

**RĪGAS
PILSĒTAS
EKONOMIKAS
PROFILS**

2015

RĪGA

Rīgas pilsēta dibināta 1201. gadā. Kaut gan bijuši dažādi vēsturiski pavērsieni, Rīga vienmēr bijusi viena no pazīstamākajām tirdzniecības, kultūras un tūrisma vietām Eiropā. Jau 13. gs., kad Rīga iestājās Hanzas savienībā, pilsētā uzplauka tirdzniecība, un Rīga kļuva par vienu no galvenajiem starpniekiem starp rietumiem un austrumiem. Līdz Pirmajam pasaules karam Rīga bija viena no galvenajām Krievijas impērijas ostas pilsētām un nozīmīgs dzelzceļa transporta mezgls. Par spīti kara postījumiem Rīga spēja noturēties un 1920. gadā atsākt pilsētas attīstību nu jau kā Latvijas Republikas galvaspilsēta.¹

Patlaban Rīgai ir 30 sadraudzības pilsētu piecos kontinentos, un tas ir liels atspajds dažādu jomu attīstībai. Papildus tam Rīga kā pilsēta un viens no valsts atpazīšanas objektiem regulāri piedalās dažādu veidu starptautiskajos projektos un aktivitātēs, piemēram, Baltijas pilsētu savienībā UBC (*Union of the Baltic Cities*), Eiropas lielo pilsētu sadarbības tīklā EUROCITIES u.c., kuru mērķis ir veicināt starpnacionālu attīstību, lai izveidotu ilgtspējīgu, konkurētspējīgu un teritoriāli vienotu Baltijas jūras reģionu.

2015. gada pirmajā pusgadā Rīga ir Latvijas Prezidentūras Eiropas Savienības padomē valsts galvaspilsēta.

KOORDINĀTAS:	56°56'51"N 24°6'23"E
PILSĒTAS STATUSS:	Kopš 1201. gada
PLATĪBA:	304 km ²
IEDZĪVOTĀJU SKAITS:	701 977 (2014. gada 1. jūlijs)
IEDZĪVOTĀJU BLĪVUMS:	2 117 uz vienu km ²
NACIONĀLĀ VALŪTA:	Eiro (EUR)
LAIKA ZONA:	GMT+2
RĪGAS PAŠVALDĪBAS PORTĀLS:	www.riga.lv ; www.investeriga.lv

¹ Portāla letonika.lv sadaļa „Rīga”.

**RĪGAS
PILSĒTAS
EKONOMIKAS
PROFILS**

2015

RĪGA – PILSĒTA AR AMBICIOZIEM MĒRĶIEM

Neraugoties uz globālo ekonomikas situāciju un piedzīvotajām Latvijas valsts finanšu grūtībām, jau četrus gadus notiek Rīgas ekonomiskā izaugsme un konkurētspējas attīstība.

2014. gadā Rīga ir ieguvusi žurnāla „*The New Economy*” organizētā konkursa „viedās pilsētas” titulu, kas pierāda, ka Rīga ir nākotnes pilsēta – mēs domājam un darām lietas ilgtermiņā. Turklāt 2014. gadā Rīga ir kļuvusi par Eiropas bezmaksas bezvadu interneta galvaspilsētu.

Kredītreitinga aģentūra *Moody's Investors Service* pozitīvi novērtējusi Rīgas pašvaldības darbību finanšu jomā un paaugstinājusi pilsētas kredītreitinga nākotnes prognozi no stabilas uz pozitīvu. Aģentūras vērtējumā kā pilsētas finanšu jomas pozitīvie faktori minēti pietiekama finanšu likviditāte un naudas resursu uzkrājumi, un spēja nodrošināt uzņemto saistību segšanu tuvākajos gados.

FDI Magazine ikgadējā pētījumā „Eiropas nākotnes pilsētas un reģioni 2014/2015”, Rīga ierindota pirmajā vietā kā „Labākā Eiropas pilsēta pēc izmaksu rentabilitātes”.

2014. gadā Rīga godam nes Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu, atklājot pilsētas iedzīvotājiem un pilsētas viesiem plašu kultūras pasākumu programmu ar vairākiem pasaules mērogā izciliem notikumiem.

Rīga vienmēr ir bijusi un būs nozīmīgu starptautisku pasākumu norises vieta. Esam lepnī, ka 2015. gada pirmajā pusgadā Rīga ir Latvijas Prezidentūras Eiropas Savienības Padomē valsts galvaspilsēta, kurā notiek stratēģiskās sarunas un tiek pieņemti Eiropas Savienībā būtiski lēmumi. Prezidentūra pievērš Latvijai un Rīgai pastiprinātu uzmanību.

Es aicinu arī Jūs iepazīt Rīgu – iedvesmas pilsētu!

Nils Ušakovs

Rīgas domes priekšsēdētājs

RĪGA – UNIKĀLA IESPĒJU PILSĒTA IKVIENAM

Rīgas pašvaldība izvirzījusi lielu izaicinājumu – kļūt par reģiona līderi biznesā un investīciju piesaistē, vienlaikus saglabājot augstas kvalitātes prasības dzīves un rekreācijas videi.

Lai kļūtu par interesantu sadarbības partneri daudzām pasaules valstīm un starptautiskiem uzņēmumiem, Rīga ir definējusi ekonomikas nozares, kuru attīstībai tiek pievērsta pastiprināta uzmanība. Tāpat pašvaldība strādā pie tā, lai uzņēmējiem nodrošinātu nepieciešamo informatīvo un konsultatīvo atbalstu, sekmētu zinātnes un uzņēmējdarbības sadarbību, veidotu un attīstītu infrastruktūru uzņēmējdarbības uzsākšanai un investīciju piesaistei.

2014. gadā Rīgas dome ir apstiprinājusi Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam, kas ikvienam ļauj iepazīt pilsētas attīstības perspektīvu, meklēt un atrast jaunus impulsus uzņēmējdarbības sekmēšanai, lai mērķtiecīgi kopīgi veidotu Rīgu par Ziemeļeiropas metropoli.

Mēs ticam, ka Rīga ir unikāla iespēju pilsēta kā uzņēmējiem, tā ārvalstu viesiem un iedzīvotājiem! Meklējiet un jūs noteikti atradīsiet savas iespējas šajā pilsētā!

Dzintars Balodis

Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta direktora p.i.

SATURS

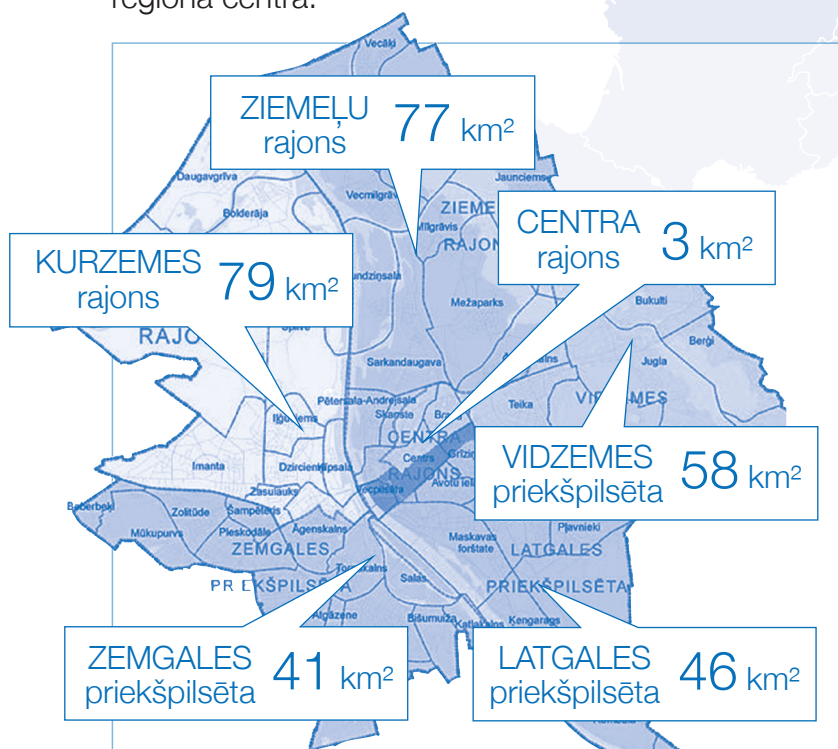
1. PILSĒTVIDES RAKSTUROJUMS	5
1.1. Vispārīga informācija	5
1.1.1. Ģeogrāfiskais novietojums	5
1.1.2. Klimatiskie apstākļi	6
1.1.3. Dabas un apstādījumu teritorijas	6
1.1.4. Ūdens teritorijas.....	6
1.2. Sabiedrība.....	7
1.2.1. Rīgas pilsētas iedzīvotāji	7
1.2.2. Nacionālais sastāvs	8
1.2.3. Izglītība	8
1.2.4. Kultūra.....	9
1.3. Infrastruktūra.....	10
1.3.1. Mājokļu celtniecība	10
1.3.2. Transporta infrastruktūra.....	12
1.3.3. Inženiertehniskā infrastruktūra.....	16
1.3.4. Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju infrastruktūra	18
2. PILSĒTAS EKONOMIKAS KONKURENTSPĒJA	21
2.1. Rīgas galvenie ekonomiskie rādītāji.....	21
2.2. Iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte	23
2.3. Ekonomikas nozaru struktūra un prioritārās nozares.....	24
2.4. Transports un loģistika	27
2.4.1. Rīgas brīvosta.....	27
2.4.2. Starptautiskā lidosta "Rīga"	31
2.4.3. Latvijas dzelcešs.....	33
2.4.4. Sauszemes pārvadājumi.....	35
2.5. Zinātne un tehnoloģijas	36
2.6. Tūrisms	36
2.7. Investīcijas Rīgā.....	39
2.8. Radošās industrijas Rīgā	41
3. UZŅĒMĒJDARBĪBAS UN INVESTĪCIJU VIDE	43
3.1. Tiesiskais regulējums.....	43
3.2. Uzņēmējdarbības uzsākšana.....	44
3.3. Nekustamais īpašums	45
3.4. Pašvaldības atbalsts uzņēmējdarbībai	47
3.5. Uzņēmēju atbalsta institūcijas.....	49
3.6. Uzņēmēju savstarpējās sadarbības iespējas	52
3.7. Starptautiskās sadarbības iespējas.....	55
Noderīga informācija.....	58

1. PILSĒTVIDES RAKSTUROJUMS

1.1. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

1.1.1. Ģeogrāfiskais novietojums

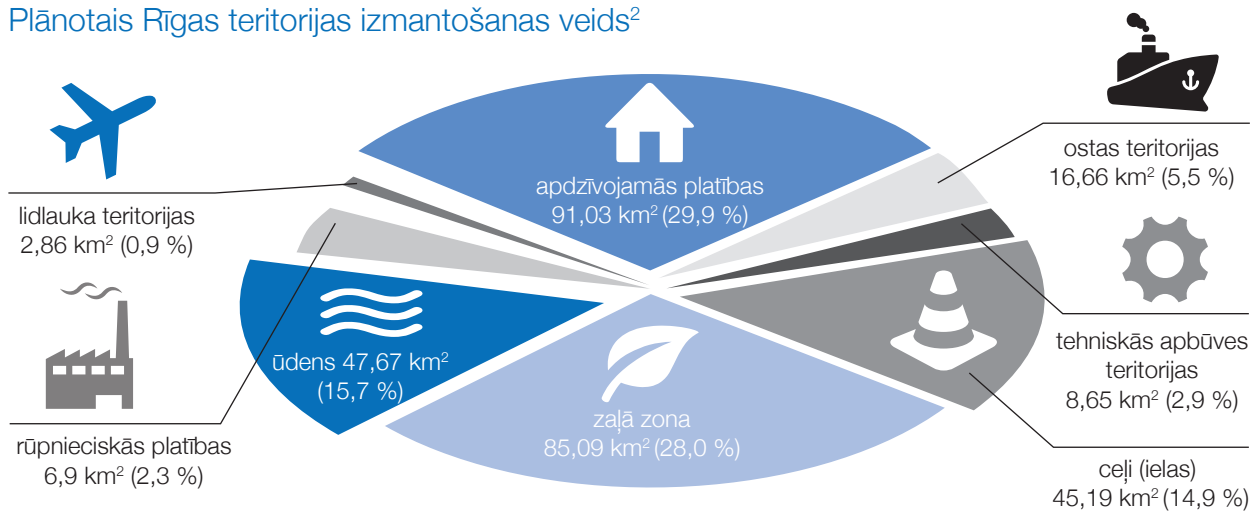
Rīga ir Latvijas Republikas galvaspilsēta, un tā atrodas valsts centrālajā daļā, Baltijas jūras līča dienvidu piekrastē abos Daugavas krastos. Ģeogrāfiski pilsēta izvietota Baltijas valstu reģiona centrā.

Tā kā Rīga atrodas Viduslatvijas zemienē, pilsētā ir tikai daži atsevišķi pauguri, no kuriem augstākais ir Dzegužkalns (26 m virs jūras līmeņa).

Kopumā pilsēta ir 304 km² liela, un tā ir iedalīta sešos rajonos (kuri, savukārt, sīkāk sadalīti kopumā 58 apkaimēs).

Plānotais Rīgas teritorijas izmantošanas veids²

² Rīgas teritorijas plānojums 2006. – 2018. gadam ar grozījumiem. Paskaidrojuma raksts.

1.1.2. Klimatiskie apstākļi

Rīgas klimats galvenokārt ir atkarīgs no Atlantijas okeāna mēreno platuma grādu gaisa masām, kuras ir saistītas ar aktīvo ciklonisko darbību, tādēļ pilsētā bieži ir nokrišņi un apmācies laiks. Aptuveni 220 dienu gadā Rīgā valda jūras gaisa masas. Klimatu ietekmē ne tikai Baltijas jūras līča, bet arī citu lielu ūdenstilpju (Daugava, Ķīšezers) tuvums, kā arī apbūve, saimniecisko objektu izvietojums, laukumu un parku platība.

Saules leņķa maksimums ir 22. jūlijā (56,4 ° virs horizonta), bet zemākais – 22. decembrī (9,6 ° virs horizonta). Tā kā pilsētā visu gadu ir palielināts mākoņainums, tad faktiski saules spīdēšanas ilgums vasarā ir 54 – 57 %, bet ziemā tikai 14 – 25 % no iespējamā. Valdošo jūras gaisa masu dēļ nokrišņu daudzums pilsētā ir liels – aptuveni 700 mm gadā. 72 % no kopējiem gada nokrišņiem ir lietūs, 16 % – sniegs, bet pārējie – jaukta tipa nokrišņi.

Pēdējo četru gadu laikā vidējā gaisa temperatūra Rīgā faktiski ir bijusi 7,7 °C (norma – 6,9 °C).³ Taču gaisa piesārņojuma dēļ vidējā temperatūra parasti ir augstāka nekā faktiskā.⁴

1.1.3. Dabas un apstādījumu teritorijas

Vides pieejamību Rīgā raksturo 39 % dabas teritoriju, no kurām 16 % ir ūdeņi un 23 % apstādījumi un dabas teritorijas, tāpēc Rīgu pamatoti var dēvēt par zaļu pilsētu.⁵ Kopumā pilsētas zaļā zona aizņem 85,09 km², kur ietilpst 29 parki, 24 kapsētas, 10 lielāki mežu masīvi, mežaparki un 66 skvēri. Vissenākais ir Strazdmuižas parks Juglā, kas vēstures annālēs pieminēts jau 16. gs. sākumā. Salīdzinoši daudz parku un skvēru atrodas pilsētas centrā (tajā skaitā būtiskas kultūras pasākumu norises vietas – Esplanāde, Kronvalda parks, Vērmanes dārzs, AB Dambis, Bastejkalns) – tie ir iecienīti kā pašu pilsētnieku, tā iebraucēju vidū.

Gandrīz katrā Rīgas rajonā ir vismaz viena zaļā zona – tas nodrošina salīdzinoši labu gaisa kvalitāti un būtiski uzlabo pilsētvides kvalitāti. Turklāt visos pilsētas dzīvojamos rajonos ir plaši pagalmi īslaicīgai atpūtai un rajoniem pieguloši mežaparki un meža masīvi ilgākai laika pavadīšanai.

1.1.4. Ūdens teritorijas

Pilsētas ģeogrāfiskais izvietojums Piejūras zemienē Daugavas grīvas rajonā nosaka to, ka tās teritorija ir bagāta ar ūdeņiem – cauri pilsētai plūst Latvijas lielākā upe Daugava, kā arī vairākas mazākas upes, te atrodas deviņi ezeri un dīķi. Kopumā pilsētas „zilā” daļa ir 17,6 % jeb 5 400 ha, kas dabīgi iekļaujas un palīdz veidot ainavu, nodrošinot pilsētniekus ar papildu atpūtas vietām.

³ Centrālā statistikas pārvalde. Laika apstākļi Latvijā. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁴ Ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma vides pārskats Rīgas attīstības plānam 2006. – 2018. gadam.

⁵ Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums. Vides pārskats. SIA „Grupa 93”. 2014.

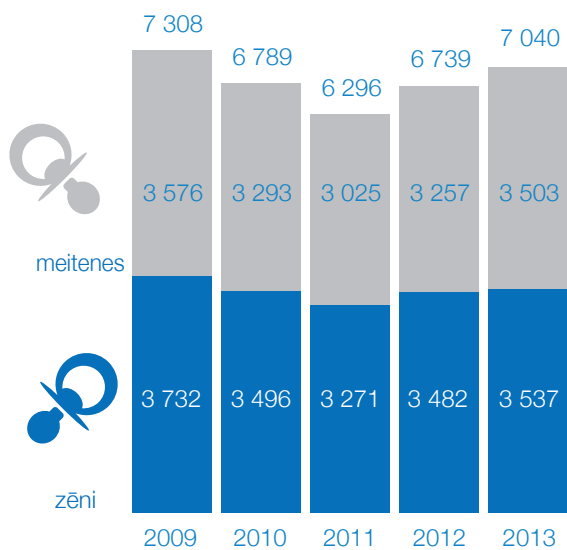
Lielākais Rīgas ezers Ķīšezers atrodas pilsētas ziemeļaustrumu daļā, un tā platība ir 17,3 km². Otrs lielākais ezers ir Juglas ezers (5,7 km²). Arī vecpilsēta ir ūdeņu ieskauda – tai apkārt plūst daļa Daugavas un 3,2 km garais Pilsētas kanāls. Lielākā daļa ūdenstilpju atrodas Daugavas labā krasta teritorijā, bet Pārdaugavas lielākā ūdenstilpne ir starp Torņakalnu un Āgenskalnu mākslīgi izveidotais Māras dīķis.

1.2. SABIEDRĪBA

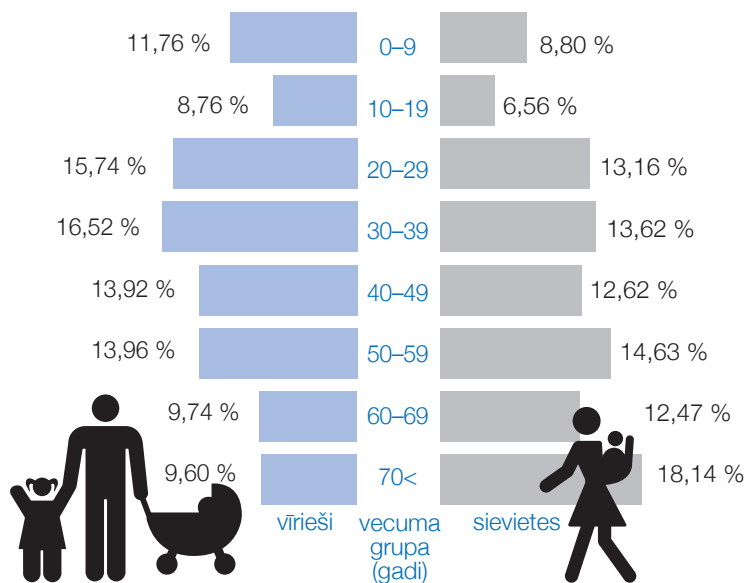
1.2.1. Rīgas pilsētas iedzīvotāji

Pēc iedzīvotāju skaita Rīga ir lielākā pilsēta Baltijas valstīs un trešā lielākā (aiz Sanktpēterburgas un Stokholmas) Baltijas jūras reģionā. 2014. gada 1. jūlijā Rīgā dzīvoja 701 977 iedzīvotāji (313 143 vīrieši un 388 834 sievietes), kas veido 32 % no visas Latvijas iedzīvotājiem⁶. Pēdējos trīs gados novērojams arī Rīgā dzimušo bērnu skaita pieaugums.⁷

Rīgā dzimušo bērnu skaits

Rīgas reģiona iedzīvotāju sastāvs pēc vecuma grupām uz 2014. gada 1. janvāri⁸

Tāpat kā lielākajās Eiropas pilsētās, arī Rīgā demogrāfiskās slodzes līmenis ir lielāks grupā virs darbības vecuma. Dati uz 2014. gada 1. jūliju liecina, ka Rīgā dzīvo 98 215 iedzīvotāji līdz darbības vecumam, 450 309 iedzīvotāji darbības vecumā un 153 453 – pēc darbības vecuma.⁹

Salīdzinot pilsētas administratīvās teritoriālās vienības pēc iedzīvotāju skaita, var secināt, ka visapdzīvotākā ir Latgales priekšpilsēta (187 710 iedzīvotāji) un Vidzemes priekšpilsēta (175 925 iedzīvotāji), bet vismazāk apdzīvots ir Centra rajons (24 027 iedzīvotāji).

⁶ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās. Pieejams: www.pmlp.gov.lv

⁷ Centrālā statistikas pārvalde. Dzīvi dzimušie pēc dzimuma. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁸ Centrālā statistikas pārvalde. Vīriešu un sieviešu vecuma struktūra. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Darbības vecuma un dzimuma struktūra pašvaldībās. Pieejams: www.pmlp.gov.lv

1.2.2. Nacionālais sastāvs

Rīga ir daudznacionāla pilsēta. Pēdējos gados pilsētas nacionālais sastāvs nav būtiski mainījies. Salīdzinoši vislielākais īpatsvars ir latviešiem (43 %) un krieviem (39 %), taču arī citu tautību īpatsvars ir vērā ņemams (18 %) – baltkrievi, ukraiņi, poļi u.c.¹⁰

Atsevišķu tautību īpatsvars Rīgā % (2014)

1.2.3. Izglītība

Iedzīvotāju izglītība ir viens no svarīgākajiem priekšnosacījumiem pilsētas attīstībai, tādēļ arī Rīgā tiek sekmēta izglītības līmeņa kāpināšana, nodrošinot obligāto vispārējo izglītību un cita veida papildu – tajā skaitā, augstāko, interešu un profesionālās ievirzes – izglītību. Rīgas pilsētas attīstības programmā 2014. – 2020. gadam ilgtermiņa mērķu sasniegšanai kvalitatīva un mūsdienīga izglītība noteikta par vienu no galvenajiem prioritārajiem rīcības virzieniem.¹¹

Rīgā darbojas 157 pirmsskolas iestādes, no tām 74 iestādes ar latviešu mācību valodu, 51 – ar krievu un 32 ar latviešu/krievu mācību valodu. Jau no 2008./2009. mācību gada audzēkņu skaits kopumā pieaudzis vairāk nekā par 2 600 bērniem, un pašlaik pirmsskolas izglītības iestādēs izglīto jau vairāk nekā 26 700 pilsētas jauno iedzīvotāju.

Pilsētā ir 119 vispārējās izglītības iestādes, no kurām piecas ir sākumskolas, 23 pamatskolas un 91 vidusskola. No visām skolām 12 ir speciālās skolas, 10 internātskolas un piecas vakarskolas. Šajās skolās kopumā mācās gandrīz 65 000 izglītojamo. Pilsētā darbojas arī dažādas interešu un profesionālās ievirzes izglītības iestādes:

- sporta ievirzes izglītības iestādes (kopā 11), kurās tiek izglītoti vairāk nekā 7 000 audzēkņu (populārākais sporta veids ir basketbols, to apgūst kopumā 27 % audzēkņu);
- deviņas kultūrizglītības iestādes, kurās vidēji gadā tiek apmācīti vairāk nekā 4 000 skolēnu;
- 13 interešu izglītības iestādes.

¹⁰ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Iedzīvotāju skaits pašvaldībās pēc nacionālā sastāva. Pieejams: www.pmlp.gov.lv

¹¹ Rīgas attīstības programma 2014. – 2020. gadam.

Rīga ir augstākās izglītības galvaspilsēta Latvijā – šeit izglīto 46 augstskolas un koledžas, kur iespējams apgūt dažādu veidu un ieviržu augstāko un profesionālo izglītību, un tajās mācās vairāk nekā 77 000 studentu (vairāk kā 80 % no visiem studējošajiem Latvijā).¹² Kā vieni no prioritārajiem rīcības virzieniem Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) plānošanas dokumentos ir iezīmēti augstākās izglītības un zinātnes internacionalizācija un starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana, ietverot eksportspējas veicināšanu, tā paaugstinot augstākās izglītības konkurētspēju un kvalitāti – ieņemt noteiktu vietu globālajā izglītības tirgū un sniegt ieguldījumu valsts tautsaimniecībā. Pēdējo četrus gadus laikā ārvalstu studentu skaits Latvijā ir pieaudzis divarpus reizi, sasniedzot gandrīz 5 % un piesaistot Latvijai ik gadu ap 20 miljoniem eiro. IZM mērķis līdz 2020. gadam ir panākt, ka Latvijā augstskolās studē vismaz 10 % ārvalstu studentu.¹³ Rīgas augstskolas, kurās ir vislielākais skaits ārvalstu studentu, ir Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte un Rīgas Stradiņa universitāte.¹⁴

1.2.4. Kultūra

Rīga kā Latvijas Republikas galvaspilsēta vienmēr ir uzturējusi gan pilsētas, gan visas valsts nozīmes materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu. Pilsētā ir daudzi valsts nozīmes arhitektūras pieminekļi, un te norisinās reģionālas, nacionālas un arī starptautiskas nozīmes kultūras pasākumi. 2014. gadā Rīga bija Eiropas kultūras galvaspilsēta, kas pilsētai deva iespēju popularizēt savu kultūras dzīvi un attīstību Eiropas Savienībā.

Reizi piecos gados Rīgā tiek rīkoti Vispārējie latviešu Dziesmu un Deju svētki, reizi trijos gados – starptautiskais folkloras festivāls „Baltica”. Ik gadu te notiek Rīgas pilsētas svētki, Lāčplēša diena, Gaismas festivāls „Staro Rīga”, Latvijas Neatkarības proklamēšanas dienas pasākumi, Mūzikas un mākslas festivāls „Bilde”, starptautiskais mūzikas festivāls „Rīgas ritmi”, Baltijas baleta festivāls, teātra festivāls „Zelta maska Latvijā” un citi pasākumi.¹⁵ Kopš 2013. gada Rīga ir izsludināta par „Gaumīgi garšīgo galvaspilsētu”, izceļot latvisko kulinārijas mantojumu un bagātību.

Pēc Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas datiem Rīgā ir 1 711 kultūras pieminekļu, no kuriem 786 ir valsts nozīmes un 925 vietējās nozīmes pieminekļi.¹⁶

Rīgas vēsturiskais centrs (438,3 ha jeb 1,43 % no pilsētas kopējās platības) ir iekļauts UNESCO Pasaules kultūras mantojuma sarakstā.¹⁷ Rīgas centrā apmēram 40 % no visām ēkām ir jūgendstila ēkas, un tas ir daudz vairāk nekā citās Eiropas pilsētās.¹⁸

¹² Pārskats par izglītības iestāžu darbību 2012./2013. mācību gadā. Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments. Pieejams: www.iksd.riga.lv

¹³ Latvijas Republikas Ārlietu ministrija: www.mfa.gov.lv

¹⁴ Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2013. gadā. Pieejams: www.izm.gov.lv

¹⁵ Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments: www.iksd.riga.lv

¹⁶ Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija: www.mantojums.lv

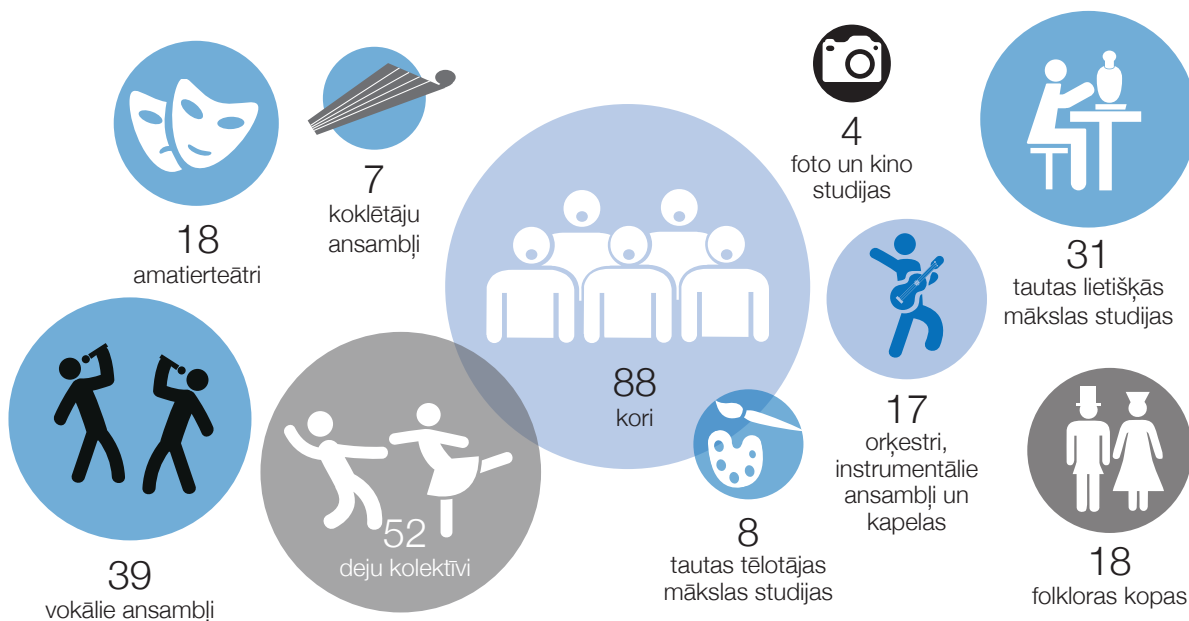
¹⁷ Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likums.

¹⁸ Tūrisma attīstības valsts aģentūra: www.tava.gov.lv

Rīgas pašvaldībā darbojas trīs patstāvīgi kultūras centri, kultūras iestāžu apvienība, Rīgas centrālā bibliotēka, profesionālais pūtēju orķestris „Rīga”, kā arī vairākas mūzikas un sporta skolas u.c.. Tāpat pilsētā izvietotas dažādas valsts mēroga kultūras iestādes – AS „Rīgas kinostudija”, Latvijas Nacionālā opera, Rīgas cirks, seši teātri u.c..

2014. gadā ekspluatācijā nodota jaunā Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēka, saukta arī par Gaismas pili. Tās kopējā platība ir 40 455 m², ēkā ir 1 000 lasītāju vietu. Bibliotēkas ēkā būs iespējams glabāt sešus miljonus iespaiddarbu un brīvi piekļūt pie 350 000 izdevumiem, izmantot 10 dažādas grupu nodarbību telpas, individuālā darba kabīnes, Mūzikas istabu, Pasaku istabu, valodu klases, Latvijas Grāmatniecības vēstures muzeju, kā arī konferenču un koncertu zāli ar 462 vietām un semināru telpas ar kopējo apjomu līdz 400 apmeklētāju vietām.¹⁹ Tas ir viens no nozīmīgākajiem 21. gadsimta projektiem Latvijā, kas bibliotēkai sniedz iespēju kļūt par mūsdienīgu un radošu pasaules līmeņa kultūras, izglītības un zinātnes centru.²⁰

Ar kultūru saistītie māksliniecišķie kolektīvi Rīgā 2014. gadā²¹

1.3. INFRASTRUKTŪRA

1.3.1. Mājokļu celtniecība

Rīgas dzīvojamā fonda pamatā ir daudzdzīvokļu tipveida mājas, kur kopumā dzīvo mazliet vairāk nekā 600 000 iedzīvotāju, kā arī individuālās mājas, kur mitinās ap 33 000 pilsētnieku. Pilsētas mājokļu fonds sastāv no dažādos laika periodos būvētām valsts, pašvaldību un privātajā īpašumā esošām dzīvojamām

¹⁹ Latvijas Nacionālā bibliotēka jaunajā ēkā. Pieejams: www.lnb.lv

²⁰ Latvijas Nacionālā bibliotēka: www.gaismaspils.lv

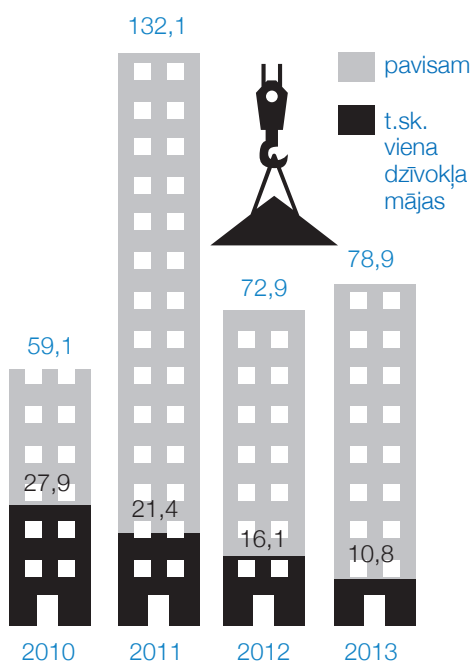
²¹ Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments. Kolektīvu datu bāze. Pieejams: www.kultura.riga.lv

mājām. Lielākā daļa mājokļu būvēti padomju laikos – tādos dzīvo 72 % no Rīgas kopējā iedzīvotāju skaita. Liela daļa māju izbūvētas arī pirms kara un pirmās Latvijas neatkarības laikā, bet trešais lielais mājokļu celtniecības posms sākās 2006. gadā, kas ievērojami palēninājās līdz ar ekonomiskās krīzes iestāšanos.

Kā liecina SEB bankas veiktais Mājokļu pieejamības indeksa pētījums, 2014. gada pirmajā ceturksnī mājokļu pieejamība Rīgā ir palielinājusies.²² Savukārt, pēc „Latio” mājokļu tirgus pārskatā sniegtās informācijas, Rīgā kopējais visu veidu nekustamā īpašuma pirkuma darījumu skaits 2014. gada septiņos mēnešos attiecībā pret pagājušā gada atbilstošo laika posmu audzis par 3,8 %. Mājokļu pirkuma darījumu skaits galvaspilsētā pieaudzis par 4,7 %, tajā skaitā dzīvokļu darījumi – par 3,8 %, bet savrupmāju darījumi – par 11,7 %. Šajā periodā Rīgā notikuši vairāk nekā 5 800 mājokļu pirkuma darījumu, nepilnus 90 % no tiem veidoja dzīvokļu darījumi. Mājokļu darījumu kopējā apjomā vērojama tendence palielināties savrupmāju darījumu īpatsvaram.²³

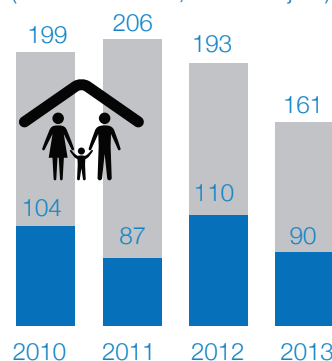
Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, arī mājokļu būvniecība turpina atlabt, par ko liecina gan uzbūvēto jauno dzīvojamo ēku skaita pieaugums, gan ekspluatācijā pieņemto māju skaits, gan arī izdoto būvatļauju skaits.

Uzbūvētās jaunas dzīvojamās ēkas Rīgā (tūkst. m² kopējās platības)²⁴

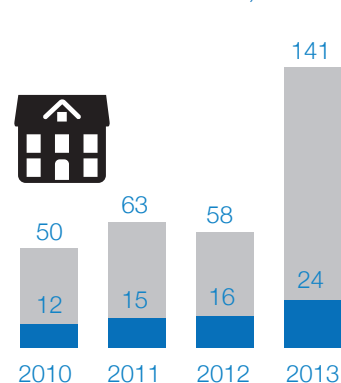

Izdoto būvatļauju skaits ēku būvniecībai Rīgā²⁵

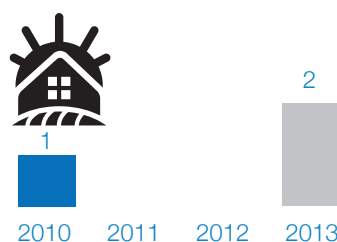
Viena dzīvokļa mājas (bez vasarnīcām, dārza mājām)

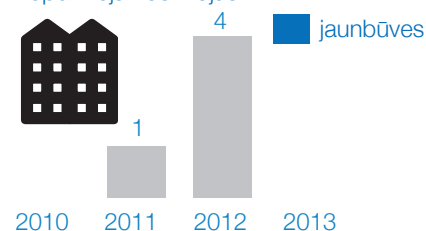
Divu un vairāku dzīvokļu mājas

Vasarnīcas, dārza mājas

Dažādu sociālo grupu kopdzīvojamās mājas

2012. gada beigās dzīvojamais fonds Rīgā bija 28 m² uz vienu pastāvīgo iedzīvotāju, kas ir par vienu m² vairāk nekā 2010. gadā.²⁶

²² Mājokļu pieejamības indekss. SEB banka. 2014. gada jūnijs. Pieejams: www.seb.lv

²³ Mājokļu tirgus pārskats. Rīga. Latio. 2014. gada augusts. Pieejams: www.latio.lv

²⁴ Centrālā statistikas pārvalde. Uzbūvētās jaunas dzīvojamās ēkas. Pieejams: www.csb.gov.lv

²⁵ Centrālā statistikas pārvalde. Izdoto būvatļauju skaits ēku būvniecībai. Pieejams: www.csb.gov.lv

²⁶ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. Stratēģijas uzraudzības sistēma: Dzīvojamais fonds vidēji uz vienu iedzīvotāju Rīgā (m²). Pieejams: www.sus.lv

1.3.2. Transporta infrastruktūra

Pilsētas izdevīgā ģeogrāfiskā atrašanās vieta ir sekmējusi tās attīstību – Rīgai ir priekšrocība izmantot savā labā visu veidu transporta sistēmas. Rīga ir visas valsts galvenais vietējais un starptautiskais pasažieru un kravu transporta mezgls – tās teritorijā ir autoceļi, dzelzceļš, osta un aviācija. Ar visu veidu transporta infrastruktūras attīstību var atbalstīt pārējās nozares – tirdzniecību, loģistiku, enerģētiku, tūrismu, kā arī uzlabot un veicināt starpvalstu attiecības. Rīga vienmēr ir bijusi viduspunkts starp rietumiem un austrumiem.

Rīgas pilsētas attīstības programmā 2014. – 2020. gadam ilgtermiņa mērķu sasniegšanai līdzsvarota satiksmes infrastruktūra un organizācija noteikta par vienu no galvenajiem prioritārajiem rīcības virzieniem.²⁷

Autotransports:

Rīga un Rīgas reģions ir Latvijas galvenais starptautisko, vietējo un piepilsētas pasažieru un kravu transporta mezgls. Rīgas reģionā autoceļu tīkls ir salīdzinoši blīvs un tas nodrošina radiālu Rīgas sasaisti ar plašu iekšzemes telpu.

Visi galvenie autoceļi un transporta koridori Latvijā šķērso galvaspilsētu:

- ziemeļu – dienvidu virzienā to nodrošina „Via Baltica”, kas ir pirmais Eiropas transporta koridors un savieno šādas Eiropas pilsētas: Helsinki – Tallina – Rīga – Kauņa – Varšava un Rīga – Kaļiņingrada – Gdaņska;
- rietumu – austrumu virzienā Eiropas nozīmes autoceļš E22, kas sākas Lielbritānijā un stiepjas līdz pat Krievijas vidienei.

Pēc Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes datiem, Rīgas pilsētas kopējais ielu garums 2013. gadā bija 1 179 km, kas ir par 125 km vairāk nekā tas bija 2000. gadā.²⁸ Transporta plūsmu visnoslogotākie ir ievadi Rīgā no Jūrmalas un Siguldas virziena.²⁹

Lai veicinātu pilsētas centra atbrīvošanu no tranzīta transporta plūsmām un transporta sastrēgumiem, 2008. gadā tika atklāts Dienvidu tilts. Tā abos krosos izbūvēti maģistrālie pievadceļi ar transporta mezgliem tilta darbības nodrošināšanai. 2011. gadā autosatiksmei pilnībā tika nodots Slāvu maģistrālā transporta mezgls, kas ir Latvijai nepieredzēti liela izmēra un tehniski sarežģīts ar triju līmeņu estakādēm, kā arī Austrumu maģistrāle. 2013. gadā pabeigta kreisā krasta Zemgales virziena transporta mezgla būve, kas noslēdz Dienvidu tilta ekspluatācijai nepieciešamo pievadceļu ierīkošanu. Līdz ar to tranzīta plūsmas var ērti pilnībā apbraukt pilsētas centru, turklāt jaunā pievadceļu sistēma veido izeju uz valsts nozīmes autoceļu „VIA Baltica”.³⁰

Rīgas pilsēta nodrošina arī kvalitatīvus un ērtus sabiedriskā transporta pakalpojumus pilsētas iedzīvotājiem un viesiem. Par to ir atbildīgs pašvaldības

²⁷ Rīgas attīstības programma 2014. – 2020. gadam.

²⁸ Centrālā statistikas pārvalde. Pašvaldību ielu garums. Pieejams: www.csb.gov.lv

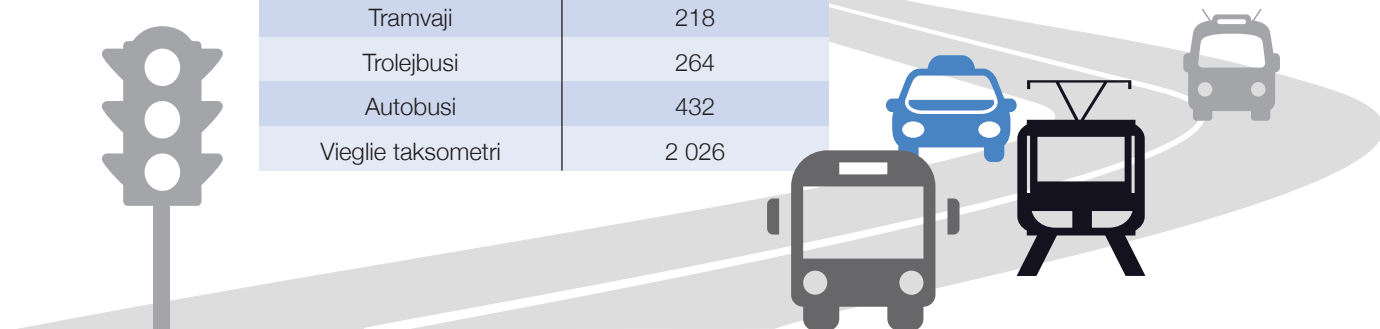
²⁹ Latvijas valsts ceļi. Vidējā diennakts satiksmes intensitāte 2013. gadā valsts galvenajos autoceļos Rīgas apkārtnē. Pieejams: www.lvceļi.lv

³⁰ Rīgas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns viedai pilsētai 2014. – 2020. gadam.

uzņēmums „Rīgas satiksme”, kas pilsētā nodrošina tramvaju (218 tramvaju vagoni deviņos maršrutos), trolejbusu (264 trolejbusi 19 maršrutos) un autobusu (432 autobusi 51 dienas un deviņos nakts maršrutos) satiksmi, kā arī autostāvvietas (4 796).³¹

„Rīgas satiksmes” sabiedriskā transporta vienības Rīgā

Tramvaji	218
Trolejbusi	264
Autobusi	432
Vieglie taksometri	2 026

Turpmākajos piecos gados „Rīgas satiksmei” tiks piegādāti 175 jauni zemās grīdas „Solaris” autobusi. 60 no tiem būs 12 metru gari, 115 – 18 metru gari. Plānots, ka tie pakāpeniski sāks apkalpot Rīgas sabiedriskā transporta pasažierus, nomainot vecos transportlīdzekļus, kuriem beidzies ekspluatācijas laiks.³²

„Rīgas satiksme” nodrošina maršruta pasažieru pārvadājumus ne tikai Rīgas administratīvajā teritorijā, bet arī uz Rīgai tuvējiem novadiem un pagastiem – Babītes, Mārupes, Garkalnes, Ķekavas novadu un Olaines pagastu.

Papildus tam pilsētā darbojas vairāki uzņēmumi, kas nodrošina vieglo taksometru pārvadājumus (2 026 taksometri).³³

2013. gadā „Rīgas satiksmes” pārvadāto pasažieru skaits sasniedza 150,1 miljonu pasažieru. Pasažieru skaits pieaudzis par 6,2 % salīdzinājumā ar 2012. gadu, ko var skaidrot ar ekonomiskās aktivitātes pieaugumu, braukšanas pamattarifa saglabāšanu, pakāpenisku bezdarba samazināšanos un pasažieriem ērtām iespējām norēķināties par sabiedriskā transporta pakalpojumiem.³⁴

Rīgā kā valsts galvaspilsētā liela nozīme ir aglomerācijas nodrošināšanai ar valsts teritoriju, kā arī starptautiskas nozīmes pasažieru pārvadāšanai – to nodrošina AS „Rīgas starptautiskā autoosta”, sadarbojoties kopumā ar 28 pasažieru pārvadātāju uzņēmumiem. 12 uzņēmumi veic iekšzemes pārvadājumus (no tiem trīs veic gan iekšzemes, gan starptautiskos pārvadājumus), bet 19 – starptautiskos pārvadājumus (no tiem deviņas ir ārvalstu kompānijas). AS „Rīgas starptautiskā autoosta” sadarbojas arī ar trim tūrisma aģentūrām, kas realizē braukšanas biļetes uz starptautiskajiem reisiem. 2013. gadā Rīgas starptautiskajā autoostā vidēji tika apkalpoti 400 reisi dienā, no tiem 340 iekšzemes un 60 starptautiskie.³⁵

³¹ RP SIA „Rīgas satiksme”. Vadības pārskats par integrētās vadības sistēmas izpildījumu. 2013. gada atskaite un turpmākie uzdevumi. Pieejams: www.rigassatiksmelv

³² RP SIA „Rīgas satiksme”: www.rigassatiksmelv

³³ Vieglo taksometru pārvadātāji Rīgas administratīvajā teritorijā. Situācija uz 2014. gada 4. augustu. Pieejams: www.rdsd.lv

³⁴ RP SIA „Rīgas satiksme”. Vadības pārskats par integrētās vadības sistēmas izpildījumu. 2013. gada atskaite un turpmākie uzdevumi. Pieejams: www.rdsd.lv

³⁵ AS „Rīgas starptautiskā autoosta” 2013. gada pārskats. Pieejams: www.autoosta.lv

Dzelzceļa transports

Dzelzceļa transports ir viens no perspektīvākajiem sauszemes transporta veidiem kā drošības, tā ekoloģiskajā aspektā. No valsts kopējā sauszemes pārvadājumu apjoma dzelzceļa kravu pārvadājumu apjoms veido apmēram 52 %, bet pasažieru pārvadājumi Rīgas piepilsētas reģionā – 30 %. Dzelzceļa kravu pārvadājumu struktūrā 85 % ir tranzīta pārvadājumi, galvenokārt no Krievijas un Baltkrievijas uz Latvijas ostām (Austrumu – Rietumu tranzīta koridoris), iekšzemes pārvadājumi ir apmēram 5%, kas izskaidrojams ar salīdzinoši īsajiem pārvadājumu attālumiem. Gandrīz visi Latvijas dzelzceļa maršruti šķērso Rīgu.

Latvijas dzelzceļš ir iekļauts vienā no pieciem Eiropas Savienībā noteiktajiem transnacionālajiem transporta koridoru virzieniem – Ziemeļu ass, kura savieno savienības ziemeļu daļu ar Norvēģiju un austrumu daļu ar Baltkrieviju un Krieviju.

Esošais dzelzceļa tīkls Baltijas valstīs ir būvēts atbilstoši Krievijas standartiem, taču Rietumeiropā ir atšķirīgi sliežu platumi, tādēļ pašlaik dzelzceļš nav savienojams ar Polijas un Vācijas dzelzceļa tīklu, un uz Lietuvas robežas tiek veikta vagonu riteņu platuma maiņa. Taču tiek turpināts „Rail Baltica” projekts, kura mērķis ir atjaunot Baltijas valstu tiešu saikni ar Eiropas dzelzceļu tīklu un veicināt reģionālo integrāciju, savienojot metropoles Tallinu – Rīgu – Kauņu – Varšavu – Berlīni.

Dzelzceļa jomā Latvijā darbojas:

- VAS „Latvijas dzelzceļš”, kas pārvalda publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru;
- VAS „Pasažieru vilciens”;
- vairākas organizācijas un nozares uzņēmumi.

Kravu pārvadājumus Latvijā nodrošina „Latvijas dzelzceļš” meitas sabiedrība SIA „LDZ Cargo” un divas privātas kapitālsabiedrības – AS „Baltijas ekspresis” un AS „Baltijas tranzīta serviss”. Privātie uzņēmumi pārvadā vidēji 20 % no kopējā apjoma, un tas ir viens no augstākajiem rādītājiem Eiropā.

Iekšzemes sabiedriskā dzelzceļa transporta pakalpojumu sniedzējs ir VAS „Pasažieru vilciens”, bet starptautiskie dzelzceļa pasažieru pārvadājumi šobrīd tiek nodrošināti uz Krieviju un Baltkrieviju, SIA „LDZ Cargo” sadarbojoties ar SIA „L-Ekspresis”.

Ūdens transports

Ūdens transportu pilsētā nodrošina Rīgas brīvosta, kura ir nozīmīgs posms globālajā un reģionālajā kravu transporta ķēdē un Baltijas jūras reģiona pasa-

žieru satiksmes tīklā. Osta ir būtisks galveno tranzīta ceļu un Austrumu – Rietumu transporta koridoru krustpunkts, jo ietilpst šādos koridoros:

- Transsibīrijas maģistrāle;
- Ziemeļu – dienvidu ceļš caur Minsku;
- Daugavas – Dņepras kanāla projekts.

Turklāt Eiropas Savienība ir noteikusi, ka Rīga ir daļa no Transeiropas koridora I (TEK I), kas savieno Helsinkus ar Tallinu, Rīgu, Kauņu un Varšavu.

Galvenie fakti un skaitļi par Rīgas brīvostu:

- Rīgas brīvosta izveidojusies Daugavas abos krastos 15 km garumā;
- Kopējā teritorija – 6 348 ha;
- Osta ir atvērta kuģošanai visos gadalaikos;
- Brīvās ekonomiskās zonas statuss;
- Kopējais pietātņu garums – 18,2 km;
- Maksimālā iegrimē pie pietātnes – 14,5 m;
- Noliktavu platība – 370 979 m²;
- Kravu laukumu platība – 1 926 362 m²;
- Brīvostas termināļu kravu pārkraušanas jauda 58,2 milj. tonnu gadā;
- Saldētavu kapacitāte – 25 500 t;
- Rezervuāru ietilpība – 665 063 m³;
- 2013. gada lielākā Baltijas valstu osta pēc kravu apgrozījuma – 35,5 milj. tonnu;
- Kuģu skaits 2013. gadā – 3 850;
- Līdz 77 % no Rīgas brīvostas kravu apgrozījuma ir tranzītkravas nosūtīšanai uz vai saņemšanai no NVS;
- Rīgas brīvostā darbojas 34 stividorkompānijas un 27 kuģu aģentu kompānijas;
- Galvenās kravas ir konteineri, dažādi metāli, koks, ogles, minerālmēsli, ķīmiskās kravas un naftas produkti.³⁶

Gaisa transports

Masveida pasažieru pārvadājumi starp Latviju un pārējām pasaules valstīm nodrošina ne tikai pilsētas, bet arī visas valsts ekonomikas attīstības atbalstu. Gaisa transportam ir liela ietekme uz valsts ekonomikas attīstību kopumā un tās iekšzemes kopprodukta pieaugumu, radot priekšnoteikumus un veicinot citu nozaru, sevišķi tūrisma, attīstību, kā arī dodot lielu ieguldījumu nodarbinātības paaugstināšanā. Latvijā gaisa pārvadājumu veikšanu nodrošina VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga””, VAS „Latvijas gaisa satiksme” un gaisa pārvadātāji, no kuriem vislielākā ietekme ir nacionālajam pārvadātājam AS „Air Baltic Corporation”.

Pēdējo septiņu gadu laikā lidostas „Rīga” apkalpotais pasažieru skaits ir pieaudzis gandrīz četras reizes un tā ir kļuvusi par pārliecinošu līderi starp Baltijas valstu lidostām, kā arī par vienu no straujāk augošām lidostām Eiropas Savienībā.³⁷

³⁶ Rīgas brīvostas pārvalde: www.rop.lv

³⁷ Satiksmes ministrija. Aviācijas jomas raksturojums. Pieejams: www.sam.gov.lv

2013. gadā lidosta „Rīga” apkalpoja 4 793 045 pasažierus. Transfēra un tranzīta pasažieru skaits veidoja 32 % no kopējā apkalpoto pasažieru skaita, bet kravu pārvadājumu rādītāji sasniedza lidostas vēsturē vēl nepieredzētus apjomus – 53 539 tonnas. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kravu apgrozījums palielinājās par 38,4 %. Lielākie kravu pārvadātāji ir ASV kompānija „Kalitta Air”, kas 2013. gadā nodrošināja 50 % no kopējā kravu apjoma, Latvijas kompānija „Air Baltic Corporation”, nodrošinot 16,2 % un „National Air Cargo” – 13,2 % no kopējā kravu apjoma.³⁸

Cauruļvadu transports

Pašlaik Latvijā ir maģistrālo gāzes vadu tīkls, kas savieno Latvijas gāzes vadu sistēmu ar Krieviju, Igauniju un Lietuvu. Tajos 2013. gadā kopumā tika transportēti 4,4 mljrd. m³ dabasgāzes.³⁹ Rīgu šķērso un pilsētu ar dabasgāzi nodrošina divi gāzes vadi:

- kopš 1962. gada Dašava (Ukraina) – Rīga;
- kopš 1972. gada Toržoka (Krievija) – Rīga.

1.3.3. Inženiertehniskā infrastruktūra

Mūsdienu pilsētnieks vairs nevar iedomāties dzīvi bez tādām pašsaprotamām lietām kā ūdens, siltums, elektrība, gaisma un kanalizācija. Komfortabli dzīvei ir nepieciešams centralizētās apgādes sistēmas pieslēgums un to kvalitāts piedāvājums.

Ūdensapgāde un kanalizācija

Pilsētas ūdensapgādi un kanalizāciju nodrošina SIA „Rīgas ūdens”, kas piedāvā kvalitatīvu dzeramo ūdeni un savāc, novada un attīra sadzīves notekūdeņus. Dzeramais ūdens Rīgā tiek iegūts sešās pilsētas nozīmes ūdensgūtvēs, izmantojot gan virszemes, gan pazemes ūdens krājumus. Lielākā daļa rīdnieku Daugavas kreisajā krastā ūdeni saņem no Daugavas upes baseina Rīgas HES ūdenskrātuves zonā, bet Daugavas labā krasta iedzīvotāji – no pazemes ūdensgūtvēs „Baltezers–Zaķumuiža”. Ūdens stacija „Daugava” diennaktī spēj sagatavot līdz 210 tūkst. m³, bet „Baltezers–Zaķumuiža” – līdz 85 tūkst. m³ dzeramā ūdens. Sagatavotā dzeramā ūdens kvalitāte un stacijas drošība atbilst Eiropas standartiem.⁴⁰

Rīgas pilsētas ūdensapgādes tīklu kopgarums 2013. gada sākumā sasniedza 1 399 km, tajā skaitā tīklu pievadi – 332 km garumā. Ūdensapgādes drošības un kvalitātes nodrošināšanai SIA „Rīgas ūdens” visā Rīgas pilsētas teritorijā katru gadu veic cauruļvadu, hidrantu un aizbīdņu nomaiņu vai rekonstrukciju.

Rīgas pilsētas kanalizācijas tīkla kopgarums 2013. gada sākumā sasniedza 1 103 km, tajā skaitā ielu kanalizācijas izvadi – 152,87 km garumā. SIA „Rīgas

³⁸ VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” gadagrāmata 2013. Pieejama: www.riga-airport.com

³⁹ Centrālā statistikas pārvalde. Cauruļvadu transporta darbība. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁴⁰ Rīgas ūdens: www.rigasudens.lv

ūdens” ik gadu palielina kanalizācijas tīkla un tā sūkņu staciju jaudu, gādājot par pilsētas sadzīves notekūdeņu drošu savākšanu un novadīšanu līdz bioloģiskās attīrīšanas stacijai „Daugavgrīva”.⁴¹

Siltumapgāde

AS „Rīgas siltums” ir galvenais siltumenerģijas piegādātājs Rīgā. Tas veic siltumenerģijas ražošanu, pārvadi un realizāciju, kā arī nodrošina siltumenerģijas lietotāju ēku iekšējās siltumapgādes sistēmu tehnisko apkopi.

Galvenās siltumenerģijas ražotājas Rīgā ir AS „Latvenergo” piederošās koģenerācijas stacijas, no kurām AS „Rīgas siltums” iepērk aptuveni 70 % no visas nepieciešamās siltumenerģijas. Aptuveni 0,05 % siltuma tiek iepirkts no citiem uzņēmumiem, bet pārējais siltumenerģijas apjoms tiek saražots AS „Rīgas siltums” piederošajos siltumavotos: piecās siltumcentrālēs, kā arī vairākos desmitos mazu un vidēju katlumāju. Kā kurināmais galvenokārt tiek izmantota gāze (97 %), kā arī iespējams izmantot mazutu, marķēto dīzeļdegvielu un šķeldu.

76 % no visas siltumenerģijas, kas nepieciešama Rīgai, pārvada un sadala AS „Rīgas siltums”. No visas saražotās un piegādātās siltumenerģijas 77 % tiek izmantoti dzīvojamo māju apkurei un karstā ūdens sagatavošanai.⁴² Pilsētas siltumtīklu kopējais garums ir ap 900 km.

Elektroapgāde

Tāpat kā siltumapgādi, arī elektroapgādi nodrošina Latvijā vadošā energokompānija AS „Latvenergo”. Uzņēmums saražo 90 % kopējās Latvijā izstrādātās elektroenerģijas un lielāko daļu no ūdens kā energoresursa.⁴³

Gāzes apgāde

Dabasgāzes apgādi Latvijas tirgū veic AS „Latvijas Gāze”, kas saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas izdotajām licencēm veic dabasgāzes pārvadi, sadali, uzglabāšanu un tirdzniecību. Rīgas reģionā tiek patērēti aptuveni 65 % no Latvijā izmantotās dabasgāzes.

Apgaismojums

Jau no 1947. gada pilsētā par apgaismojumu atbild Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas gaisma”, kuras darbības pamatmērķis ir nodrošināt Rīgas ielu, parku un citu publiskai lietošanai paredzēto teritoriju ārējā apgaismojuma tīklu ekspluatāciju, remontu un rekonstrukcijas darbus, kā arī materiāli tehniskās bāzes atjaunošanu.

2013. gadā aģentūra nodrošināja apgaismojumu uz ielām 3 903 stundas gadā, 351 luksofora darbību un veica citus ne mazāk svarīgus pakalpojumus.⁴⁴

⁴¹ Rīgas ūdens: www.rigasudens.lv

⁴² AS „Rīgas siltums”: www.rs.lv

⁴³ AS „Latvenergo”: www.latvenergo.lv

⁴⁴ Rīgas pašvaldības aģentūras „Rīgas gaisma” 2013. gada publiskais pārskats. Pieejams: www.rigasgaisma.lv

1.3.4. Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju infrastruktūra

Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas ir viens no tautsaimniecības konkurētspējas un nacionālās ekonomikas izaugsmes stūrakmeņiem. Straujā tehnoloģiju attīstība visā pasaulē nosaka to, ka ilgtermiņa izaugsme nevar notikt bez informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstības un plašas izmantošanas.⁴⁵ Mūsdienās gandrīz visās mājsaimniecībās un uzņēmumos ir nepieciešamība pēc informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (turpmāk tekstā – IKT) infrastruktūras nodrošinājuma – tas uzlabo dzīves kvalitāti, nodrošina vienkāršāku pieeju dažāda veida sabiedriskajiem pakalpojumiem, veicina uzņēmējdarbības attīstību un efektīvāku pašvaldības darbību, uzlabo mācību procesu un iedzīvotāju savstarpējo saziņu.

IKT ir viena no Rīgas un Latvijas vadošajām ekonomikas nozarēm, kas stimulē visas tautsaimniecības attīstību. Pēdējos gados ir novērojama IKT nozares attīstība, izaugsme un eksporta apjomu palielināšanās. Darbu uzsāk aizvien vairāk uzņēmumu, kas pārsvarā darbojas datorprogrammēšanas un konsultāciju jomā. 2013. gadā palielinājās nozares samaksāto nodokļu apjoms, strauji attīstījās pakalpojumu joma, eksports sasniedza 30% un bija novērojams tā pieaugums.⁴⁶

Rīgas pašvaldība ir IKT nozarei draudzīga un piemērota pilsēta, kas aktīvi iesaistās, atbalsta, izmanto un popularizē dažādas nozares aktivitātes un pakalpojumus. Piemēram, Rīgas sabiedriskajā transportā tiek izmantotas elektroniskās braukšanas kartes un Rīgas muzeju vērtības ir pieejamas mobilajās lietotnēs. Latvijas Nacionālajā muzeju krājuma kopkatalogā kopš 2014. gada ikvienam interesentam ir iespēja attālināti iepazīties ar muzeju krājumiem, meklēt īpašus eksponātus un krātuvēs esošus priekšmetus, bet izglītības jomā mācību iestāžu, skolēnu un vecāku vidū populārs kļuvis portāls „e-klase”. Rīgas pašvaldība aizvien vairāk izmanto IT sistēmas, lai nodrošinātu iedzīvotājiem ērtu komunikāciju ar pašvaldības iestādēm un struktūrvienībām, vienlaikus samazinot savas izmaksas un administratīvo slogu.

Nozīmīgākie sadarbības partneri IKT nozares attīstībā ir Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija, Latvijas IT klasteris, nodibinājums „TechHub Riga”, kas palīdz jaunajiem nozares uzņēmējiem iekarot globālo tirgu, kā arī Rīgas Tehniskā universitāte un Latvijas Universitāte.

2014. gadā Rīga kļuva par Eiropas bezmaksas bezvadu interneta galvaspilsētu (ņemot vērā bezmaksas WiFi punktu skaitu uz vienu km² un pilsētas iedzīvotāju skaitu). Rīgā vidēji ir pieejams viens Lattelecom free-WiFi interneta pieslēgšanās punkts 750 iedzīvotājiem un trīs WiFi punkti uz vienu kvadrātiki-

⁴⁵ Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija: www.notepad.lv

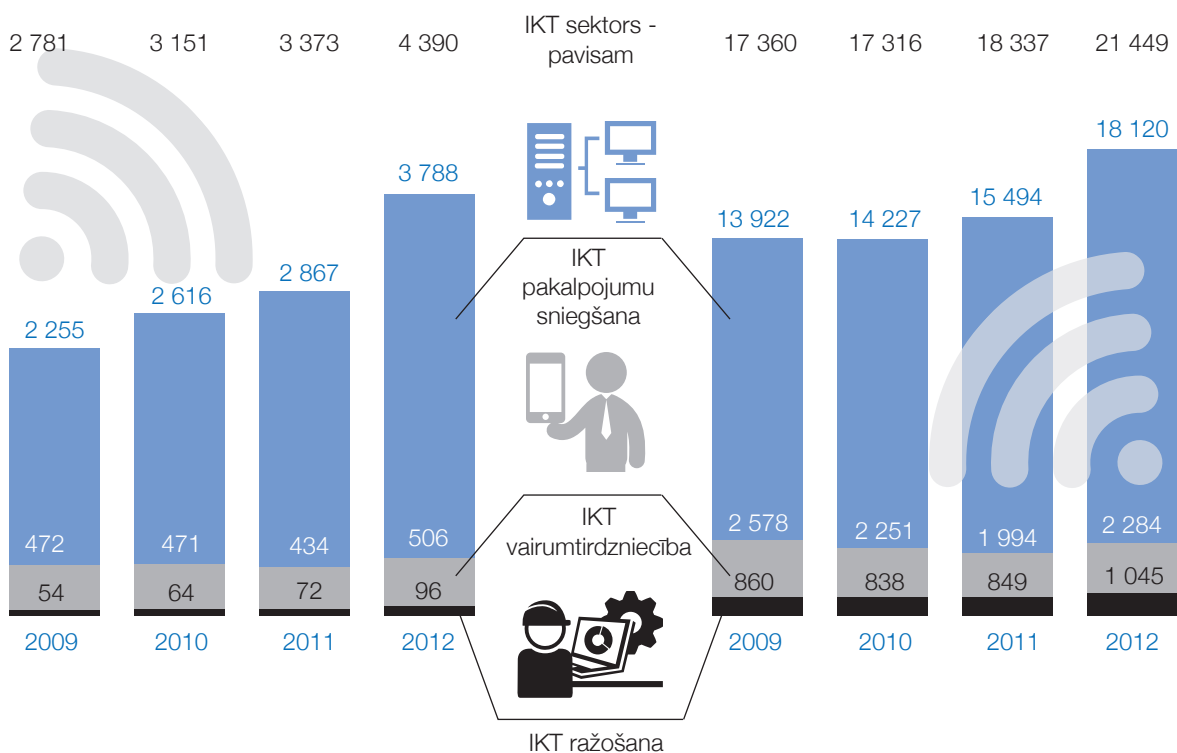
⁴⁶ Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija: www.likta.lv

lometru. Nākamās Eiropas pilsētas bezmaksas WiFi attīstības ziņā aiz Rīgas ir Tallina, Stokholma, Vīne, Parīze un Helsinki.⁴⁷

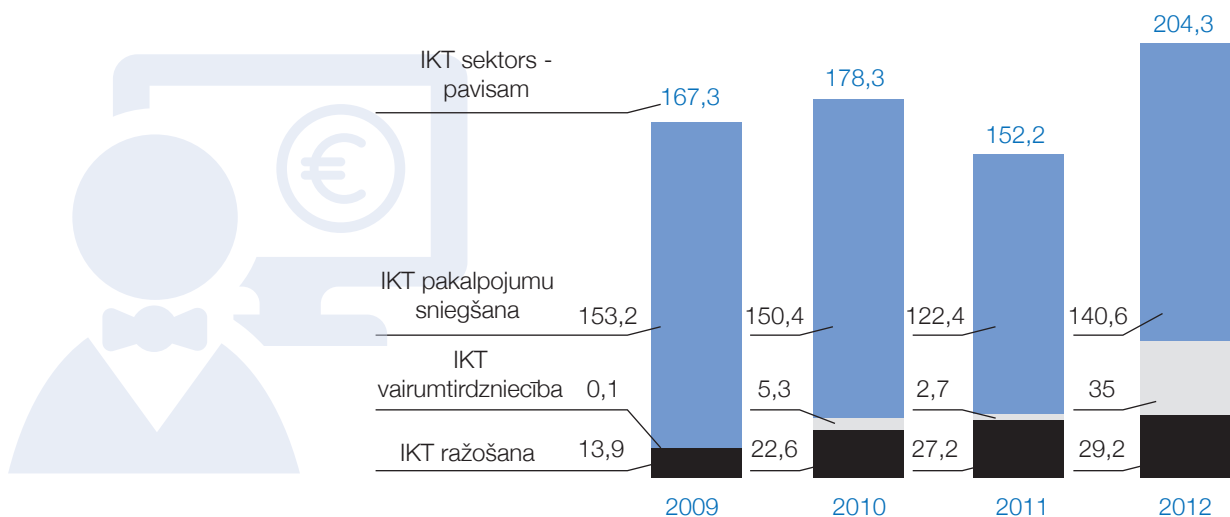
Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, IKT sektorā četros gados (2009. – 2012.) nodarbināto skaits un personāla izmaksas, kā arī uzņēmuma apgrozījums un pievienotās vērtības rādītāji ir būtiski pieauguši. 2012. gadā uzņēmumu apgrozījums IKT jomā pieauga gandrīz līdz 2 850 milj. eiro gadā, un pievienotā vērtība pārsniedza 700 milj. eiro.

IKT sektora uzņēmumu skaits⁴⁸

Nodarbināto skaits IKT sektora uzņēmumos⁴⁹

IKT sektora uzņēmumu peļņa pirms nodokļiem (milj. eiro)⁵⁰

⁴⁷ Lattelecom informācija. Pieejams: www.lattelecom.lv

⁴⁸ Centrālā statistikas pārvalde. IKT sektora uzņēmumu skaits. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁴⁹ Centrālā statistikas pārvalde. Nodarbināto skaits IKT sektora uzņēmumos. Pieejams: www.csb.gov.lv

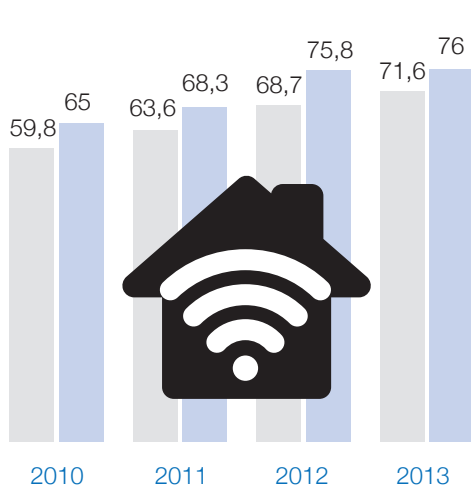
⁵⁰ Centrālā statistikas pārvalde. IKT sektora uzņēmumu peļņa pirms nodokļiem. Pieejams: www.csb.gov.lv

IKT sektora uzņēmumu apgrozījums, personāla izmaksas un pievienotā vērtība (milj. eiro)⁵¹

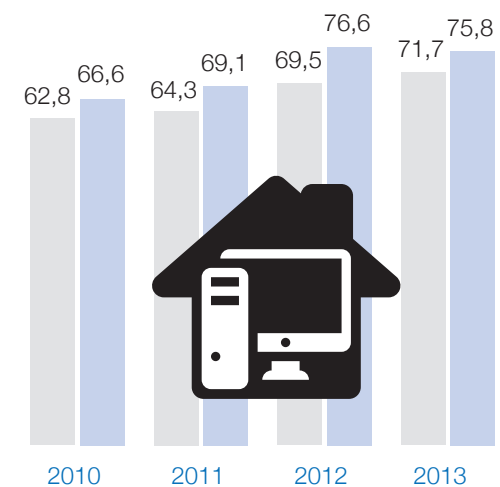
Rādītāji	IKT darbības sfēra	2009	2010	2011	2012
IKT sektora uzņēmumu apgrozījums	IKT sektors – PAVISAM	1 820	2 067	2 275	2 897
	IKT ražošana	74	87	102	122
	IKT vairumtirdzniecība	659	885	1 010	1 429
	IKT pakalpojumu sniegšana	1 087	1 096	1 162	1 346
Personāla izmaksas IKT sektora uzņēmumos	IKT sektors – PAVISAM	205	181	248	314
	IKT ražošana	7	6	10	11
	IKT vairumtirdzniecība	23	20	24	28
	IKT pakalpojumu sniegšana	175	155	212	273
Pievienotā vērtība IKT sektora uzņēmumos	IKT sektors – PAVISAM	586	572	602	686
	IKT ražošana	31	24	43	46
	IKT vairumtirdzniecība	58	57	58	71
	IKT pakalpojumu sniegšana	497	491	499	569

Rīgas reģionā interneta lietotāju skaits mājsaimniecībās ir gandrīz par 5 % lielāks nekā tas ir Latvijā vidēji – 2013. gada sākumā tas sasniedza 76 %. Datoru pieejamība Rīgas reģionā bija 75,8 %, kas ir par 4 % vairāk nekā visā Latvijā.⁵²

Interneta pieejamība mājsaimniecībās gada sākumā (%)

Datoru pieejamība mājsaimniecībās gada sākumā (%)

■ Kopā visās mājsaimniecībās Latvijā ■ Rīgas reģionā

⁵¹ Centrālā statistikas pārvalde. IKT sektora uzņēmumu apgrozījums, personāla izmaksas un pievienotā vērtība. Pieejams: www.csb.gov.lv

⁵² Centrālā statistikas pārvalde. Datoru/interneta pieejamība dažāda tipa mājsaimniecībās. Pieejams: www.csb.gov.lv

2. PILSĒTAS EKONOMIKAS KONKURĒTSPĒJA

Galvenie nacionālie un pilsētas plānošanas un attīstības dokumenti, kuros noteikta pilsētas ekonomikas konkurētspējas un pilsētas attīstības veicināšana, ir:

- Latvijas nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam;
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam;
- Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam;
- Rīgas attīstības programma 2014. – 2020. gadam;
- Rīgas teritorijas plānojums 2006. – 2018. gadam.

2.1. RĪGAS GALVENIE EKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

Rīgas pilsētas attīstības programmā 2014. – 2020. gadam ilgtermiņa mērķu sasniegšanai labvēlīga uzņēmējdarbības vide un augsta ekonomiskā aktivitāte noteikta par vienu no galvenajiem prioritārajiem rīcības virzieniem.

Rīgas ekonomiskā atkopšanās un izaugsme ir vērojama jau pēdējos četrus gadus, kad ekonomiskie rādītāji pēc finanšu krīzes ir būtiski uzlabojušies. Tomēr tie vēl atpaliek no 2007. gada rādītājiem, un tā ir papildu motivācija pilsētas ekonomikas konkurētspējas straujākai attīstībai.

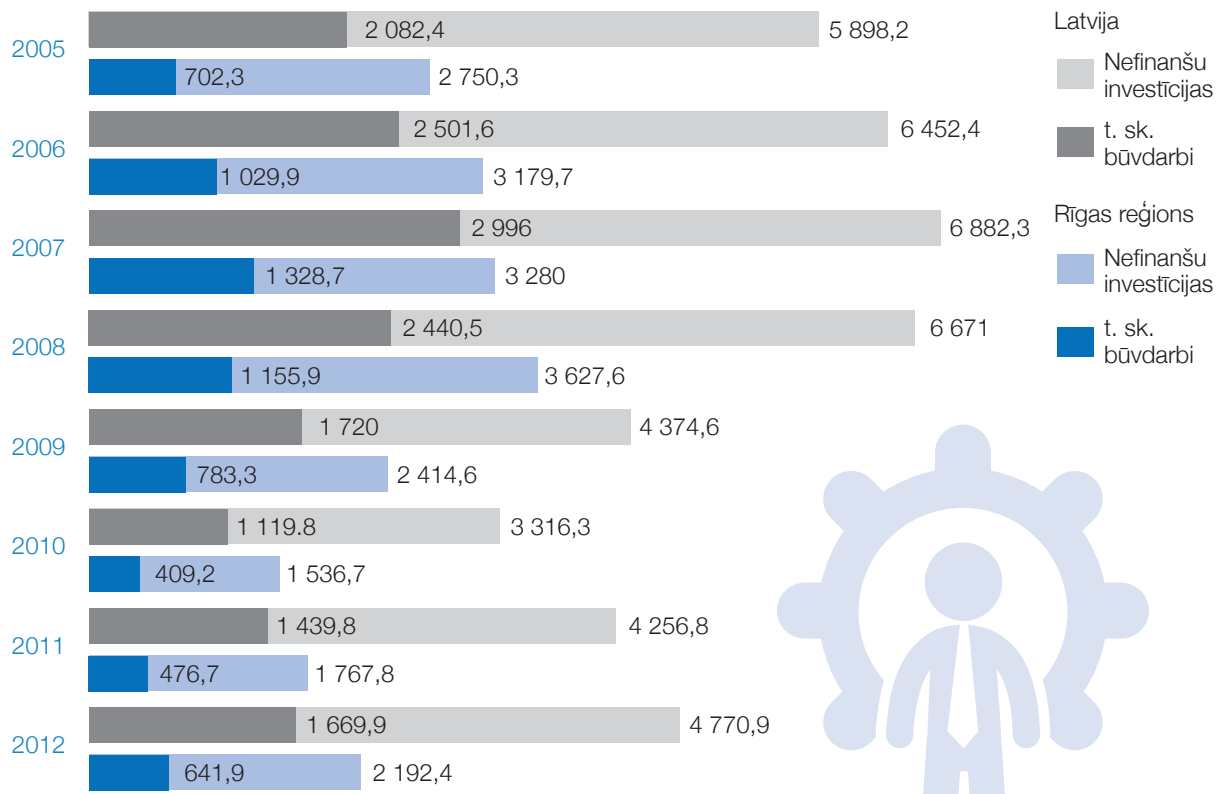
2013. gadā pēc IKP uz vienu iedzīvotāju Rīgas pilsēta atrodas ES vidējā rādītāja līmenī. Papildus tam ik gadu Latvijā vērojams IKP pieaugums – 2013. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tas pieauga par 4,1 %. Taču IKP galvaspilsētā uz vienu iedzīvotāju būtiski apsteidz valsts vidējo rādītāju – par 58 %. 2013. gadā lielākais īpatsvars Rīgas pilsētas ekonomikas nozaru struktūrā pēc pievienotās vērtības bija tirdzniecības nozarei – 19,3 %. Otra lielākā pilsētas ekonomikas nozare ir transports ar 11,9 % īpatsvaru, trešā – profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu, administratīvo un apkalpojošo dienestu nozare ar 9,8 % īpatsvaru, un tikai nedaudz mazāks īpatsvars ir apstrādes rūpniecības nozarei – 9,7 %.

Pēc ievērojamā krituma laika periodā no 2008. līdz 2010. gadam, kad kopējās investīcijas Rīgas ekonomikā saruka 2,4 reizes, pēdējos gados vērojams pastāvīgs investīciju pieaugums. Laikā no 2010. līdz 2012. gadam investīciju apjoms galvaspilsētā palielinājās par 43 %, taču joprojām par 40 % atpaliekot no pirmskrīzes rādītāja.

Investīciju apjoms Rīgas pilsētā 2013. gadā veidoja ap 46 % no kopējām investīcijām valstī, kas ir ievērojami zemāk nekā pirmskrīzes sasniegtais 54 %

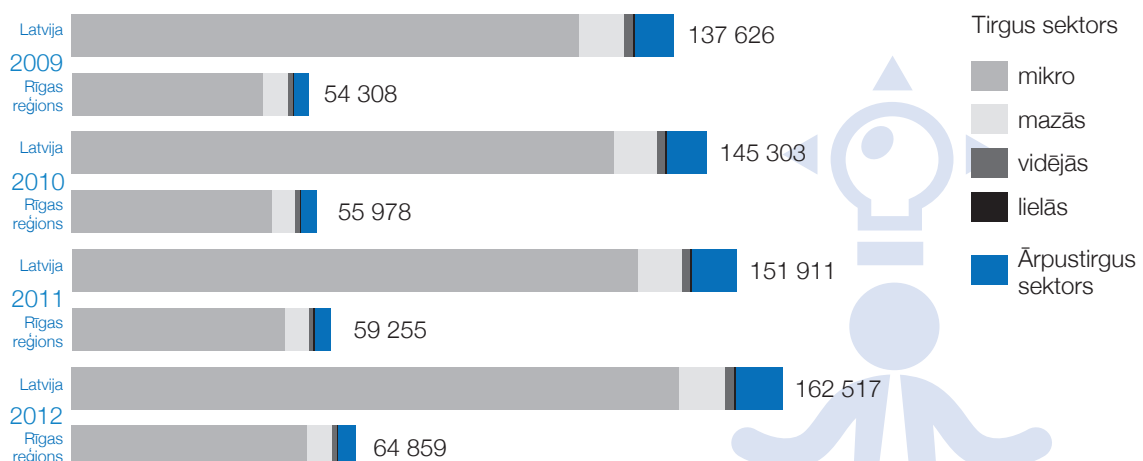
Īrpatvars. Savukārt galvaspilsētas Īrpatvars valstī veikto būvdarbu apjomā 2013. gadā bija 38 %, salīdzinot ar 2008. gadu, kad tas sasniedza 47 %.¹

Nefinanšu investīcijas statistiskajos reģionos (2012. gada salīdzināmās cenās; milj. eiro)²

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, Rīgas reģionā aktīvi ir vairāk nekā 40 % no visiem Latvijas uzņēmumiem. Lielākā daļa galvaspilsētas uzņēmumu ir mikrouzņēmumi – 2012. gadā 88 % no visa tirgus sektora. Rīgas reģionā ir izvietoti 266 lieli uzņēmumi, kas no visas valsts ekonomiski aktīvajiem lielajiem uzņēmumiem sastāda gandrīz 70 %.

Ekonomiski aktīvās statistikas vienības* sadalījumā pa lieluma grupām³

* Tirgus sektora statistikas vienības: pašnodarbinātās personas, individuālie komersanti, komercsabiedrības, zemnieku un zvejnieku saimniecības. Ārpustirgus sektora statistikas vienības: fondi, nodibinājumi un biedrības, valsts budžeta iestādes, pašvaldību budžeta iestādes.

¹ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2013.

² Centrālā statistikas pārvalde. Nefinanšu investīcijas. Pieejams: www.csb.gov.lv

³ Centrālā statistikas pārvalde. Ekonomiski aktīvās statistikas vienības. Pieejams: www.csb.gov.lv

Rīgas pilsētas pašvaldība 2013. gadā turpināja ilgtermiņa sadarbību ar kredītreitinga aģentūrām *Standard&Poor's* un *Moody's Investors Service*. Pozitīvi *Moody's Investors Service* novērtēja Rīgas pilsētas pašvaldības darbību finanšu jomā, pašvaldības spēju pastāvīgi nodrošināt budžeta operatīvo līdzsvaru un pietiekamu naudas resursu uzkrājumu līmeni turpmāko gadu parādsaistību apkalpošanai un paaugstināja pilsētas kredītreitinga nākotnes prognozi no stabilas uz pozitīvu. Aģentūru vērtējumā kā pilsētas finanšu jomas pozitīvie faktori minēti pietiekama finanšu likviditāte un naudas resursu uzkrājumi, un spēja nodrošināt uzņemto saistību segšanu tuvākajos gados.⁴

2.2. IEDZĪVOTĀJU EKONOMISKĀ AKTIVITĀTE

Rīgas iedzīvotāji ir svarīgākais dzinējspēks un pamats pilsētas ekonomiskajai attīstībai. Kā norādīts Ekonomikas ministrijas 2014. gada ziņojumā, pakāpeniska ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – pieaug nodarbinātība un samazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs. Tajā pašā laikā atsevišķas iedzīvotāju grupas, īpaši personas ar zemu izglītības līmeni un kvalifikāciju, gados vecāki cilvēki, kā arī jaunieši, situācijas uzlabošanas izjūt vājāk.

Kopš 2010. gada vidus nodarbināto skaits Latvijā kopumā pakāpeniski palielinās. Saskaņā ar darbaspēka apsekojuma datiem, laika posmā no 2011. līdz 2013. gadam nodarbināto skaits ir audzis par 43,2 tūkstošiem jeb vidēji par 14,4 tūkstošiem gadā. Nodarbinātības pieaugumu pamatā ir noteikusi relatīvi stabilā ekonomikas atlabšana – kopš 2009. gada beigām IKP ir palielinājies par piektdaļu. Vienlaikus nodarbinātības pieaugums sekmējis būtisku bezdarba samazināšanos. Bezdarba līmenis četrus gadus laikā ir sarucis gandrīz uz pusi.⁵

Bezdarbnieku skaits Rīgā 2013. gadā turpināja samazināties, gada laikā sarūkot par 3,1 tūkstošiem. Pārskata gada beigās Rīgā bija ap 18,3 tūkstošiem reģistrēto bezdarbnieku, bezdarba līmenim samazinoties līdz 5,6 % no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita.⁶ Valsts līmenī zemākais bezdarba līmenis 2014. gada jūlijā bija reģistrēts Rīgas reģionā – 5,4 %, kur tieši Rīgā tas ir 5,1 %. Salīdzinot ar 2013. gada jūlija datiem, bezdarba līmenis ir samazinājies par 0,7 %.⁷

Sekojoši jau kopš 2011. gada Rīgā vērojams valstī augstākais nodarbinātības līmenis un nodarbināto skaita pieaugums. 2013. gadā visvairāk nodarbināto ir tirdzniecības, finanšu un komercpakalpojumu, kā arī transporta jomā. Salīdzinot ar 2008. gadu, ir samazinājies rūpniecībā un būvniecībā (par 43 %) nodarbināto iedzīvotāju skaits, bet vislielākais pieaugums vērojams finanšu un komercpakalpojumu jomā, kā arī izglītībā.

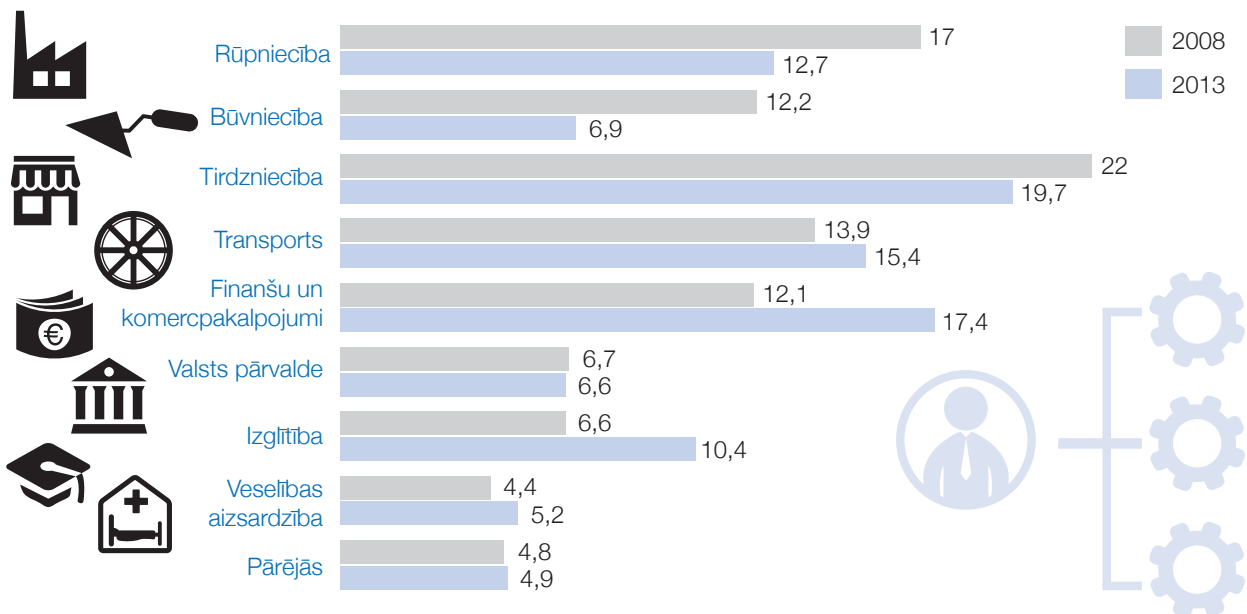
⁴ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2013.

⁵ Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību 2013.

⁶ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2013.

⁷ Bezdarba rādītāji. Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: www.nva.gov.lv

Nodarbinātie iedzīvotāji Rīgā sadalījumā pa saimnieciskās darbības veidiem (% no kopskaita)⁸

Strādājošo darba samaksa 2014. gadā Rīgā ir par 12 % lielāka nekā valstī kopumā. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2014. gada pirmajā pusgadā vidējā bruto samaksa ir pieaugusi, sasniedzot vidēji 853 eiro mēnesī. Sabiedriskajā sektorā strādājošo mēneša vidējā darba bruto samaksa Rīgā ir par 101 eiro lielāka nekā privātajā sektorā.

Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa (eiro)⁹

	2011		2012		2013		2014*	
	Latvijā	Rīgā	Latvijā	Rīgā	Latvijā	Rīgā	Latvijā	Rīgā
PAVISAM	660	756	684	777	715	814	751	853
Sabiedriskajā sektorā	701	828	732	859	766	894	790	919
Privātajā sektorā	636	716	657	733	688	771	730	818

*Pirmajā pusgadā

2.3. EKONOMIKAS NOZARU STRUKTŪRA UN PRIORITĀRĀS NOZARES

Viens no svarīgākajiem pilsētas attīstības balstiem ir ekonomika, kuras svarīgākais uzdevums ir iespēja iedzīvotājiem gūt ienākumus un uzturēt sevi un savu ģimeni. Ekonomika tiešā veidā ir saistīta ar pārējiem balstiem – pilsētvidi (austrumu – rietumu virzienā balstīta ekonomikas attīstība) un sabiedrību (izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība). Pilsētas stratēģijas realizācijas procesā pašvaldības institūcijas izvēlas tādus attīstības politikas pasākumus, kas veicina augsta nodarbinātības līmeņa sasniegšanu, ilgtspēju saimniecisko

⁸ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2013.

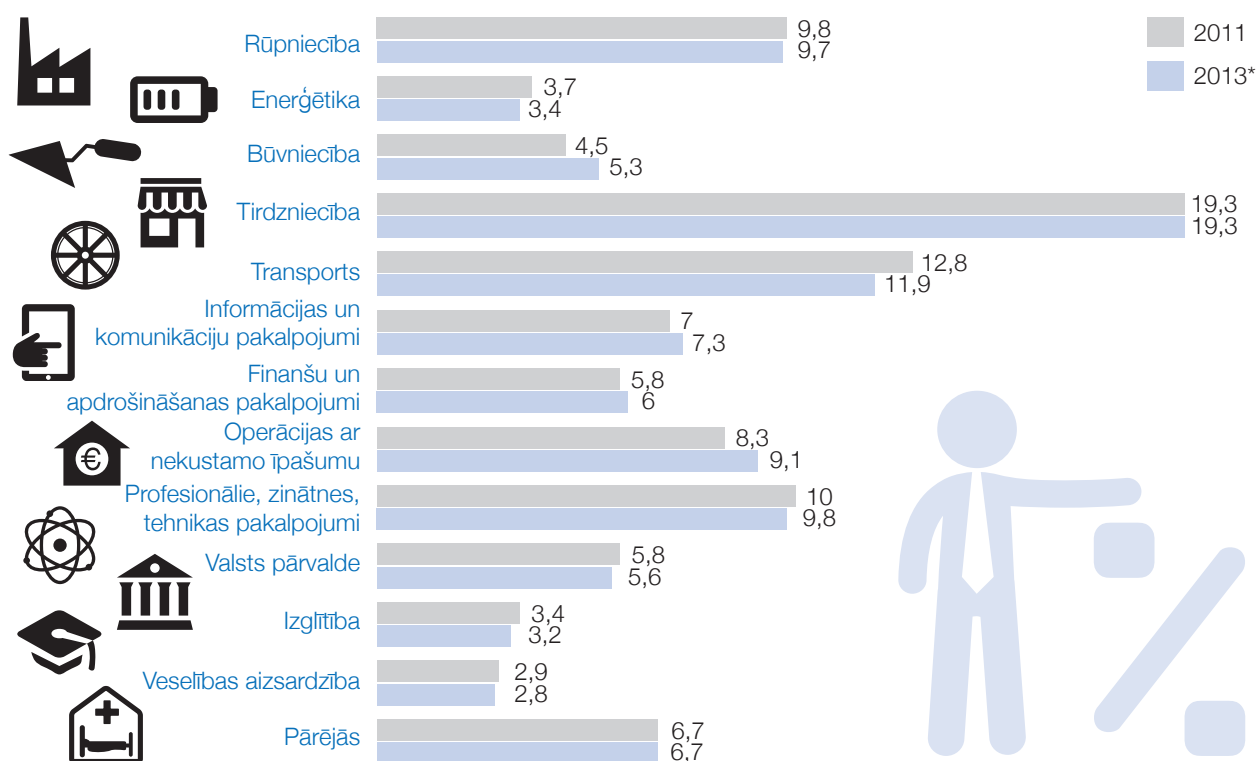
⁹ Centrālā statistikas pārvalde. Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa. Pieejams: www.csb.gov.lv

izaugsmi un cenu stabilitāti, tādējādi radot materiālo pamatu iedzīvotāju un pilsētas labklājības pieaugumam.

Latvijas IKP nozīmīgāko daļu (ap 70 %) veido pakalpojumu nozare, apstrādes rūpniecības daļa valsts ekonomikā ir 14,1 % no IKP, tirdzniecības – 16,9 %, transporta un glabāšanas nozares – 13 %, būvniecības nozares – 6,1 %.¹⁰ Nozaru griezumā 2013. gadā Latvijas ekonomisko izaugsmi pamatā balstīja četras nozares – tirdzniecība, būvniecība, operācijas ar nekustamo īpašumu un komercpakalpojumi. Līdz ar to arī nozaru griezumā skaidri parādījās pieaugoša ekonomikas atkarība no vietējā tirgus pieprasījuma. Savukārt transporta un loģistikas nozarē bija novērojama tikai neliela izaugsme, bet apstrādes rūpniecībā kopumā apjomi bija aptuveni iepriekšējā gada līmenī.¹¹

Pēc Rīgas 2013. gada publiskā pārskata datiem var secināt, ka lielākais ekonomisko nozaru īpatsvars pēc pievienotās vērtības ir tirdzniecībai (19,3 %), transportam (11,9 %) un profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu, administratīvo un apkalpojošo dienestu nozarei (9,8 %). Tikai nedaudz mazāks īpatsvars ir apstrādes rūpniecībai (9,7 %). Būtiskas izmaiņas Rīgas pilsētas ekonomikas nozaru struktūrā pēckrīzes gados nav notikušas, pilsētas ekonomikā joprojām dominē pakalpojumu nozares.¹²

Rīgas ekonomikas nozaru īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā (%)

* 2013 – novērtējums

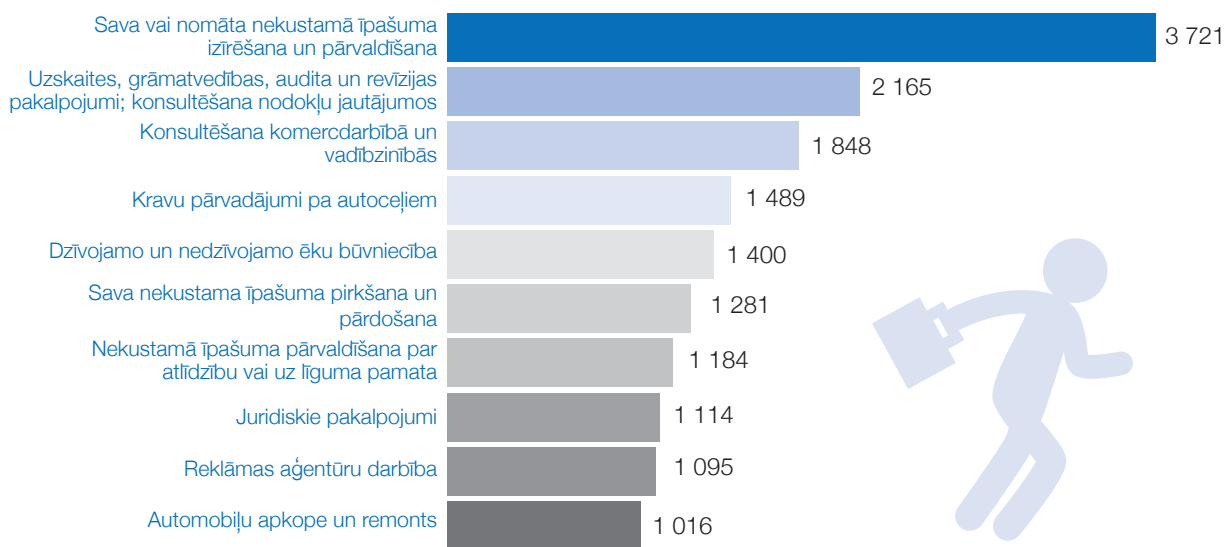
¹⁰ Informācijas platforma Balticexport.com

¹¹ Nordea Latvijas ekonomikas apskats. Pieejams: www.nordea.lv

¹² Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2013.

2013. gadā Rīgā pēc skaita visvairāk uzņēmumu darbojās nozarēs, kas saistītas ar nekustamo īpašumu, pakalpojumiem (finanšu, vadības, juridiskie u.c.), transportu un būvniecību. Pēc apgrozījuma 2013. gadā vislielākais uzņēmums Rīgā bija SIA „Uralchem Trading”, kas attiecīgajā periodā bija arī Latvijas lielākais uzņēmums, tā pamatdarbība ir tirdzniecība. Nākamie lielākie uzņēmumi bija AS „Latvenergo”, kas ir valsts uzņēmums un tā pamatdarbība ir enerģētika, kā arī SIA „Orlen Latvija”, kura pamatdarbība ir degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā produktu vairumtirdzniecība.¹³

Nozaru uzņēmumu skaits Rīgā sakārtojumā pēc kopējā apgrozījuma 2013. gadā¹⁴

Uzņēmumi Rīgā ar lielāko apgrozījumu

Uzņēmums	Apgrozījums, EUR	Salīdzinot ar 2012.gadu
SIA „URALCHEM Trading”	1 123 360 042	-7 %
AS „Latvenergo”	944 463 384	1 %
SIA „ORLEN Latvija”	769 964 666	11 %
SIA „RIMI LATVIA”	672 326 380	7 %
AS „ELKO GRUPA”	640 531 124	-11 %
AS „Latvijas Gāze”	573 963 012	-5 %
SIA „LDZ CARGO”	361 588 033	-8 %
SIA „NESTE LATVIJA”	327 087 764	10 %
SIA „LUKoil Baltija R”	325 524 078	0 %
AS „Sadales tīkls”	298 417 745	1 %

Par valsts prioritārajām nozarēm ir noteiktas: pārtikas un dzērienu ražošana, koksnes izstrādājumu ražošana, ķīmisko un farmaceitisko vielu un ķīmisko produktu ražošana, metāla un metālizstrādājumu ražošana, datoru, elektronisko,

¹³ Lursoft statistika. Pieejams: www.lursoft.lv

¹⁴ Lursoft statistika. Pieejams: www.lursoft.lv

elektrisko un optisko iekārtu ražošana, telekomunikācija un citi IT pakalpojumi, uzglabāšanas un transporta palīgdarbības. Attiecīgi Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments savos dokumentos ir izvirzījis šādas prioritārās nozares pilsētas konkurētspējas paaugstināšanai:

- transporta un uzglabāšanas nozare;
- koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošanas nozare;
- pārtikas produktu un dzērienu ražošanas nozares;
- datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanas un informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozare;
- būvniecības nozare;
- metālu un metālizstrādājumu ražošanas nozare;
- tūrisms, t.sk. citas nozares, kas ir nozīmīgas tūrisma attīstībai.

2.4. TRANSPORTS UN LOĢISTIKA

Rīga kā Latvijas galvaspilsēta, atrodas izdevīgā ģeogrāfiskā vietā Baltijas valstu vidusdaļā pie Baltijas jūras līča, veiksmīgi darbojas kā savienojošs punkts starp Eiropas austrumiem un rietumiem, kā arī starp ziemeļiem un dienvidiem. Pilsētas pašvaldība un tās atbildīgās iestādes veiksmīgi pilda savas funkcijas un pienākumus, lai uzturētu un attīstītu starptautisko sadarbību ar visām iesaistītajām valstīm. Rīgu var saukt ne tikai par reģiona, bet visas valsts lielāko transporta un loģistikas centru, kurā tiek izmantots visa veida transports.

Nozares attīstībai pašvaldībā tiek veikti dažādi pētījumi. Galvenās atsauces, nākotnes mērķi un uzdevumi ir ietverti pilsētas attīstības plānošanas dokumentos:

1. Rīgas attīstības programmā 2014. – 2020. gadam;
2. Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam;
3. Rīgas un Pierīgas mobilitātes plānā (apstiprināts 2010. gadā) un rīcības programmā, kura nosaka prioritāro kārtību veicamajām aktivitātēm transporta infrastruktūras pilnveidošanai un sakārtošanai, kas tiks īstenotas ilgtermiņā, izvērtējot pieejamos finanšu resursus. Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāna galvenais mērķis ir noteikt nepieciešamās darbības, lai veicinātu vienotās satiksmes sistēmas izveidi un uzlabotu teritoriju sasniedzamību, nodrošinot koordinētu un saskaņotu gan transporta infrastruktūras plānošanu, gan satiksmes organizēšanu Rīgā un Pierīgā.

2.4.1. Rīgas brīvosta

Rīgā jau kopš seniem laikiem (pirmās liecības 5. gs.) ir bijusi osta. Sākotnēji tā bija dabiski izveidojusies pie Daugavas krastiem kā viens no starptautiska tirdzniecības ceļa galapunktiem starp Baltijas un Melno jūru, taču laika gaitā tā tika attīstīta un veidota atbilstoši konkrētā laika situācijai un prasībām. Pašlaik Rīgas brīvosta atrodas Baltijas jūras līča galējā dienvidu daļā un ir izveidota

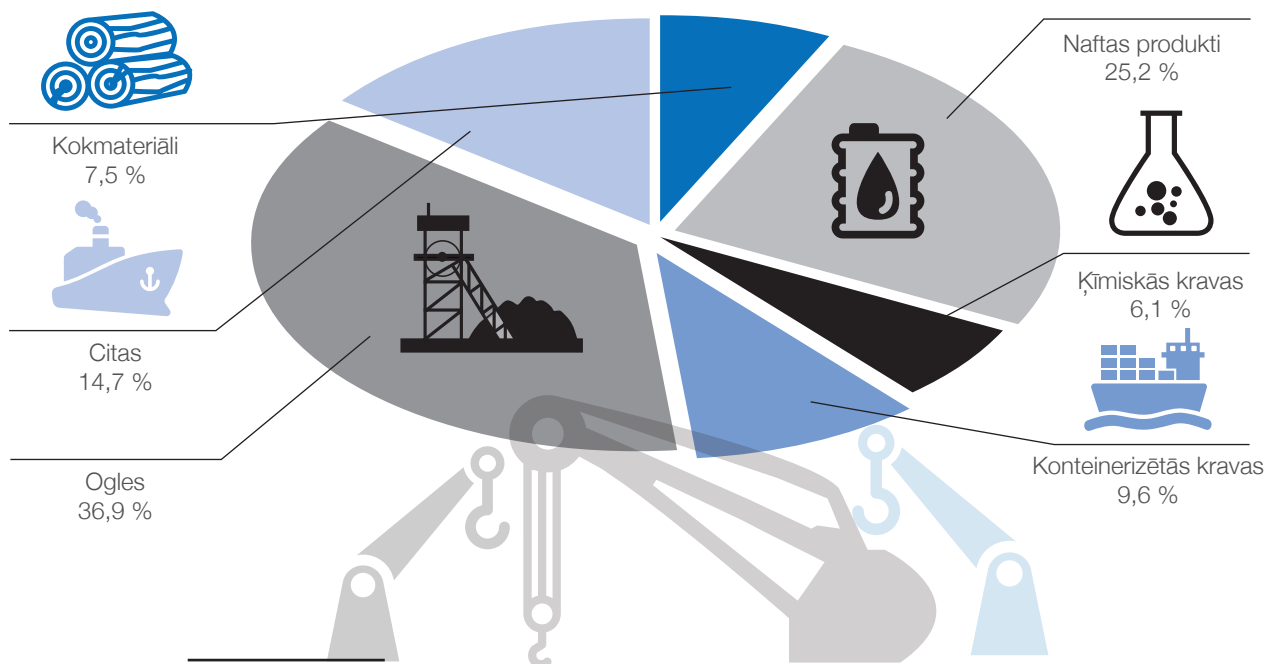
Daugavas abos krastos 15 km garumā. Osta ir nozīmīga daudzprofilu vieta, kura kravu apgrozījuma ziņā ir piektā lielākā osta Baltijas jūras austrumu piekrastē un papildus tam veic arī pasažieru pārvadājumus.¹⁵

Rīgas osta tieši saistāma ar Eiropas Savienības noteiktās TEN-T tīkla Ziemeļu ass un Jūras maģistrāļu attīstību, jo šajos virzienos var kalpot kā transporta mezgls. Brīvosta ir arī stratēģiski izdevīgākais kravu transportēšanas ceļš reģionā un kravas pārvadājumus varētu veikt arī Eiropas – Āzijas transporta koridorā (uz/no Kazahstānas, Ķīnas u.c. valstīm). Rīgā ir tuvākā Eiropas Savienības austrumu robežas osta Krievijas, NVS un Āzijas patēriņa tirgiem.

Rīgas brīvosta jau ilgstoši sadarbojas ar vairākām starptautiskām organizācijām – Eiropas Kruīzu organizāciju, Baltijas Ostu organizāciju, Eiropas Jūras ostu organizāciju, Starptautisko ostu asociāciju, Vācijas – Baltijas Tirdzniecības kameru Latvijā, Starptautisko Ostas pilsētu asociāciju, Starptautisko Hidrogrāfijas organizāciju un Starptautisko Ostu kapteiņu asociāciju.

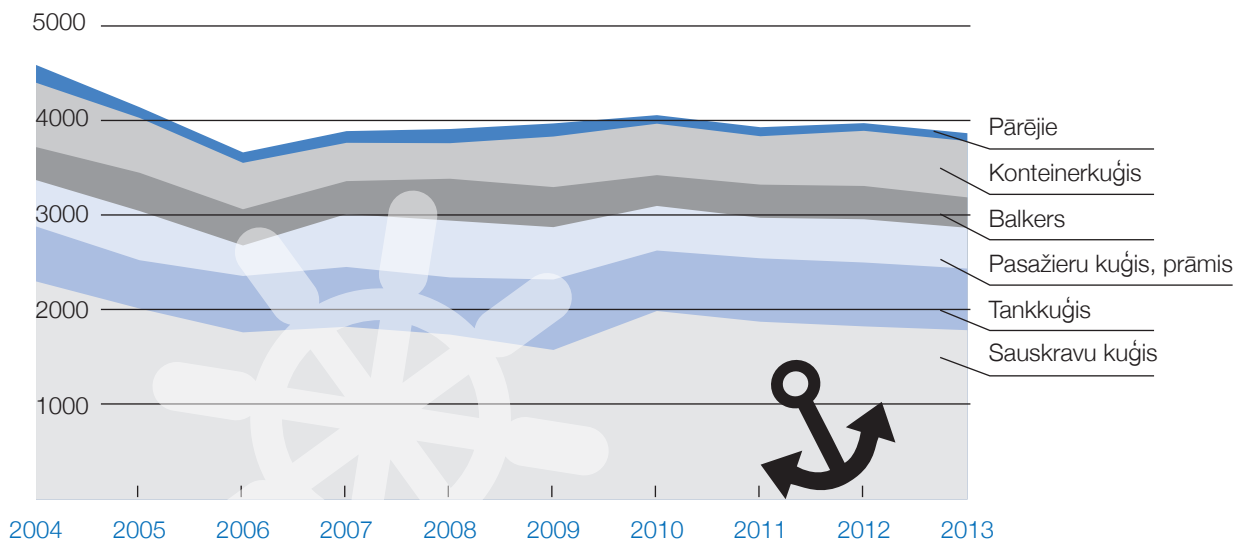
Rīgā ir multifunkcionāla osta, kur pārkrauj visu veidu kravas, izņemot jēlnaftu. Kopējais kravu apgrozījums 2014. gada pirmajos astoņos mēnešos ir sasniedzis gandrīz 27 000 tūkst. tonnu, kas ir par 14 % vairāk nekā attiecīgajā laika periodā gadu iepriekš. 2014. gadā galvenie kravu veidi ostā ir ogles (36,9 %), naftas produkti (25,2 %), konteinerizētās kravas (9,6 %) un kokmateriāli (7,5 %). Ir pieaugusi ķīmisko kravu, rūdas, metāllūžņu un dažādu metālu pārvadājumu tonnāža. Kopumā osta apkalpo vidēji 4 000 kuģu gadā, no kuriem lielākā daļa ir sauskraavu kuģi, tankkuģi un konteinerkuģi.

Pārkrauto kravu struktūra 2014. gada janvāris – augusts

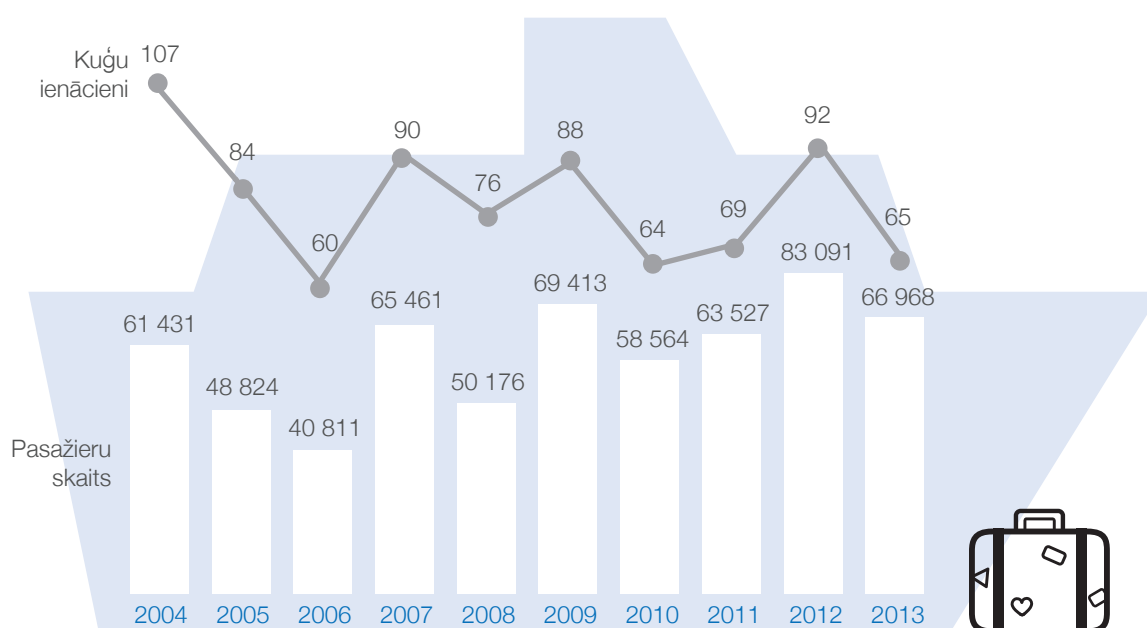
¹⁵ Rīgas brīvostas pārvalde: www.rop.lv

Apkalpoto kuģu skaits un veidi

Rīgas brīvdostā jau ilgstoši tiek uzņemti kruīza kuģi. 2013. gada 22. maijā Rīgas brīvdostā tika sagaidīta kruīza kuģa „Ocean Dream” pirmā vizīte. Šī kuģa vizīte Rīgā bija īpaša – kuģis „Ocean Dream” veic 100 dienu ceļojumu apkārt pasaulei miera misijas organizācijas *Peace Boat* ietvaros. Rīgas brīvdostu regulāri apmeklē Eiropas kruīzu kompāniju *MSC Cruises*, *Viking Line ABP*, *Pullmantur Cruises*, *Silja Line* un citi kuģi. 2013. gadā, tāpat kā 2003. gadā, Rīgā ar saviem neskaitāmajiem burukuģiem iegriezās regate *Tall Ships Races* – interesentiem četras dienas bija iespēja apskatīt krāšņos kuģus un aprunāties ar to komandām.

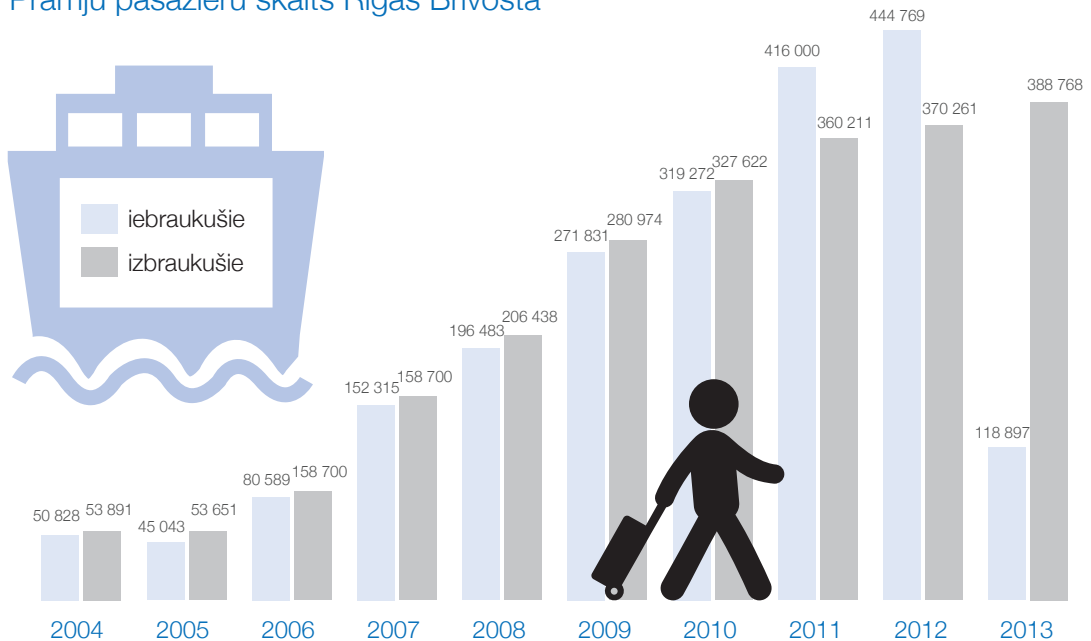
Kruīza kuģu ienācienu un pasažieru skaits Rīgas Brīvdostā

Bez kruīza kuģiem Rīgas ostā jau kopš 2006. gada 6. aprīļa AS „Tallink” nodrošina pasažieru pārvadājumus maršrutā Rīga – Stokholma. Pārvadāto

pasažieru skaits strauji pieauga no 2008. gada līdz 2009. gadam, kad prāmja līnijā Rīga – Stokholma kursēja divi kuģi, apkalpojot vairāk nekā 500 000 pasažieru. Šobrīd ir vērojams apkalpoto klientu skaita samazinājums – līnijā Rīga – Stokholma kursē kuģis M/S Isabelle, nodrošinot pasažieru, pasažieru transportlīdzekļu un kravas pārvadājumu satiksmi starp Latviju un Zviedriju ar atiešanu no Rīgas un Stokholmas ostas katru otro dienu.

Prāmju pasažieru skaits Rīgas Brīvastā

Rīgas Brīvostas pārvalde ir uzsākusi izstrādāt infrastruktūras attīstības projektu „Infrastruktūras attīstība Krievu salā ostas aktivitāšu pārcelšanai no pilsētas centra”. Rīgas teritorijas plānojumā 2006. – 2018. gadam paredzēts arī veidot Daugavas Ziemeļu šķērsojumu un turpināt Rīgas Ostas stacijas būvniecību Kundziņsalā. Tāpat Rīgas pašvaldība akcentē pasažieru pārvadājumu attīstības nepieciešamību, paredzot sekmēt to pārvadājumus starp Rīgu un citām pilsētām.

2011. gada 7. februārī Rīgas brīvostas pārvalde piekrita būt par partneri Eiropas Savienības Baltijas jūras reģionālās programmas 2007 – 2013 projektā *Amber coast logistics* (Dzintara ceļa loģistika). Projekta īstenošana notika līdz 2014. gada martam, un Rīgas brīvostas pārvalde bija atbildīga par 4. darba paketi „Ilgtspējīga un efektīva transporta nodrošināšanas jēdziens, multimodālās transportēšanas ķēdes”, kurā bija ietvertas četras aktivitātes:

- makroekonomiskā attīstība, multimodālā transporta tirgus perspektīvas un to ietekme uz ostu sauszemes infrastruktūru ACL projekta reģionā par ostas sauszemes struktūras ietekmi ACL reģionā (2011. gada novembris – 2012. gada novembris);
- inovācijas multimodālo transporta ķēžu darbībā un to ietekme uz vidi (2012. gada marts – 2013. gada jūlijs);

- izaicinājumi ostu darbībā, nodrošinot sauszemes infrastruktūras attīstību un multimodālo transporta ķēžu darbību (2012. gada janvāris – 2013. gada septembris);
- multimodālā transporta darbības programma BJR reģionā (2013. gada janvāris – 2014. gada marts).

Esošie dati un ostas attīstības rādītāji liecina par dzīvotspēju ilgtermiņā, ko apliecina arī Rīgas brīvostas attīstības programmā 2009 – 2018 ietvertās indikatīvās satiksmes intensitātes prognozes. Ienākošo kuģu satiksmes prognožu izstrādē tika ņemtas vērā kravu apgrozījuma prognozes, kā arī tendences mazo kuģu, *Handy Size*, *Handymax* un *Panamax* tipa kuģu izmēru attīstībā.

2.4.2. Starptautiskā lidosta „Rīga”

Starptautiskā lidosta „Rīga” ir lielākais starptautiskās aviācijas uzņēmums Baltijā, un ir šī reģiona galvenais gaisa satiksmes centrs, kas nodrošina regulāru pasažieru satiksmi, kravas un pasta pārvadāšanu ar civilās aviācijas gaisa kuģiem uz Eiropas un citām pasaules valstu pilsētām. Starptautiskā lidosta „Rīga” sniedz gan aviācijas (lidmašīnu, pasažieru un kravu apkalpošana), gan neaviācijas pakalpojumus (telpu un teritorijas noma, autostāvietas, VIP centra pakalpojumi u.c.). Tā apkalpo gan vietējās, gan starptautiskās avioliņijas un ir kļuvusi par vienu no nedaudzajām Eiropas lidostām, kas apkalpo pilna servisa un zemo izmaksu lidsabiedrības. No lidostas „Rīga” ir iespējams doties uz 83 galamērķiem.¹⁶

Gaisa satiksmes pētniecības biedrība (*Air Transport Research Society (ATRS)*), veicot 200 lidostu finanšu datu salīdzinājumu, starptautisko lidostu „Rīga” novērtējusi par Eiropā konkurētspējīgāko lidostu, vērtējot izmaksas un tarifu struktūru uz vienu pasažieri. ATRS šādu pētījumu veic ik gadu kopš 2002. gada, un lidosta „Rīga” šādu prestižu apbalvojumu saņem pirmoreiz. Pētījumā salīdzinātas 69 Eiropas, 78 Ziemeļamerikas un 53 Āzijas lidostas. Lai noteiktu pasaules efektīvākās un konkurētspējīgākās lidostas, ir veikta pētījumā iekļauto lidostu finanšu un cenu politikas salīdzinošā analīze.

Lidosta „Rīga” pasažieru apkalpošanas jomā veic transfēra un tranzīta pasažieru, pasažieru ar īpašām vajadzībām, nepilngadīgu bērnu, kas lido bez pavadības, apkalpošanu, VIP, CIP, vispārējās aviācijas (GA) pasažieru apgādi, pasažieru apkalpošanu reisu kavēšanās, bagāžas nepienākšanas gadījumā, pasažieru reģistrāciju, dokumentu pārbaudi, pasažieru iekāpšanas/izkāpšanas gaisa kuģī organizēšanu, kā arī pasažieru uzraudzību uz perona.

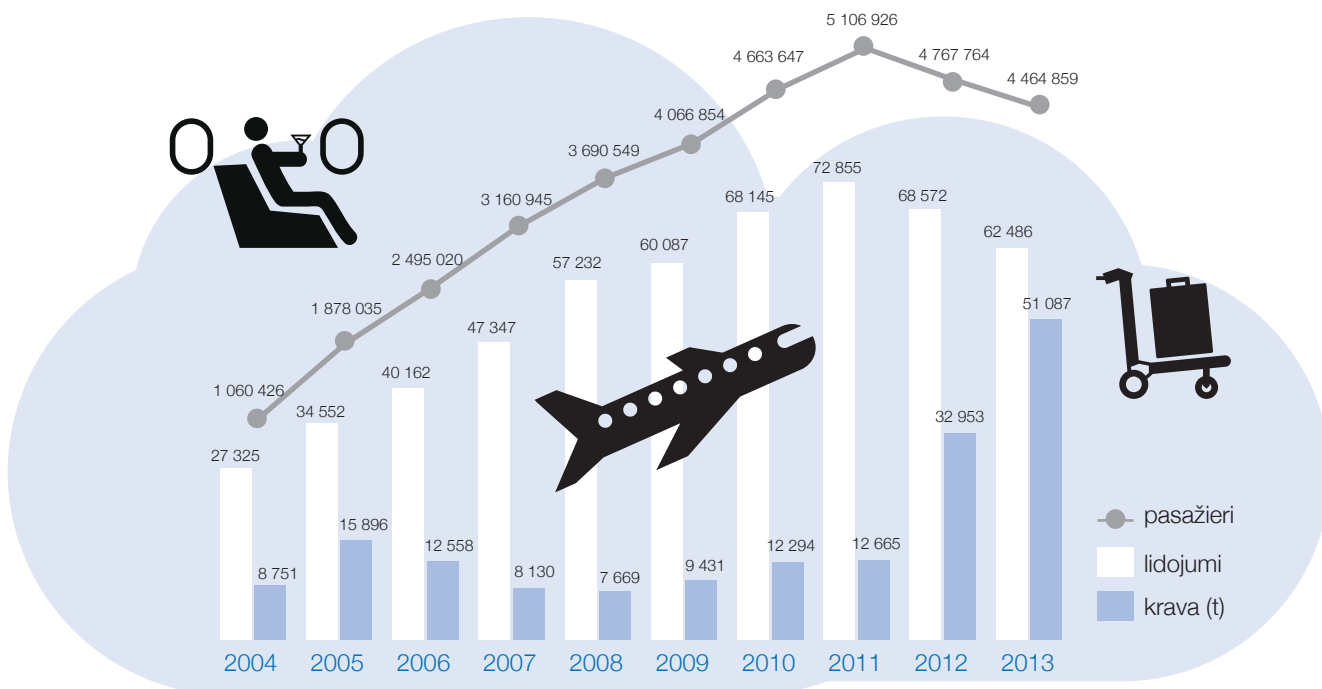
Lidostu grupā, kurā ietilpst lidosta „Rīga” (līdz 10 mppa), vidējais tranzīta pasažieru īpatsvars ir ap 9 %. Rīgas lidostas tranzīta/transfēra pasažieru apjoms sasniedz 36,8 %, kā rezultātā lidostai ir ievērojamas priekšrocības turpmākai

¹⁶ VAS „Starptautiskā lidosta “Rīga””: www.riga-airport.com

tranzīta pasažieru skaita palielināšanā, jo tai ir pieredze darbā ar lielu tranzītpasažieru īpatsvaru. Rīgas lidostā transfēra pasažieru plūsmu galvenokārt nodrošina aviokompānija „AirBaltic”. 2011. gadā aviokompānijas „AirBaltic” tirgus daļa lidostā bija 66 % jeb vairāk nekā 3,37 miljoni pasažieru.

Savukārt gaisa kuģu, bagāžas, pasta un kravas apkalpošanā tiek veikta regulāro un neregulāro reisu apkalpošana. Starptautiskā lidosta „Rīga” 2013. gada oktobrī sasniedza jaunu rekordu apkalpoto kravu jomā – 7 809 tonnas, kas ir par 215 % vairāk nekā 2012. gada oktobrī un par 290 tonnām vairāk nekā 2012. gada aprīlī. Liela daļa lidostā apkalpoto kravu (~70 %) ir kravas starptautisko spēku apgādei Afganistānā, kas apliecina Latvijas kā uzticama NATO sadarbības partnera nozīmīgo lomu.

Kravas (t), lidojumi un pasažieri Starptautiskajā lidostā „Rīga”

Lidostas attīstībai nepārtraukti tiek plānoti un īstenoti dažādu veidu projekti gan infrastruktūras, gan pakalpojumu uzlabošanai. 2015. gadā plānots pabeigt darbus pie projekta „Starptautiskās lidostas „Rīga” infrastruktūras attīstība”, kura mērķis ir uzlabot kontrolējamās un atklātās teritorijas vides apstākļus, paaugstināt gaisa ceļojumu drošības standartus un palielināt lidostas kapacitāti. Projekts tiek finansēts ar Kohēzijas fonda atbalstu.

2014. gadā tika uzsākts darbs pie projekta „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai starptautiskajā lidostā „Rīga””, kura mērķis ir siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, nomainot esošos gaismekļus pret energoefektīviem LED gaismekļiem administrācijas ēkā un terminālī. Šis projekts tiek finansēts ar KPFI atbalstu.¹⁷

¹⁷ VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga””: www.riga-airport.com

2.4.3. Latvijas dzelzceļš

Latvijas dzelzceļa transporta organizēšanā ir iesaistīti divi valsts uzņēmumi, kuru centrs atrodas Rīgā. Par pasažieru pārvadājumiem ir atbildīga AS „Pasažieru vilciens”, kas dibināta 2001. gadā, bet par kravas pārvadājumiem un par dzelzceļa infrastruktūru kopumā atbild koncerns „Latvijas dzelzceļš”, kas ir viens no lielākajiem uzņēmumiem valstī, nodarbinot gandrīz 12 000 darbinieku.¹⁸

Latvijā galvenie pasažieru dzelzceļa maršruti, ko veic AS „Pasažieru vilciens”, ir:

- elektrovilcienu maršrutos: Rīga – Aizkraukle, Jelgava, Skulte, Tukums;
- dīzeļvilcienu maršrutos: Rīga – Daugavpils, Madona, Gulbene, Krustpils, Sigulda, Valga, Rēzekne, Zilupe, Liepāja.¹⁹

Pasažieru apgrozība dzelzceļa transportā 2013. gadā sasniedza 729 milj. pasažieru/km, kas ir par četriem milj. pasažieru/km vairāk nekā iepriekšējā gadā.²⁰ Tiek plānots, ka dzelzceļa transporta pakalpojumi arī turpmāk tiks izmantoti arvien biežāk.

Dzelzceļš ir viens no galvenajiem dažādu lielizmēra kravu pārvadājumu ceļiem, un tas ir būtisks visas valsts attīstības faktors un atbalsts ekonomikas izaugsmei. Pa dzelzceļu galvenokārt tiek pārvadātas beramkravas un lejamkravas, bet pēdējos gados ir vērojams konteinerizēto kravu pārvadājumu pieaugums. 2013. gadā visvairāk kravu bija importa pārvadājumos – 47,7 milj. tonnu jeb 85,4 % no kopējiem pārvadājumiem. Salīdzinot ar gadu iepriekš, importa pārvadājumi samazinājās par 4,1 %. Savukārt kravu pārvadājumi caur ostām 2013. gadā bija 45,2 milj. tonnu, kas salīdzinājumā ar gadu iepriekš ir samazinājums par 7,7 %. Eksporta pārvadājumos tika pārvadāti 4,4 milj. tonnu – par 10,8 % mazāk nekā iepriekšējā gadā. Sauszemes tranzītā transportēts 2,6 milj. tonnu, iekšzemes pārvadājumos 2013. gadā pārvadāts 1,2 milj. tonnu.²¹

Dzelzceļa kravas galvenokārt tiek pārvadātas no Krievijas un Baltkrievijas uz Latvijas ostām²², bet tikai 2 % ir iekšzemes pārvadājumi²³.

Apzinoties dzelzceļa lielo ietekmi valsts attīstībā, tiek izstrādāti un īstenoti arvien jauni projekti dzelzceļa infrastruktūras un pakalpojuma attīstībā. Pašlaik tiek īstenots TEN-T projekts sliežu ceļu atjaunošanai „Rail Baltica” koridorā Latvijā, kura mērķis ir esošo sliežu ceļu rekonstrukcija un sakārtošana posmos no Siguldas līdz Latvijas un Igaunijas robežai Valkā un no Jelgavas līdz Latvijas un Lietuvas robežai, nodrošinot kravas vilcienu ātrumu 80 km/h un pasažieru vilcienu ātrumu 120 km/h, bet 2014. gada rudenī tika pabeigts darbs pie

¹⁸ VAS „Latvijas dzelzceļš” gada pārskats 2013.

¹⁹ AS „Pasažieru vilciens”: www.pv.lv

²⁰ Latvijas Republikas Satiksmes ministrija. Pasažieru apgrozība dzelzceļa transportā 2014. g. I.cet. Pieejams: www.sam.gov.lv

²¹ VAS „Latvijas dzelzceļš” gada pārskats 2013.

²² VAS „Latvijas dzelzceļš” gada pārskats 2013.

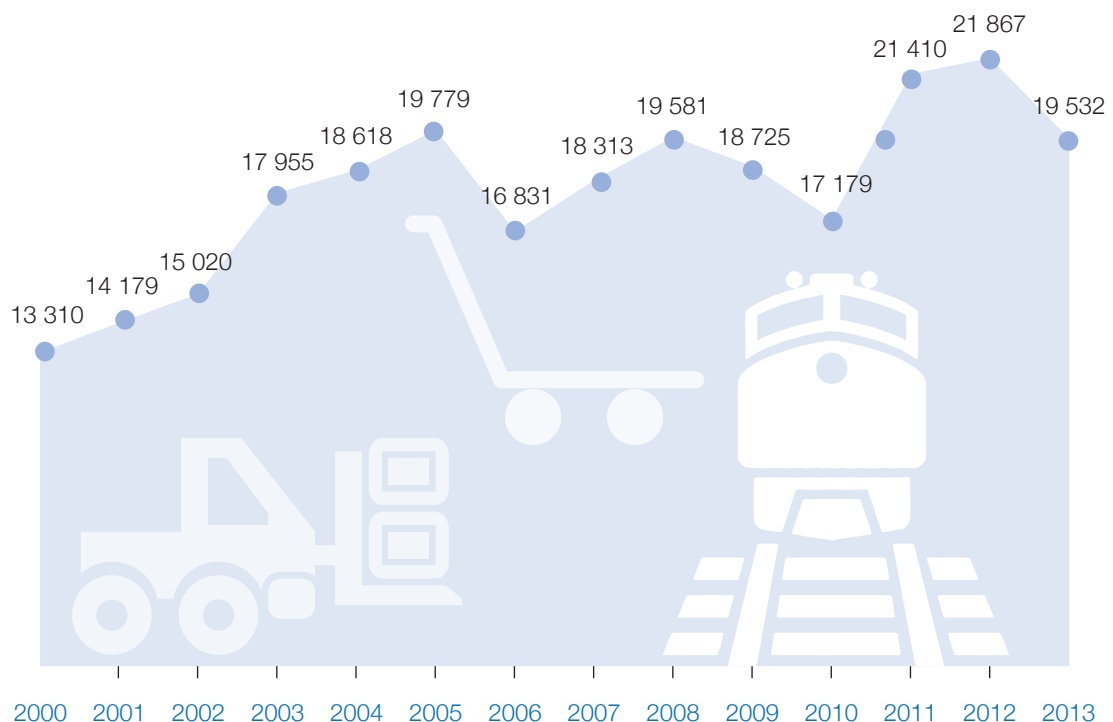
²³ Centrālā statistikas pārvalde. Kravu pārvadājumi pa dzelzceļu. Pieejams: www.csb.gov.lv

Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācijas skiču projekta izstrādes. Šis projekts ir sākotnējais posms Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācijai Austrumu – Rietumu koridorā, „Rail Baltica” maršrutā un esošā elektrificētā tīkla modernizācijai darbībai ar 25 kV maiņstrāvu. Pēc šī projekta realizācijas ir iegūts skiču projekts, kas nepieciešams, lai sagatavotu pieteikumu Eiropas Savienības finansējuma saņemšanai un sagatavotu iepirkuma konkursa dokumentāciju elektrifikācijas darbu veikšanai.

Paralēli šiem projektiem tiek īstenoti arī Kohēzijas fonda līdzfinansētie projekti:

1. Liepājas stacijas signalizācijas sistēmas modernizācija ar sliežu ceļu rekonstrukciju;
2. Sliežu ceļu rekonstrukcija;
3. Pārmiju pārvedu nomainīšana – pārmiju piegāde;
4. Otrā sliežu ceļa būvniecība posmā Skrīveri – Krustpils;
5. Dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācija;
6. Šķirotavas stacijas šķirošanas uzkalna rekonstrukcija;
7. Stacijas Bolderāja 2 ar savienojošo ceļu uz Krievu salas termināļiem būvniecība;
8. Signalizācijas, telekomunikācijas un elektroapgādes sistēmu modernizācija iecirknī Bolderāja 1 – Zasulauks.²⁴

Kravu apgrozījums dzelzceļa transportā (milj. t/km)²⁵

²⁴ VAS „Latvijas dzelzceļš”: www.ldz.lv

²⁵ Centrālā statistikas pārvalde. Kravu pārvadājumi pa dzelzceļu. Pieejams: www.csb.gov.lv

Informācija par SIA „LDZ Cargo” pārvadāto kravu apjomu (tūkst. tonnas) Latvijas dzelzceļā 2013. – 2014. g. augustā un astoņos mēnešos²⁶

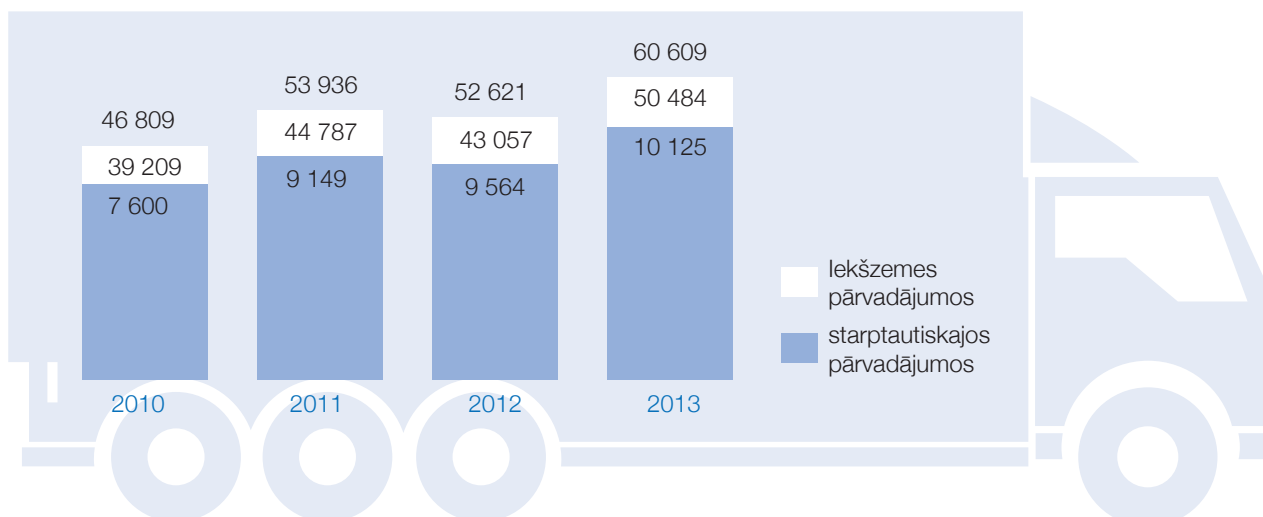
	Augusts		2014. g. %	8 mēn.		2014. g. %
	2013. g.	2014. g.	pret 2013. g.	2013. g.	2014. g.	pret 2013. g.
Pārvadātas kravas – kopā, t.sk.:	4 218	3 899	92,4	37 821	38 891	102,8
iekšzemes pārvadājumos	195	203	104,1	688	678	98,5
eksporta pārvadājumos, t.sk.	353	297	84,1	2 965	3 006	101,4
caur pieostas stacijām	201	128	63,7	1 164	1 051	90,3
importa pārvadājumos, t.sk.	3 426	3 270	95,4	32 245	33 957	105,3
caur pieostas stacijām	3 141	3 033	96,6	29 392	31 220	106,2
sauszemes tranzīts	244	129	52,9	1923	1250	65,0

2.4.4. Sauszemes kravu pārvadājumi

Arī autotransportam ir nozīmīga loma transporta nozares un valsts ekonomikas attīstībā. Pēc NACE 2 noteiktā nozaru sadalījuma kravu pārvadājumiem pa autoceļiem ir piešķirti kodi 49.41 un 49.42. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, 2012. gadā darbojās 3 296 ar dzelzceļa un cauruļvadu transportu saistītas komercsabiedrības²⁷, kas liecina, ka tirgus ir sadrumstalots un piesātināts.

Sauszemes kravu pārvadājumi sastāda apmēram 29 % no kopējo kravu pārvadājumiem valstī un 2013. gadā vairāk nekā 80 % no sauszemes pārvadājumiem veidoja tieši iekšzemes pārvadājumi ar autotransportu. 2010. – 2013. gadā tirgū Latvijā, tajā skaitā arī Rīgā, ir vērojamas salīdzinoši mazas svārstības, kravas pārvadājumi ar autotransportu iekšzemē vidēji ir 50 000 tūkst. tonnu gadā.

Kravu pārvadājumi ar autotransportu (tūkst. tonnu)²⁸

²⁶ VAS „Latvijas dzelzceļš”. Pārvadāto kravu apjoms. Pieejams: www.ldz.lv

²⁷ Centrālā statistikas pārvalde. Kravu pārvadājumi pa dzelzceļu. Pieejams: www.csb.gov.lv

²⁸ Centrālā statistikas pārvalde. Kravu pārvadājumi pa dzelzceļu. Pieejams: www.csb.gov.lv

2.5. ZINĀTNE UN TEHNOLOĢIJAS

Zinātne un tehnoloģijas ir pamats valsts tautsaimniecībai, un tām ir nozīmīga loma valsts labklājībā un attīstībā. Latvijā ieguldījumu apjoms pētniecībā un attīstībā kopš 2000. gada ir palielinājies vairāk nekā 2,8 reizes. Rīga ir pirmajā vietā Latvijā augstskolu un studentu skaita ziņā, un tā ir arī valsts zinātnes, pētniecības un inovatīvo tehnoloģiju centrs. No visām Latvijas augstskolām vairāk nekā 80 % atrodas Rīgā. Tādēļ svarīgākais pilsētas uzdevums ir turpināt augsta līmeņa speciālistu sagatavošanu, kas sekmētu jaunu dažādu zinātnisko risinājumu izveidošanu un inovāciju attīstīšanu tirgū. Papildus tam Rīga ar savu izglītības bāzi jau ir Baltijas mēroga centrs medicīnas jomā un varētu kļūt arī par centru farmācijas un biotehnoloģijas jomā.

Rīgā aktīvi darbojas septiņi valsts zinātniskie institūti – Elektronikas un datorzinātņu institūts, Fizikālās enerģētikas institūts, Latvijas Hidroekoloģijas institūts, Latvijas Organiskās sintēzes institūts, Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts, Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts un Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs, kā arī divi privātie zinātniskie institūti – SIA „Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts” un Rīgas Informācijas tehnoloģijas institūts.²⁹

Uzņēmēju interese par zinātne un jauniem pētījumiem ir cieši saistīta ar to brīviem finanšu līdzekļiem un jaunām finansējuma piesaistes iespējām ar dažādu valsts un Eiropas Savienības programmu un fondu atbalstu. Lai attīstītu un pilnveidotu uzņēmējdarbību, tiek piedāvāta iespēja izmantot tehnoloģiju pārneses kontaktpunktu (turpmāk – TPK) pakalpojumus. Rīgā darbojas četri no astoņiem TPK:

1. Latvijas Universitātes TPK;
2. Latvijas Mākslas akadēmijas TPK;
3. Rīgas Tehniskās universitātes TPK;
4. Rīgas Stradiņa universitātes TPK.

Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkts ir zinātniskā institūta vai augstskolas struktūrvienība, kura atbalsta un veicina zināšanu un tehnoloģiju pārneses aktivitātes un ir atbildīga par ārējo sakaru nodibināšanu un uzturēšanu (arī ar privāto sektoru), sniedzot informāciju par organizācijas pētnieciskajām aktivitātēm un pieredzi. Tā mērķis ir sistemātiski apzināt esošo un nepieciešamo pētniecības kompetenci augstskolās un institūtos un mērķtiecīgi to attīstīt.³⁰

2.6. TŪRISMS

Tūrisms ir prioritāra Rīgas un Latvijas tautsaimniecības nozare, un galvaspilsēta ir iecienītākais ārvalstu tūristu galamērķis valstī. Lai veicinātu tūrisma

²⁹ Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija: www.izm.gov.lv

³⁰ Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra. Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkti. Pieejams: www.liaa.gov.lv

nozares attīstību, valstī ir izvirzīti šādi nozares ekonomiskie mērķi:

- palielināt ārvalstu tūristu, kas uzturas trīs un vairāk diennaktis, īpatsvaru;
- palielināt tūrisma pakalpojumu eksporta pieaugumu katru gadu par 5 – 10 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu;
- sasniegt tūrisma raksturīgo nozaru īpatsvara pieaugumu IKP līdz Centrālās un Austrumu Eiropas valstu vidējam līmenim (vidēji 5 %);
- nodrošināt, ka vietējā tūrisma pakalpojumu procentuālajam pieaugumam katru gadu ir tendence apsteigt kopējo tūrisma pakalpojumu eksporta procentuālo pieaugumu.³¹

Rīgai kā Hanzas savienības pilsētai ir visi priekšnoteikumi, lai tā kļūtu par iecienītu tūristu ceļojumu maršruta punktu vai galamērķi. Kopš 1997. gada Rīgas vēsturiskais centrs ir iekļauts UNESCO kultūras mantojuma sarakstā, pilsētā ir augstvērtīga pilsētbūvniecība, arhitektūras, mākslas un vēstures pieminekļi, dažādas izklaides iespējas.

Pašlaik pilsētā galvenais tūrisma veicinātājs un nozares attīstības virzītājs ir Rīgas Tūrisma attīstības birojs, kurš plašāk pazīstams pēc sava tūrisma zīmola „Live Riga”. Birojs nodrošina platformu pieciem virzieniem³²:

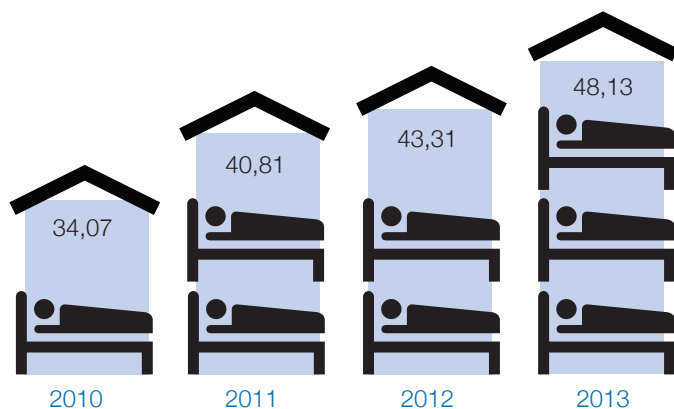
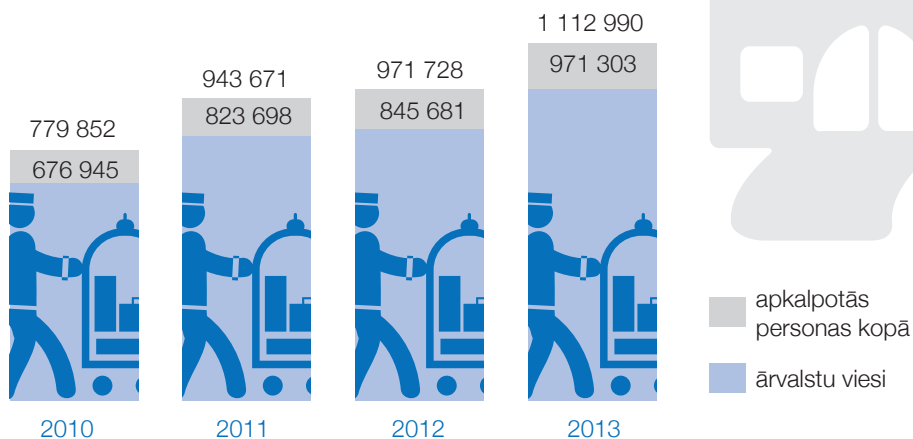
„Live Riga” ietvaros kopš projekta dibināšanas 2009. gadā ir uzsāktas dažādas mārketinga kampaņas ārvalstīs – Krievijā, Lietuvā, Igaunijā, Dānijā, Somijā, Vācijā, Norvēģijā un citur, līdz ar to Rīgā ir vērojams tūristu skaita pieaugums. Kā rāda statistikas dati, viesnīcās un citās tūrisma vietās apkalpoto viesu skaits ar katru gadu pieaug, to skaitā apkalpoto ārvalstu viesu skaits 2013. gadā ir bijis gandrīz par 125 tūkst. viesu vairāk nekā gadu iepriekš.

Kopumā Rīgā 2013. gada beigās darbojās 115 tūrisma mītnes, kurās kopējais gultasvietu skaits bija 13 187. Viesnīcu gultas vietu noslogojums 2014. gada pirmajā pusgadā ir pieaudzis līdz 64,1 %. Vislielākais tūristu skaits 2013. gadā ir bijis no Krievijas, Lietuvas, Zviedrijas, Igaunijas, Vācijas un Norvēģijas. Visvairāk tūristi uz Rīgu brauc tieši vasaras sezonā.³³

³¹ Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2010. – 2015. gadam.

³² Rīgas Tūrisma attīstības birojs: www.liveriga.com

³³ Centrālā statistikas pārvalde. Viesnīcas un citas tūristu mītnes. Pieejams: www.csb.gov.lv

Viesnīcu izmantošanas rādītāji – gultas vietu noslogojums Rīgā (%)³⁴Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto tūristu skaits Rīgā 2009. – 2013. gadā³⁵

Ikkatrs, neatkarīgi no vecuma, dzimuma un interesēm, var atrast sev interesējošo un vajadzīgo Latvijas galvaspilsētā Rīgā³⁶:

³⁴ Centrālā statistikas pārvalde. Viesnīcas un citas tūristu mītnes. Pieejams: www.csb.gov.lv

³⁵ Centrālā statistikas pārvalde. Viesnīcas un citas tūristu mītnes. Pieejams: www.csb.gov.lv

³⁶ Rīgas Tūrisma attīstības birojs: www.liveriga.com

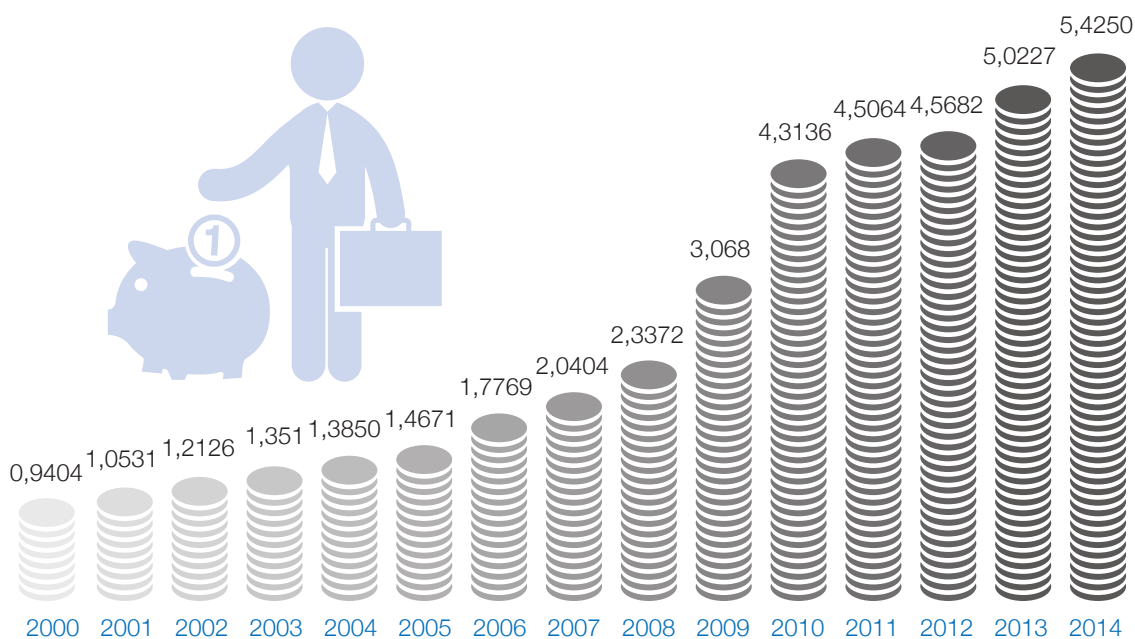
2.7. INVESTĪCIJAS RĪGĀ

Investīciju dinamikā ir vērojams izteikts cikliskums. Ekonomikas lejupslīdes gados investīcijas Latvijas ekonomikā būtiski samazinājās, savukārt, stabilizējoties ekonomiskajai situācijai, investīciju aktivitātes samērā strauji pieaug. 2013. gadā investīcijas Latvijas tautsaimniecībā bija par 4,3 % mazākā apjomā nekā gadu iepriekš un veidoja 21,1 % no IKP. 2014. gada sākumā investēšanas dinamika bija ar mērenu pieaugumu – 1. ceturksnī Latvijas tautsaimniecībā ieguldīts par 2,2 % vairāk nekā pirms gada.

Būtiska ir valsts un pilsētas loma investēšanas procesā. Vājās kreditēšanas apstākļos valsts nodrošina nozīmīgu atbalstu privātajām investīcijām ar Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansējumu.

2014. gada 1. ceturksnī Latvijas tautsaimniecībā tika investēts par 2,2 % vairāk nekā pirms gada, tajā skaitā ieguldījumi preču ražošanas nozarēs palielinājās par 6 %, kamēr ieguldījumi pakalpojumu nozarēs saglabājās iepriekšējā gada līmenī.³⁷ Pēc Lursoft datiem, ārvalstu investoru tiešās investīcijas Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā 2014. gada pirmajā pusgadā pārsniedza 5,4 miljardus eiro, kas ir par 3 % vairāk nekā iepriekšējā gadā. Ārvalstu investīciju īpatsvars pilsētā ir 79,3 % no kopējām ārvalstu investīcijām valstī. Lielākie investori Rīgā ir *Swedbank AB*, *GE Capital Global Financial Holdings Inc.* un *DnB Bank ASA*.

Uzkrātās ārvalstu tiešās investīcijas Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā, (miljrd. eiro)³⁸

³⁷ Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību 2013.

³⁸ Lursoft statistika. Ārvalstu investīcijas. Pieejams: www.lursoft.lv

Lielākie investori Rīgā, uz 2014. gada 1. jūliju³⁹

Investors	Valsts	Investīcijas, EUR
Swedbank AB	Zviedrijas Karaliste	942 853 583 64
GE Capital Global Financial Holdings Inc.	Amerikas Savienotās Valstis	226 794 320 00
DNB BANK ASA	Norvēģijas Karaliste	191 178 337 06
Rugby Holding B.V.	Nīderlandes Karaliste	137 456 708 00
TILTS COMMUNICATIONS AS	Dānijas Karaliste	101 850 587 08
BERGVIK SKOG AB	Zviedrijas Karaliste	99 674 169 47
BITE Lietuva UAB	Lietuvas Republika	99 085 286 00
European Bank for Reconstruction and Development	Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Karaliste	93 030 206 15
Euromin Holdings (Cyprus) Limited	Kīpras Republika	73 587 176 51
Tele2 Sverige Aktiebolag	Zviedrijas Karaliste	71 146 436 28
NEW EUROPE REAL ESTATE Ltd.	Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Karaliste	68 927 034 00
Ektornet Latvia AB	Zviedrijas Karaliste	66 589 652 66
LINSTOW AS	Norvēģijas Karaliste	65 532 144 00
Guselnikov Grigory	Krievijas Federācija	62 373 018 65
Patras Holdings B.V.	Nīderlandes Karaliste	60 628 482 48
Menkevicius Audrius	Lietuvas Republika	53 662 755 00
YIT Construction Ltd.	Somijas Republika	47 429 297 50
Boswell (International) Consulting Limited	Maltas Republika	47 111 285 65
Contaq Latvian Cable Holding S.a.r.l.	Luksemburgas Lielhercogiste	45 679 769 89
FRITRADE SE	Dānijas Karaliste	42 643 126 68

2013. gadā Rīgas pašvaldības budžeta kapitālieguldījumu nozaru struktūrā ekonomiskās darbības jomai tika novirzīti 47,6 %, no kuriem lielākā daļa (90 %) tika ieguldīti transporta apakšnozares attīstībai. Otrs lielākais īpatsvars tika novirzīts sociālās aizsardzības jomai (20 %) un kā trešais – izglītības nozarei – 14,5 %. Kopējā pilsētas kapitālieguldījumu dinamika pēdējos gados liecina par stabilu pašvaldības ieguldījumu apjomu.

Rīgas pašvaldība aktīvi iesaistās un īsteno dažādus projektus, kuru līdzfinansējums tiek piesaistīts no Eiropas Savienības fondiem. No pašvaldības budžeta šādu projektu īstenošanai 2013. gadā tika novirzīti 31,9 miljoni latu. Lielākie 2013. gadā ieviešanā esošie ERAF, TRN-T un Kohēzijas fonda projekti Rīgas pilsētas pašvaldībā ir:

- Vientības gatves rekonstrukcija (no Kaplavas ielas līdz Ozolciema ielai);
- Krišjāņa Valdemāra un Daugavgrīvas ielas satiksmes mezgla rekonstrukcija;
- Rīgas pilsētas un ostas integrācija TEN-T ceļu tīklā: Rīgas Ziemeļu transporta koridora pētījumu pabeigšana;
- Kvalitatīvai dabas zinātņu apguvei atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšana 63 Rīgas vispārizglītojošās skolās;
- Grīziņkalna kultūrvēsturiskā mantojuma tūrisma potenciāla stiprināšana.⁴⁰

³⁹ Lursoft statistika. Ārvalstu investīcijas. Pieejams: www.lursoft.lv

⁴⁰ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2013.

Ir sagaidāms, ka tuvākajā nākotnē investīciju apjomi Latvijas tautsaimniecībā pakāpeniski pieaugs. Tomēr investēšanas procesa dinamiku lielā mērā noteiks finanšu resursu pieejamība, kopējā pieprasījuma palielināšanās un valsts atbalsta pasākumu īstenošana uzņēmējdarbības veicināšanai.

2.8. RADOŠĀS INDUSTRIJAS RĪGĀ

Valsts kultūrpolitikas vadlīnijās radošajām industrijām ir piešķirta būtiska loma kultūras attīstībā, jo kā jauna tautsaimniecības nozare tā nodrošina kultūras un mākslas resursu izmantošanu preču un pakalpojumu ar augstu pievienoto vērtību radīšanā.

Radošās industrijas tiek definētas kā aktivitātes, kuru izcelsme balstās indivīda radošajā darbībā, prasmēs un talantā un kurām, radot un izmantojot intelektuālo īpašumu, ir potenciāls veidot produktus ar augstu pievienoto vērtību. Tās aptver arhitektūru, reklāmu, mākslas un kultūras industrijas, dizainu (ieskaitot modi, grafisko dizainu un lietišķo mākslu), filmu, datorspēles un interaktīvās programmatūras, mūziku, jaunos medijus, izdevējdarbību, radio un televīziju.⁴¹

Pēc dažādiem starptautiskajiem salīdzinošajiem pētījumiem, nākotnes prognozēm un esošo valsts atbalsta instrumentu veicinātajiem efektiem Rīgas situācijā ir divas prioritāras radošās industrijas nozares – dizains un audiovizuālie mediji un multimediji, kam piemīt vislielākais eksporta potenciāls. Multimediju un audiovizuālo mediju jomā Rīgā jau izveidojušies un nostiprinājušies uzņēmumi „Lattelecom Technology”, „DD Studio”, filmu studija „Rija” un citi. Kopumā visām radošām industrijām ir cieša saikne ar citām nozarēm gan radošo industriju lokā, gan arī ārpus tā, turklāt tās pievieno vērtību pilsētvidei.⁴²

Rīgā dažādos kvartālos ir izveidojušies industriju centri, kur katrs ir unikāls un ar pozitīvu ietekmi uz pilsētvidi – tie kļuvuši par Rīgas pilsētas kultūras un ekonomikas attīstības neatņemamu sastāvdaļu.

Lielākās un zināmākās radošās industrijas pilsētā ir:

- Andrejsala – jaunrades un radošo industriju mājvieta, tā veido jaunu kultūrvidi Rīgas pilsētā. Industrija vieno dažādu nozaru profesionāļus audio un vizuālās mākslas, arhitektūras, informāciju tehnoloģiju, dizaina un citās jomās. Nākotnē tiek paredzēts, ka Andrejsala papildinās Rīgas vēsturiskā centra telpisko, publiskās ārtelpas un transporta struktūru, kļūstot arī par nozīmīgu darījumu, dzīvojamo, tūrisma un izklaides vietu.
- Spīķeri – atrodas blakus Rīgas Centrāltirgum, tas ir pilsētas radošais kvartāls ar mājvietu radošās kultūras organizācijām, laikmetīgās mūzikas un kino pasākumiem, mākslas galerijām, birojiem, mājīgiem restorāniem un kafējnicām. Pasaules UNESCO mantojuma sarakstā iekļautā Spīķeru te-

⁴¹ Latvijas Republikas Kultūras ministrija. Radošās industrijas. Pieejams: www.km.gov.lv

⁴² Rīgas Tūrisma attīstības birojs. Radošā Rīga. Pieejams: www.liveriga.com

ritorijas industriālā estētika kalpo par iedvesmu kvartāla attīstībai. Spīķeru teritorija top par laikmetīgu, modernu un sabiedrībai pieejamu pilsētvidi.

- Rīgas filmu fonds, ko līdzfinansē Rīgas pilsēta, un tās mērķis ir sekmēt ārvalstu filmu uzņemšanu Rīgā un Latvijā. Līdzfinansējums paredzēts Latvijas un ārvalstu kopražojuma filmu projektiem, kuru filmēšana plānota Rīgā vai Latvijā, tādējādi veicinot ārvalstu investīciju piesaisti, jaunu darbavietu radīšanu, nacionālās kino industrijas attīstību un Rīgas popularizēšanu pasaulē.⁴³
- Kalnciema ielas kvartāls, kas piesaista apmeklētājus ne tikai ar 18./19. gs. koka ēkām, bet arī ar pasākumiem, izrādēm, filmām, muzikāliem priekšnesumiem un tirdziņiem.
- Miera ielas republika, kuru veido bodītes, kafejnīcas, darbnīcas un citas radošas iniciatīvas.⁴⁴
- RISEBA, kurš ir lielākais mediju centrs Baltijā, kur mājo arhitektūra, audiovizuālā mediju māksla, kultūra, izglītība un business.
- VEF radošais kvartāls, kur jau kopš 2008. gada notiek dažādi mākslas pasākumi – izstādes, radošās darbnīcas, izrādes, koncerti u.c.. Šobrīd kvartālā atrodas vismaz 20 mākslinieku darbnīcas.
- Tabakas fabrika, kas ir starpnozaru izglītības, kultūras un uzņēmējdarbības inovāciju centrs.⁴⁵

⁴³ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. Portāls www.investeriga.lv

⁴⁴ Mierielas republika: www.mieriela.lv

⁴⁵ Rīgas radošie kvartāli: www.radosiekvartali.wordpress.com

3. UZŅĒMĒJDARBĪBAS UN INVESTĪCIJU VIDE

3.1. TIESISKAIS REGULĒJUMS

Uzņēmējdarbības vides kvalitāte ir viens no nozīmīgākajiem elementiem valsts, tajā skaitā pilsētas konkurētspējas paaugstināšanai – jo labākus apstākļus valsts spēj radīt uzņēmējiem, jo lielākas investīcijas var sagaidīt tautsaimniecībā, un tas nozīmē jaunu darba vietu rašanos un labklājību iedzīvotājiem. Viens no galvenajiem uzņēmējdarbības vides aspektiem ir tiesiskais regulējums, kas vidi var regulēt uz pozitīvo vai negatīvo pusi. Rīgas uzņēmējiem ir aktuāla ne tikai pilsētas, bet arī valsts un Eiropas Savienības normatīvo aktu bāze.

Latvijā izplatītākais instruments, lai novērtētu uzņēmējdarbības vidi, ir Pasaules Bankas starptautiskais pētījums „*Doing Business*”. 2014. gada pētījumā 189 valstu konkurencē Latvija ierindota augstajā 24. vietā un atrodas devītajā vietā Eiropas Savienības dalībvalstu vidū.¹

Latvijas tirgus ir brīvs tirgus, un visiem interesentiem, tajā skaitā ārzemju investoriem, ir vienlīdzīgas tiesības uzsākt uzņēmējdarbību jebkurā pilsētā vai apdzīvotā vietā. Vispārējie uzņēmējdarbību regulējošie normatīvie akti attiecas uz pilnīgi visiem uzņēmumiem vienlīdzīgi. Galvenie normatīvie akti ir:

- **Komerclikums** – tajā noteikts, kas ir komersants, komercsabiedrība, atrunāta komersanta un komercsabiedrības ierakstīšanas kārtība komercreģistrā;
- **Konkurences likums**, kura mērķis ir aizsargāt, saglabāt un attīstīt brīvu, goddīgu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs sabiedrības interesēs, ierobežojot tirgus koncentrāciju, uzliekot par pienākumu izbeigt aizliegtas darbības un saucot pie atbildības vainīgās personas;
- **Likums par nodokļiem un nodevām**, kurā noteikti nodokļu un nodevu veidi un reglamentēta nodokļu un nodevu noteikšanas kārtība, to iekasēšana un piedziņa, nodokļu un nodevu maksātāju un nodokļu un nodevu administrācijas tiesības, pienākumi un atbildība, nodokļu maksātāju reģistrācijas kārtība, kā arī nodokļu un nodevu jautājumos pieņemto lēmumu pārsūdzēšanas kārtība. Valstī nodokļu sistēma tiek veidota, iedalot tos četros veidos – valsts nodokļi un nodevas, pašvaldības nodevas un Eiropas Savienības normatīvajos aktos noteiktie nodokļi.

Rīgas pašvaldības budžetā ieskaitāmi šādi nodokļi un nenodokļi, kuri attiecas uz pilsētas uzņēmējiem:

- **iedzīvotāju ienākumu nodoklis** Rīgas administratīvajā teritorijā reģistrētajiem darba devējiem par darbiniekiem, kuru dzīvesvieta uz taksācijas gada

¹ Ekonomikas ministrijas 2013. gada publiskais pārskats.

sākumu bija deklarēta Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā;

- nekustamā īpašuma nodoklis, ko maksā Latvijas vai ārvalstu fiziskās un juridiskās personas, kuru īpašumā vai tiesiskajā valdījumā ir nekustamais īpašums;
- azartspēļu un izložu nodoklis, ko maksā tās kapitālsabiedrības, kuras likumā noteiktajā kārtībā saņēmušas speciālu atļauju (licenci) izložu un azartspēļu organizēšanai un uzturēšanai;
- valsts nodeva par uzvārda, vārda un tautības ieraksta maiņu personu apliecinošos dokumentos;
- valsts nodeva par civilstāvokļa aktu reģistrēšanu, grozīšanu un papildināšanu;
- valsts nodeva par speciālu atļauju (licenču) izsniegšanu;
- valsts nodeva par dzīvesvietas deklarēšanu;
- pašvaldības nodeva par tirdzniecību publiskās vietās;
- pašvaldības nodeva par dzīvnieku turēšanu;
- pašvaldības nodeva par domes (padomes) izstrādāto oficiālo dokumentu un apliecinātu to kopiju saņemšanu;
- pašvaldības nodeva par reklāmas, afišu un sludinājumu izvietošānu publiskās vietās;
- pašvaldības nodeva par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību Rīgā;
- pašvaldības nodevas, kas saistītas ar būvniecību.

Citi nodokļi, kas attiecas uz valsts, tajā skaitā pilsētas, uzņēmējiem:

- uzņēmumu ienākumu nodoklis, kas tiek maksāts par nodokļa maksātāja apliekamo ienākumu – peļņu, kas gūta no saimnieciskās darbības, no kuras atskaitīti izdevumi, kas saistīti ar saimniecisko darbību;
- mikrouzņēmumu nodoklis;
- valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- dabas resursu nodoklis;
- pievienotās vērtības nodoklis;
- muitas nodoklis;
- vieglo automobiļu un motociklu nodoklis;
- transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis;
- elektroenerģijas nodoklis.²

3.2. UZŅĒMĒJDARBĪBAS UZSĀKŠANA

Lai uzsāktu uzņēmējdarbību, ir nepieciešama ideja un plāns, kā to realizēt, tikai tad var izvēlēties konkrētam biznesam piemērotu uzņēmējdarbības veidu un uzsākt uzņēmuma reģistrācijas procedūru. Valstī uzņēmumus reģistrē Uzņēmumu reģistrs.

² Rīgas pašvaldības portāls: www.riga.lv; tiesību aktu vietne Likumi.lv

Pavisam Latvijā ir piecas juridiskās formas, no tām visizplatītākā ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību. Pēc *Lursoft* datiem, 2014. gada pirmajā pusgadā Rīgā ir reģistrētas 6 635 komercsabiedrības, no kurām 6 362 ir sabiedrības ar ierobežotu atbildību, 158 ir individuālie komersanti, bet 29 ir akciju sabiedrības.³

Uzņēmumu reģistrēšanas process Latvijā ir vienkāršots un, salīdzinot ar citām Baltijas valstīm, Latvijā ir vismazākais procedūru skaits un vismazākais minimālais pamatkapitāls (1 EUR). Kopš 2012. gada ieviesta uzņēmumu elektroniskā reģistrēšana Komercreģistrā portālā www.latvija.lv, kur iespējams arī pieteikt reģistrācijas izmaiņas, reorganizāciju, likvidāciju un līguma izbeigšanu. Tādējādi Latvijā ir būtiski atvieglota uzņēmējdarbības uzsākšana.

3.3. NEKUSTAMĀIS ĪPAŠUMS

Viens no noteicošajiem Rīgas attīstības iespēju aspektiem ir tās teritoriālais plānojums un pilsētas nekustamais īpašums un tirgus, kas ar to saistīts. Viens no Rīgas ilgtermiņa mērķiem ir „Iespēju pilsēta ikvienam”, līdz ar to arī stratēģiski tiek plānota infrastruktūras un vides piemērošana uzņēmējiem. Pilsētas noteiktie attīstības virzieni teritorijas funkcionālā izmantošanā ir:

- galvaspilsētas funkciju attīstība;
- pašvaldības funkciju attīstība;
- darījumu un biroju funkciju attīstība;
- komercpakalpojumu attīstība.

Lai to nodrošinātu, nepieciešami dažādu veidu funkcionālie objekti.

Biroju ēku telpu tirgū 2014. gada pirmajā pusgadā pieprasījums pēc biroju telpām Rīgā nav būtiski mainījies, salīdzinot ar gada sākumu. Šajā periodā nav notikušas arī nozīmīgas biroju nomas maksas izmaiņas. Vairākās biroju telpu kategorijās nedaudz palielinājies neiznomāto telpu īpatsvars. Aktīvākie biroju telpu meklētāji bija IT jomas uzņēmumi, juridisko pakalpojumu sniedzēji, ar izglītību saistītās struktūras, kā arī sabiedriskās organizācijas. Pieprasītākās ir biroju telpas Rīgas aktīvajā centrā un kvalitatīvajās biroju ēkās Duntēs, Skanstes ielas apkārtnē, kā arī tuvajā Pārdaugavā. Lielāko daļu pieprasījuma nodrošina uzņēmumi, kam nepieciešamas telpas platībā līdz 200 m².

Biroju telpu nomas maksa, brīvās platības⁴

Biroju telpu kategorija	Nomas maksa, EUR/m ² mēnesī	Brīvo platību īpatsvars
„Prime”	16–18	3 % – 5 %
A klase	13–16	4 %
B klase (centrs)	10–13	7 %
B klase (citur)	8–11	20 %
C klase	4–8	20 % – 30 %

³ Lursoft statistika. Ārvalstu investīcijas. Pieejams: www.lursoft.lv

⁴ Komerccipašumu tirgus pārskats Rīga. 2014. gada 2. ceturksnis. Pieejams: www.latio.lv

A klases biroju telpu nomas maksas amplitūda 2014. gada 2. ceturksnī bija 13 – 16 eiro par vienu m² mēnesī, B klases telpu – 8 – 13 eiro (Rīgas centrā – 10 – 13 eiro, Pārdaugavā un citur ārpus centra – 8 – 11 eiro) par vienu m² mēnesī, bet C klases telpu – 4 – 8 eiro par vienu m² mēnesī.

Kā norādīts Rīgas teritorijas plānojumā 2006. – 2018. gadam⁵, A klases biroju kompleksu attīstība tiek plānota jaunajos attīstības centros un atsevišķās vietās – Ķīpsalā, Klīversalā, Citadelē, Andrejostā, Centrālās stacijas apkārtnē un Hanzas ielas – Skanstes ielas centru apbūves zonās.

Tirdzniecības telpu segmentā lielākā aktivitāte ir Vecrīgā un Rīgas aktīvajā centrā, kur neiznomāto telpu daudzums ir neliels. Pēdējos gados Rīgas centra brīvo telpu īpatsvars ir samazinājies ļoti strauji – 2009. gada nogalē neiznomāti bija 25 – 30 % tirdzniecības telpu. Pieprasījumam ir tendence segmentēties – nomnieki cenšas izvēlēties tirdzniecības telpas vietās ar labāku gājēju plūsmu un tuvāk citiem veiksmīgiem tirgotājiem. Aktīvākie telpu meklētāji Vecrīgā un Rīgas centrā ir restorāni un citi ēdināšanas uzņēmumi. Šiem nomniekiem ļoti svarīgs faktors ir iespēja izveidot āra terasi. Kopumā pieprasītākās ir telpas 50 – 100 m² platībā.

Tirdzniecības telpu nomas maksa, brīvās platības⁶

Telpu kategorija	Nomas maksa, EUR/m ² mēnesī	Brīvo platību īpatsvars
Labākās tirdzniecības telpas Vecrīgā	40 – 70	0 %
Telpas aktīvās tirdzniecības ielās	15 – 25	10 %

Vecrīgā tādās ielās kā Kaļķu, Vaļņu, Audēju iela, kā arī atsevišķos vairāku aktīvā centra ielu posmos 50 – 100 m² lielu telpu nomas maksa 2014. gada 2. ceturksnī bija 40 – 70 eiro par kvadrātmetru mēnesī. Rīgas centra labākajās tirdzniecības ielās – Tērbatas, K.Barona ielā virzienā no centra līdz Ģertrūdes ielai, Brīvības ielā līdz Lāčplēša ielai, Elizabetes ielā posmā starp Brīvības un A. Čaka ielu, dzelzceļa stacijas tuvumā – 150 m² lielu telpu nomas maksa 2. ceturksnī bija 15 – 25 eiro par vienu m² mēnesī. Mikrorajonos vietās ar lielu gājēju plūsmu labu tirdzniecības telpu nomas maksas ir 4 – 15 eiro par vienu m² mēnesī.

Noliktavu un industriālo telpu segmentā nomnieku aktivitāte un telpu nomas maksas līmenis 2014. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar gada pirmajiem mēnešiem ir saglabājies nemainīgs. Lielākais pieprasījums ir pēc kvalitatīvām noliktavu un ražošanas telpām platībā līdz 500 – 1000 m². Kopumā nomnieku prasībām un vajadzībām atbilstošs piedāvājums ir ierobežots.

⁵ Rīgas teritorijas plānojums 2006. – 2018. gadam ar grozījumiem.

⁶ Komerציpašumu tirgus pārskats Rīga. 2014. gada 2. ceturksnis. Pieejams: www.latio.lv

3.4. PAŠVALDĪBAS ATBALSTS UZŅĒMĒJDARBĪBAI

Viens no Rīgas mērķiem ir nodrošināt, lai tā ir iespēju pilsēta ikvienam, kur neatkarīgi no dažādiem aspektiem (dzimums, nacionalitāte, vecums utt.) katrs var piepildīt savas ieceres un sapņus. Lai to sasniegtu, svarīgākais uzdevums ir nodrošināt pietiekamu atbalstu no pašvaldības. Rīgas uzņēmējdarbības vide piesaista darbīgus cilvēkus un uzņēmumus, kas pelnot rada darbavietas, kā arī ienākumus sev un citiem.

Rīgas pilsētas pašvaldība īsteno dažādas aktivitātes, lai nepārtraukti atbalstītu jaunos un jau esošos uzņēmējus, kā arī rada labvēlīgu vidi uzņēmumu attīstībai. Rīgas vadība ir ieinteresēta aizvien jaunu uzņēmumu radīšanā, tādēļ informē un veicina arvien jaunus cilvēkus sava biznesa uzsākšanai. 2014. gadā tika izmantoti dažādu veidu atbalsta instrumenti un dokumenti, kas veicināja jaunu uzņēmumu rašanos un esošo attīstību, tā radot inovatīvu, atvērtu un eksportspējīgu ekonomiku pilsētā.

Rīgas attīstības programmā 2014. – 2020. gadam kā viens no virzieniem noteikta labvēlīga uzņēmējdarbības vide un augsta ekonomiskā aktivitāte. Kā norādīts programmā, pašvaldība ir izvirzījusi dažādu veidu uzdevumus mērķa sasniegšanai – tiks pastiprināta sadarbība ar zinātnes un biznesa sektoru inovāciju attīstībā, kur pašvaldība veiks starpnieka lomu. Tāpat pašvaldība turpinās sniegt atbalstu jaunu komercdarbības ideju realizēšanai pilsētas teritorijā un meklēs sadarbības iespējas ar izaugsmē ieinteresētiem partneriem kā no valsts pārvaldes, tā privātā sektora. Tā kā līdzšinējā pieredze uzrāda ražošanai piemērotu teritoriju un telpu trūkumu pilsētā, pašvaldība aktīvi iesaistīsies iniciatīvās, kas vērstas uz industriālu teritoriju izveidi un attīstību tās teritorijā. Lai stiprinātu Rīgas starptautisko konkurētspēju, arī turpmāk tiks pievērsta uzmanība aktivitātēm, kas vērstas uz starptautisku uzņēmēju piesaisti Rīgai – gan izmantojot jau esošo pieredzi, gan sadarbības iestrādes ar starptautiskām organizācijām, gan meklējot jaunas pilsētas popularizēšanas iespējas.⁷

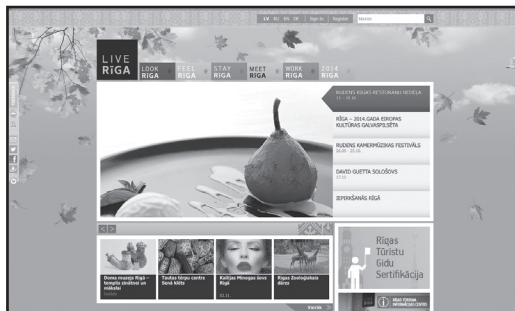
Rīgas teritorijas plānojumā 2006. – 2018. gadam ir noteikta pilsētas zemes izmantošanas politika un līdz ar to iespējas uzņēmējiem attīstīt savu darbību piemērotākā Rīgas daļā.

Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam tiek norādīts, ka Rīgas pilsētas ekonomikas balsts ir šādas prioritārās nozares: osta, ķīmiskā rūpniecība, datoru tehnoloģijas, elektronikas ražošana, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, metālizstrādājumu ražošana un mašīnbūve, transports un loģistika, tūrisms un izglītība. Pilsētas ekonomikas attīstības tendences liecina, ka īpaša uzmanība jāpievērš centieniem palielināt rūpniecības

⁷ Rīgas attīstības programma 2014. – 2020. gadam.

Rīgas dome sadarbībā ar Swedbank 2009. gadā ir izstrādājusi grantu programmu „Atspēriens”, kuras mērķis ir veicināt mazo un vidējo uzņēmumu attīstību, motivēt izbraukušos Latvijas iedzīvotājus atgriezties Rīgā, kā arī veicināt straujāku Eiropas Savienības labklājības līmeņa sasniegšanu. Saistībā ar grantu programmu „Atspēriens” iespējams saņemt līdzfinansējumu 80 % apmērā dažādu jauno komersantu izdevumu segšanai – specifiskas tehnikas un licenču iegādei, grāmatvedības un jurista – konsultanta pakalpojumu apmaksai, interneta mājaslapas izstrādei, specifisku darbinieku apmācībai, mārketinga materiālu izveidei, telpu īres un labiekārtošanas izmaksām u.tml.. Vienam komersantam maksimālais pieejamais granta apjoms ir 15 000 eiro. Divas reizes gadā tiek izsludināts konkurss, lai noskaidrotu ekonomiski dzīvotspējīgākās un inovatīvākās Rīgā realizējamās komercdarbības idejas. Kopējais grantu finansējums 2014. gadā sasniedza 140 000 eiro. Līdz šim izsludināti jau 12 konkursi, kopumā iesniegtas 1 118 biznesa idejas un atbalstu saņēmuši 105 uzņēmumi, kuriem piešķirts kopējais finansējums vairāk nekā 760 000 eiro apmērā. Kopš desmitā konkursa tika aizsākts arī programmas „Atspēriens” mentoru klubs, kurā ar topošajiem uzņēmējiem pieredzē dalās iepriekšējo konkursu laureāti, stāstot par biznesa attīstības procesā izmantotajām metodēm, izaicinājumiem, gūtajiem sasniegumiem, kā arī pieļautajām kļūdām.⁹

www.liveriga.lv

www.investeriga.lv

Kā viena no vadošajām un prioritārām Rīgā izvirzīta tūrisma nozare, līdz ar to ir izstrādāts projekts ar zīmolu „Live Rīga”, kura galvenais uzdevums ir sekmēt attiecīgo uzņēmumu sadarbību un informācijas apmaiņu ar Rīgas iedzīvotājiem un viesiem, tajā skaitā ārvalstu interesentiem. Projekta realizācijā tika izveidota interneta vietne www.investeriga.lv, kuru Rīgas dome turpina uzturēt un saistībā ar kuru tiek aktualizēta informācija par pilsētas ekonomikas pieejamību vietējiem un ārvalstu investoriem, tiek sniegta visa nepieciešamā informācija par Rīgu kā pievilcīgu investīciju galamērķi, ieskaitot datus par ekonomikas un tirgus dinamiku, kā arī darbaspēka pieejamību, priekšrocībām un uzņēmējdarbības atbalsta programmām, kā arī tiek konsultēti uzņēmumi par attīstības un investoru piesaistes iespējām uzņēmumiem.¹⁰

⁸ Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam.

⁹ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. Portāls www.investeriga.lv

¹⁰ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. Portāls www.investeriga.lv

Lai veicinātu sadarbību starp pašvaldību un uzņēmējiem, kā arī prioritāro nozaru attīstību, pastāvīgi tiek uzturēts kontakts ar nozaru asociācijām un uzņēmēju apvienībām. Tāpat arī pašvaldība periodiski piedalās dažāda mēroga un veida izstādēs un biznesa veicināšanas pasākumos. Nozīmīgākais rūpnieciskās ražošanas pasākums Baltijas reģionā ir starptautiskā mašīnbūves, metālapstrādes, automatizācijas, elektronikas, elektrotehnikas, instrumentu un jauno tehnoloģiju izstāde „Tech Industry”, kas 2014. gadā norisinās Rīgā, Starptautiskajā izstāžu centrā Ķīpsalā.

2014. gadā jau 25. reizi Kannās, Francijā, norisināsies pasākums MIPIM, kurā piedalīsies nopietnākie pasaules nekustamo īpašumu tirgus dalībnieki – sākot no teritoriju attīstības koncepciju izstrādātājiem līdz pat investoriem un projektu lietotājiem. Tā ir neatsverama iespēja iepazīties ar investīciju iespējām un attīstības projektiem visā pasaulē, kā arī ar dalībniekiem, partneriem un iespējamā kapitāla avotiem.¹¹

Rīgas pilsēta ilgstoši sadarbojas ar nodibinājumu „Rīgas marka”, kuras preču zīme ir oficiāli reģistrēta kā pilsētai piederoša, tā tiek piešķirta augstas kvalitātes produktiem un pakalpojumiem. Tās mērķis ir virzīt un popularizēt produktus uz Latvijas prioritāriem eksporta tirgiem (Krievija, Ukraina, Baltkrievija, Zviedrija, Lielbritānija u.c.), tā sniedzot preču zīmi izmantojošiem uzņēmumiem un pakalpojumu sniedzējiem lielākas iespējas eksporta attīstīšanai. Nodibinājuma partneri un dalībnieki ir vieni no veiksmīgākajiem un attīstītākajiem uzņēmumiem Rīgā, kuri ar savu darbību uzlabo Latvijas eksporta un ekonomikas rādītājus.¹²

Rīgas pašvaldība aktīvi sadarbojas ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru (LIAA), tā veicinot uzņēmēju attīstību, sadarbību ar ārvalstu investoriem, kā arī jaunu uzņēmumu radīšanu. Rīgas reģionā ir izveidoti arī biznesa inkubatori, viens no tiem radošās industrijas inkubators „Creative Andrejsala”, kurš veicina jaunu produktu rašanos, vispārējo izaugsmi un eksporta apjoma pieaugumu radošās industrijas nozarēs Rīgā.¹³

3.5. UZŅĒMĒJU ATBALSTA INSTITŪCIJAS

Bez pašvaldības pakalpojumiem un atbalsta aktivitātēm uzņēmējiem ir iespēja sadarboties ar ļoti daudzām citām valsts un privātām atbalsta institūcijām Rīgā, kuras sniedz Rīgas uzņēmējiem un investoriem dažādus atbalsta pakalpojumus vai pārstāv tos biznesa jautājumu risināšanā pilsētā un ārpus tās.

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) ir pasaulē konkurētspējīga organizācija, kas spējusi Latvijai piesaistīt desmitiem miljonu eiro tiešo ārvalstu investīciju, radīt eksporta darījumus par vairākiem desmitiem miljonu eiro un izveidot simtiem jaunu darbavietu, tikusi veicināta industriālo parku izaugsme, jaunu pētniecisko laboratoriju izveidošana un sadarbība tehnoloģiju pārneses

¹¹ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. Portāls www.investeriga.lv

¹² Uzņēmēju klubs „Rīgas marka”: www.rigamark.com

¹³ „Creative Andrejsala”: www.csala.lv

jomā. LIAA ir viena no organizācijām, kur uzņēmējiem savai attīstībai ir iespēja piesaistīt Eiropas Savienības līdzfinansējumu. Tā piedāvā ļoti plašu pakalpojumu klāstu, tajā skaitā dažādus bezmaksas seminārus uzņēmējdarbības attīstīšanai, līdzfinansējuma piesaistei, eksporta iespējām u.c..¹⁴

VAS „Latvijas Attīstības finanšu institūcija ALTUM” piedāvā plašu pakalpojumu klāstu uzņēmējiem, savu galveno atbalstu sniedzot tiem virzieniem, kas veicina Latvijas tautsaimniecības attīstību un pievienotās vērtības radīšanu. ALTUM realizēto atbalsta programmu ietvaros finansējumu var saņemt gan biznesa uzsācēji un jaundibinātie komersanti, gan pieredzējuši uzņēmēji, kas vēlas attīstīt uzņēmējdarbību un celt konkurētspēju, kā arī lauku saimnieki dažādām vajadzībām.¹⁵

Connect Latvia ir biedrība, kas savienos uzņēmējus ar izgudrotājiem un investoriem, lai izveidotu un attīstītu jaunus un inovatīvus uzņēmumus Latvijā. Biedrības mērķis ir veicināt jaunu un inovatīvu uzņēmumu veidošanu un attīstību, kā arī atbalstīt inovatīvu projektu komercializāciju, tādējādi sekmējot jaunu un labi apmaksātu darbavietu rašanos zināšanu ietilpīgās nozarēs. Biedrība organizē dažādus pasākumus, kuri palīdz uzņēmējam saņemt nepieciešamo palīdzību biznesa plāna īstenošanai, piedāvā mentoringa pakalpojumus un organizē kontaktus rosinošus pasākumus.¹⁶

Creative Andrejsala ir biznesa inkubators, kur atbalstu var saņemt radošo nozaru uzņēmēji līdz divu gadu vecumam. Inkubators piedāvā līdzfinansējumu telpu īrei, pakalpojumiem un izpētei, jaunu kontaktu dibināšanai u.c..¹⁷

TechHub Riga atbalsta informācijas tehnoloģiju nozares jaunus uzņēmējus, subsidējot darbavietas, apmācības, sniedzot mentoringa pakalpojumus, veicinot un organizējot jaunus kontaktus ar nozares ekspertiem un investorus rosinošus pasākumus.¹⁸

Jauno uzņēmēju centrs ir nodibinājums, kura mērķis ir veicināt uzņēmējdarbības attīstību Latvijā, topošajiem uzņēmējiem sniedzot profesionālas konsultācijas jauna uzņēmuma veidošanas periodā. Lai to sasniegtu, tas piedāvā vairākas aktivitātes – apmācības, individuālas konsultācijas un tematiskos seminārus jaunajiem uzņēmējiem.¹⁹

Latvijas Tehnoloģiskais centrs sniedz konsultācijas, izpētes pakalpojumus, organizē seminārus, sniedz soft landing pakalpojumus, arī ārvalstu un vietējo uzņēmēju tehnoloģiju pieprasījumu apstrādi un palīdz jaunu risinājumu meklējumos uzņēmumiem. Centra mērķi ir veicināt tehnoloģiski orientētu mazo un vidējo uzņēmumu izaugsmi un starptautisko sadarbību, izmantojot vairāk nekā 20 gadu

¹⁴ Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra: www.liaa.gov.lv

¹⁵ VAS „Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum”: www.hipo.lv

¹⁶ Biedrība „CONNECT Latvija”: www.connectlatvia.lv

¹⁷ „Creative Andrejsala”: www.csala.lv

¹⁸ TechHub Riga: www.techhub.com

¹⁹ Jauno uzņēmēju centrs: www.juc.lv

pieredzi biznesu inkubēšanā, tehnoloģiju pārnēsē, zināšanu komercializēšanā, starptautisko biznesa kontaktu dibināšanā, apmācības programmu izstrādē, inovācijas sistēmas izvērtēšanā un dažādu līmeņu inovācijas stratēģiju izstrādē.²⁰

Latvijas tehnoloģiskais parks ir biedrība, kas organizē dažādus seminārus, konsultācijas, tajā skaitā par biznesa optimizācijas jautājumiem, ar zinātnes tīklu apstrādā tehnoloģiju pieprasījumu vai piedāvājumu. Atbalsts ir pieejams tehniskajiem uzņēmumiem.²¹

Augstākās izglītības iestāžu biznesa inkubatori piedāvā Latvijas universitātes, Rīgas Tehniskās universitātes, Rīgas Starptautiskās ekonomikas un biznesa administrācijas augstskolas un augstskolas „Turība” studentiem attīstīt un realizēt savas idejas, subsidējot telpas, apmācības un piedāvājot mentoringu.²²

Rīgas Ekonomikas augstskolas Mentoru klubs, kur mentori individuāli strādā ar katru ieinteresēto uzņēmēju, tā izvērtējot biznesa darbību, problēmas un attīstības potenciālās iespējas, sniedz konsultācijas un iesaka konkrētas darbības uzņēmējdarbības attīstīšanai. Mentori ir augsti kvalificēti, dažādās nozarēs strādājoši profesionāļi savā jomā.²³

mentoru klubs

Latvijas Universitātes Inovāciju centra mērķis ir veicināt Latvijas Universitātes kā inovāciju partnera iesaisti zināšanu ekonomikas attīstībā Latvijā, nodrošinot sadarbības iespējas starp universitātes pētniekiem un uzņēmumiem gan zināšanu, tehnoloģiju un pētniecības kompetenču pielietošanai, gan atsevišķu pētniecisko rezultātu komercializācijai.²⁴

Rīgas Stradiņa universitātes Medicīnas aparātbūves inovāciju centra mērķis ir sniegt atbalstu un veicināt inovatīvu un uz zināšanām balstītu uzņēmumu veidošanu Latvijā medicīnas aparātbūves un ar to saistītajās nozarēs, kā arī veicināt Latvijas zinātnieku pētījumu rezultātu komercializāciju. Centrs jauniešiem uzņēmējiem piedāvā ekspertu konsultācijas par jautājumiem, kas saistīti ar jaunu produktu tehnoloģisko procesu attīstību un dažādu specifisku aparatūru izmantošanu (ciparu osciloskopu, multimetru, programmējamās barošanas bloku u.c.), kā arī sniedz iespēju izmantot biroja telpas ar mūsdienīgu biroja aprīkojumu.²⁵

RĪGAS
STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

Rīgas Inovāciju inkubatora mērķis ir sekmēt jaunu inovatīvu uzņēmumu veidošanos un attīstību, nodrošinot jauniešiem uzņēmumiem darbības uzsākšanai nepieciešamo atbalstu. Galvenais uzsvars inkubatora darbībā tiek likts uz kompleksa risinājuma piedāvāšanu jauniešiem uzņēmumiem, lai tie no tehnoloģiskām izstrādēm un inovatīvām idejām pakāpeniski nonāktu līdz gataviem izstrādājumiem ar augstu pievienoto vērtību. Atbalsta apjoms atkarībā no uzņēmuma vecuma ir līdz pat 90 %.²⁶

²⁰ Latvijas Tehnoloģiskais centrs: www.innovation.lv

²¹ Latvijas Tehnoloģiskais parks: www.ltp.lv

²² LIAA Inovatīvas uzņēmējdarbības motivācijas programma. Inovācijas portāls www.innovativelatvia.lv

²³ REA Mentoru klubs: www.mentoruklubs.lv

²⁴ LU Inovāciju centrs: www.lu.lv

²⁵ RSU Medicīnas un aparātbūves inovāciju centrs: www.rsu.lv

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera ir brīvprātīga, politiski neitrāla biedrība, kurā apvienojušies visu Latvijas reģionu un tautsaimniecības nozaru mikro, mazie, vidējie un lielie uzņēmumi. Tā darbojas trīs sfērās – uzņēmējdarbības vide, uzņēmumu konkurētspēja un eksports.²⁷

Biedrība „Lidere” ir organizācija, kas apvieno Latvijas sievietes – uzņēmējas un profesionāles savā jomā. Tās darbības mērķis ir aktivizēt mentoringa kustību Latvijā, atbalstīt topošās un esošās uzņēmējas Latvijas pilsētās un laukos, paaugstināt sieviešu īpatsvaru kvalificētu uzņēmumu dibināšanā un jaunu darbavietu veidošanā, nodrošināt vienkopus brīvi pieejamas informācijas un konsultācijas iespējas.²⁸

3.6. UZŅĒMĒJU SAVSTARPĒJĀS SADARBĪBAS IESPĒJAS

Uzņēmēju sadarbību veicina ne tikai iepriekš minētās valsts un pašvaldības iestādes, bet arī īpaši izveidotas asociācijas, centri un federācijas ar mērķi sniegt palīdzību dažādu veidu jautājumu risināšanā, pārstāvēt uzņēmēju intereses, veidot jaunus kontaktus un sadarbību. Iestādēs darbojas aktīvi, zinoši un profesionāli cilvēki, kuri ir ieinteresēti attīstīt konkrēto nozari Rīgā un valstī kopumā, līdz ar to viņu pamatuzdevums ir identificēt reālo situāciju nozarē, kā arī esošās problēmas, attīstību kavējošos apstākļus un veikt visas nepieciešamās un pieejamās darbības to novēršanai, tāpat arī piedalīties politisko jautājumu risināšanā, aizstāvēt nozares uzņēmumu intereses. Ar savu darbību asociācijas veicina ilgtspējīgas tautsaimniecības attīstību valstī.

Rīgā ir vairāki desmiti dažādu nozaru asociāciju un lielākā daļa uzņēmumu darbojas kādā uzņēmēju asociācijā, kura pārzina konkrēto jomu un palīdz konkrētā uzņēmuma un nozares attīstībā.

Latvijas Uzņēmējdarbības attīstības centrs (LUAC) ir uzņēmumu apvienība, kas nodrošina Latvijas uzņēmumiem ērtu platformu, kur organizēt sadarbību, komunicēt, vienoties par kopīgi sasniedzamiem mērķiem, kur iegūt biznesa attīstībai nepieciešamo informāciju, atrast sadarbības partnerus kopīgu projektu realizācijai, kā arī saņemt profesionālu ekspertu konsultācijas eksporta, mārketinga, finanšu, personāla vadības un citās jomās. LUAC veidots ar mērķi sniegt atbalstu Latvijas uzņēmējdarbības vides stiprināšanai un vietējo uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanai vietējā tirgū un ārvalstīs.²⁹

Latvijas mazo un vidējo uzņēmumu asociācija

Latvijas mazo un vidējo uzņēmumu asociācija (LMVUA) tika izveidota ar mērķi aizstāvēt mikro, mazo un vidējo uzņēmumu intereses saistībā ar dažādu atbalsta instrumentu nepietiekamu atbalstu tieši esošajiem veiksmīgi strādājošiem uzņēmumiem, kā arī nepietiekamu atbalstu jaunizveidotajiem uzņēmumiem. Viens no LMVUA mērķiem ir dialoga veidošana ar valsts dažādu institūciju pārstāvjiem, lai aizstāvētu MVU intereses.³⁰

²⁶ Rīgas Inovāciju inkubators: www.rtu.lv

²⁷ Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera: www.chamber.lv

²⁸ Biedrība „Lidere”: www.lidere.lv

²⁹ Latvijas Uzņēmējdarbības attīstības centrs: www.luac.lv

³⁰ Latvijas mazo un vidējo uzņēmumu asociācija: www.lmvasociacija.lv

Nozaru asociācijas

Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācijas (LAKIFA) darbības galvenie virzieni ir dalība nozares uzņēmējdarbības attīstības koncepcijas un stratēģijas priekšlikumu izstrādāšanā, nozares likumdošanas aktu izstrādāšanā un pilnveidošanā, sniedzot atzinumus par valsts institūciju izstrādātiem projektiem, asociācijas biedru interešu pārstāvēšana valsts un pašvaldības pārvaldes institūcijās, kā arī attiecībās ar darba ņēmēju (arodbiedrību) organizācijām un citām juridiskām un fiziskām personām, LAKIFA un tās biedru popularizēšana prestiža celšanai Latvijā un ārzemēs, līdzdarbošanās nozares speciālistu profesionālās apmācības sistēmas izveidošanā u.c. Asociācijas biedri ir vadošie un lielākie uzņēmumi nozarē.³¹

Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija (LIKTA) apvieno organizācijas un individuālos biedrus, kuri darbojas nozarē. Asociācija pārstāv biedru intereses gan likumdošanas jomā, gan aktīvi reaģējot uz aktualitātēm Latvijā, gan kalpo kā nozares pārstāvis starptautiskajā aprītē. Tās mērķis ir veicināt nozares attīstību un palielināt konkurētspēju.³³

LIKTA
Latvijas Informācijas
un komunikācijas
tehnoloģijas asociācija

Baltijas asociācija – transports un loģistika izveidota, lai piedalītos tranzīta politikas izstrādē un koriģēšanā Latvijā un Eiropas Savienībā, pārstāvētu nozares intereses politiskajos procesos un komersantu intereses attiecībās ar valsts un pašvaldību institūcijām, veidotu un stiprinātu sadarbību ar institūcijām un organizācijām valstīs, kur darbojas galvenie kravu nosūtītāji u.c.. Asociācija pārstāv transporta un stividorkompāniju kopējās intereses biznesa attiecībās ar valsti, pašvaldībām un to iestādēm, tajā skaitā ar brīvostas vadību, lai gala rezultātā izveidotu valsti ilgtermiņa tranzīta nozares attīstības politiku.

Latvijas Tirgotāju asociācija (LTA) apvienojusi vairāk nekā 600 uzņēmumu, kuru pamatdarbība ir tirdzniecība, ēdināšana un pakalpojumu sniegšana. Tās uzdevums ir sekmēt biedru attīstību, nostiprināšanos un attīstību.³⁴

Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija (LETERA) ir apvienojušies uzņēmumi, pētniecības un izglītības iestādes, kas reģistrēti un darbojas Latvijā un kuru darbība saistīta ar elektronikas un elektrotehnikas, optisko iekārtu, informācijas tehnoloģijas un elektronisko sakaru, aizsardzības aprīkojuma, aviācijas un kosmosa tehnoloģiju nozari, lai kopīgi noteiktu un aizstāvētu savas intereses, kā arī sekmētu nozares nostiprināšanu, attīstību un popularizēšanu.³⁵

Latvijas Elektroenerģētiku un energobūvnieku asociācija (LEEA) apvieno gan juridiskas, gan fiziskas personas, kas darbojas nozarē. Asociācijas mērķis ir apvienot savus biedrus, lai veicinātu vispusīgu Latvijas elektroenerģētikas un energobūvniecības attīstību saskaņā ar jaunākajiem pasaules standartiem un vienotu tehnisko politiku, nodrošinātu savu biedru sekmīgu darbību elektroenerģētikas un energobūvniecības nozares darba tirgū un aizsargātu viņu materiālās un morālās intereses un popularizētu LEEA biedru darbu un celtu tā prestižu.³²

Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācijas (VRUA) darbības mērķis ir veicināt nozares uzņēmumu attīstību, sekmējot jaunu tirgu apgūšanu, piedalīšanos izstādēs, organizējot savstarpējo kooperāciju un nozares speciālistu apmācību, palīdzot nodibināt kontaktus ar citu valstu uzņēmējiem, aizstāvēt nozares uzņēmēju intereses valsts un starptautiskajās institūcijās, kā arī Eiropas Savienības tekstilkomisijā, regulāri analizējot tekstilpreču un apģērba eksporta un importa izmaiņas pa preču grupām un valstīm, kā arī izsniedzot uzņēmumiem atļaujas (licences), kas apstiprina, ka eksportētā produkcija ir ražota Latvijas Republikā.³⁶

³¹ Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācija: www.lakifa.lv

³² Latvijas Elektroenerģētiku un energobūvnieku asociācija: www.bleea.lv

³³ Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija: www.likta.lv

³⁴ Latvijas Tirgotāju asociācija: www.lta.lv

Latvijas Kokrūpniecības federācijas (LKF) mērķis ir veicināt Latvijas meža nozares attīstību sadarbībā ar ieinteresētajām institūcijām, veidot ilgtspējīgu, stabilu ekonomisko vidi meža nozares uzņēmumu attīstībai un konkurētspējas paaugstināšanai un nodrošināt Latvijas kokrūpniecības interešu starptautisku pārstāvniecību, kā arī asociāciju darbības attīstīšanu un koordinēšanu.³⁷

Latvijas Tūrisma aģentu un operatoru asociācija (ALTA) ir profesionāla sabiedriskā organizācija, kas apvieno tūrisma aģentus un tūroperatorus, lai kopīgā darbībā uz līdztiesības pamatiem likumu un ALTA statūtu ietvaros izveidotu kopīgu vadības institūciju, kas koordinētu tūrisma aģentu un tūroperatoru darbību, aizstāvētu to intereses un pārstāvētu Latvijas tūrisma biznesu pasaulē.⁴¹

Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmumu asociācija (MASOC) apvieno nozares uzņēmējus, speciālistus un citas ieinteresētās fiziskās un juridiskās personas, lai veicinātu nozares attīstību, sekmētu savstarpējo sadarbību un nozares speciālistu profesionālo izaugsmi.³⁸

Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija (LPUF) apvieno pārtikas uzņēmumus un profesionālās asociācijas, pārstāv ražotāju valsts un nevalstiskajās organizācijās, aizstāv biedru intereses vietējo un starptautisko normatīvo aktu izstrādē, kā arī sniedz federācijas biedriem informatīvu atbalstu. Federācijā ir apvienojušies uzņēmumi, kas aizņem vairāk nekā 60 % no visa Latvijas pārtikas ražošanas tirgus. Tajā ir pārstāvētas gan nozaru asociācijas, gan vairāki desmiti lielu, vidēju un mazu uzņēmumu. LPUF mērķis ir pārtikas pārstrādes nozares veiksmīga un ilgtspējīga attīstība Latvijā un augsta Latvijas pārtikas ražotāju konkurētspēja ārvalstu tirgos.⁴²

Latvijas Būvnieku asociācija (LBA) darbojas, lai apvienotu būvniecības profesionālus veiksmīgi un ilgtspējīgi būvniecības attīstībai Latvijā un arī ārpus valsts robežām. LBA mērķis ir saskaņot un aizsargāt savu biedru intereses būvniecības nozares darba tirgū, ekonomikas jautājumos un attiecībās starp darba devējiem un darba ņēmējiem, kā arī attiecībās ar pasūtītāju. LBA uzdevumos ietilpst aktīva piedalīšanās nozares attīstības koncepcijas un stratēģijas priekšlikumu izstrādāšanā, nozares speciālistu profesionālās sagatavošanas sistēmas veidošanā, kā arī normatīvo aktu sagatavošanā un pilnveidošanā.³⁹

Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācija (LPUA) apvienojušās 46 juridiskas personas, kuru darbība saistīta ar poligrāfijas nozari: iespiedprodukcijas ražošanu, poligrāfijas iekārtu un materiālu tirdzniecību, nozares profesionālo un tālākizglītību. Asociācijas mērķi ir pārstāvēt asociācijas biedru kopīgās intereses, sekmēt poligrāfijas nozares attīstību Latvijā, radīt iespiedindustrijai labvēlīgu sabiedrisko domu un veicināt poligrāfijas nozares izglītību valstī.⁴³

Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija (LVRA) ir biedrība, kas apvieno naktsmītnes un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumus profesionālai sadarbībai. LVRA misija ir uzlabot klientu apkalpošanas kvalitāti, sakārtot Latvijas viesnīcu un restorānu tirgu un pārstāvēt Latvijas viesnīcu un restorānu biznesu pasaulē.⁴⁰

³⁵ Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija: www.letera.lv

³⁶ Viegglās rūpniecības uzņēmumu asociācija: www.atci.lv

³⁷ Latvijas Kokrūpniecības federācija: www.latvianwood.lv

³⁸ Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmumu asociācija: www.masoc.lv

³⁹ Latvijas Būvnieku asociācija: www.latvijas-buvnieku-asociacija.lv

⁴⁰ Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija: www.lvra.lv

⁴¹ Latvijas Tūrisma aģentu un operatoru asociācija: www.alta.net.lv

⁴² Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija: www.lpuf.lv

⁴³ Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācija: www.lpu.lv

3.7. STARPTAUTISKĀS SADARBĪBAS IESPĒJAS

Latvija ir valsts ar augstu tautas attīstības indeksu un pietiekami attīstīta valsts uz pasaules fona, kā arī pilntiesīga starptautisko ekonomiskās un politiskās partnerības organizāciju dalībvalsts. Valsts atbildīgie pārstāvji aktīvi piedalās dažādu, tajā skaitā ar uzņēmējdarbību, investīciju un inovācijām saistītu, lēmumu sagatavošanas un pieņemšanas procesā. Latvija ir 15 starptautisku organizāciju dalībvalsts.

Latvijas Republikai ir 44 diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības: 35 vēstniecības, sešas pastāvīgās pārstāvniecības, viens ģenerālkonsulāts un divi konsulāti. 2014. gadā Latvijai ir 168 goda konsuli un 16 goda ģenerālkonsuli ārvalstīs.⁴⁴

Rīgā atrodas vairāku pasaules organizāciju filiāles, pārstāvniecības un mītnes:

- Eiropas Komisijas pārstāvniecība, kas ir Eiropas Komisijas komunikāciju ģenerāldirektorāta sastāvdaļa;
- Eiropas Parlamenta Informācijas birojs;
- Eiropas Elektronisko sakaru regulatora iestādes birojs (BEREC birojs);
- Ziemeļu Ministru padomes birojs;
- Starptautiskā Migrācijas organizācija;
- Apvienoto Nāciju Organizācijas nams, kurā darbojas Starptautiskās Migrācijas organizācijas un Pasaules Veselības organizācijas pārstāvniecības;
- Eiropas Investīciju fonds;
- Vairāku valstu kultūras centri un institūti.

Bez tam Rīgas pilsētas pašvaldība ir sadarbības partnere un regulāri piedalās arī šādu starptautisko organizāciju un institūciju darbā:

- Baltijas Metropoļu sadarbības tīkls *BaltMet*;
- Baltijas pilsētu savienība UBC;
- Eiropas lielo pilsētu sadarbības tīkls „*Eurocities*”;
- Eiropas Lielpilsētu reģionu un teritoriju tīkls METREX;
- Eiropas Padomes Vietējās un reģionālās demokrātijas pastāvīgā komiteja CDLR;
- Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongress CLRAE;
- Eiropas pilsētu ilgtspējīgas enerģētikas politikas veicināšanas asociācija *Energy-Cities*;
- Eiropas pilsētu tīkls „Pilsētas bērniem” (*Cities for Children*);
- Eiropas Savienības galvaspilsētu savienība UCEU;
- Eiropas Savienības Reģionu komiteja CoR;
- Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija UNESCO;
- Eiropas Ūdeņraža, kurināmā elementu un Eiropas reģionu elektromobilitātes asociācija (HyER);

⁴⁴ Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. Vēstniecības un pārstāvniecības. Pieejams: www.mfa.gov.lv

- Jauno laiku Hanzas pilsētu savienība *Städtebund DIE HANSE*;
- Eiropas tautu kultūras un mākslas festivāls Eiropiāde (*Europeade*);
- Starptautiskā pašvaldību vides aizsardzības padome ICLEI;
- Pasaules kultūras mantojuma pilsētu organizācija OWHC u.c. organizācijas.

2013. gadā Rīgas domes Ārlietu pārvalde koordinēja un organizēja 170 Rīgas domes amatpersonu un darbinieku delegāciju vizītes ārzemēs ārvalstu komandējumos un nodrošināja 33 ārvalstu oficiālo delegāciju un grupu uzņemšanas Rīgas domē, kā arī nodrošināja atbalstu dažāda veida un nozīmes pasākumos Kobē, Maskavā, Pekinā, Berlīnē, Erevānā, Minskā, Norčepingā, Olborgā, Tbilisi, Pori, Rostokā, Sanktpēterburgā, Bordo, Sudžou, Tallinā, Viļņā u.c. pilsētās – tas kopumā sekmē jaunu kontaktu dibināšanu un sadarbības iespējas uzņēmējiem.⁴⁵

Ziemeļu Ministru padome (ZMP) ir Ziemeļu Ministru padomes Sekretariāta Kopenhāgenā sastāvdaļa, kuras uzdevums ir veicināt Ziemeļvalstu un Latvijas sadarbību. ZMP birojs Latvijā cieši sadarbojas ar valsts un nevalstiskā sektora institūcijām un Ziemeļvalstu diplomātiskajām pārstāvniecībām, lai īstenotu kopējās Ziemeļvalstu iniciatīvas. ZMP birojs Latvijā veicina un nodarbojas ar projektiem, kas saistīti ar Ziemeļvalstīm, un veic plaša apjoma Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbību. Birojs tāpat kalpo kā projektu administrators, tostarp Ziemeļvalstu un ES projektos vai kopējos Ziemeļvalstu – Baltijas valstu projektos, un atbild par praktisko darbu un kvalitātes nodrošināšanu.⁴⁶

2015. gada pirmajā pusgadā Rīga ir Latvijas Prezidentūras Eiropas Savienības Padomē valsts galvaspilsēta. Latvija pārņem prezidentūru no Itālijas un tālāk nodos to Luksemburgai. Prezidentūra pievērsīs Latvijai un Rīgai pastiprinātu uzmanību. Tiek prognozēts, ka 2015. gadā Rīgu apmeklēs 25 000 viesu no visas pasaules, t.sk. aptuveni 700 starptautisko žurnālistu. Prezidentūras laikā Latvijā un Rīgā tiks organizēti aptuveni 200 dažāda līmeņa pasākumi (t. sk. Austrumu partnerības biznesa forums, Izglītības ministru 5. sanāksme u.c.), bet aptuveni 1 500 sanāksmes tiks organizētas Briselē un Luksemburgā. Galvenā pasākumu norises vieta būs Latvijas Nacionālā bibliotēka, kas atbild arī vienai no prezidentūras tēmām par informācijas sabiedrības un digitālo tehnoloģiju iespēju veicināšanu ES nākotnes attīstībai. Prezidentūra Latvijas uzņēmējiem pavērs jaunas iespējas veidot biznesa kontaktus, piesaistīt investīcijas, kā arī reklamēt savas preces un pakalpojumus.⁴⁷

Lielākos dažādu valstu un nozares pārstāvošos uzņēmumus, kuri Latvijā ieguldījuši nozīmīgas investīcijas, apvieno nevalstiska organizācija – Ārvalstu investoru padome (ĀIPL). Bez uzņēmumiem padomes biedri ir arī pārstāvji no deviņu valstu tirdzniecības palātām Latvijā. Pašlaik ĀIPL ir pārstāvēti 22

⁴⁵ Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats 2013.

⁴⁶ Ziemeļu Ministru padome: www.norden.lv

⁴⁷ Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē sekretariāts: www.es2015.lv

uzņēmumi, kuru tiešās investīcijas Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā sasniedz apmēram 40 % no kopējām tiešajām ārvalstu investīcijām Latvijā. Padomes darbības mērķis ir veicināt Latvijas uzņēmējdarbības vides uzlabošanu un sekmēt ārvalstu investīcijas Latvijā.⁴⁸

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) ne tikai sadarbojas ar valsts un pašvaldības iestādēm, atbalstot uzņēmējdarbības attīstību iekšzemes tirgū, bet arī aktīvi darbojas ārējā mārketinga un Eiropas biznesa atbalsta tīkla pasākumos. LIAA par savu galveno uzdevumu uzskata Latvijas uzņēmumu konkurētspējas celšanu, kas ir īpaši aktuāla kopš Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai un integrācijas Eiropas kopējā tirgū. Aģentūra ārvalstīs izplata informāciju par Latvijas tautsaimniecību, nozarēm, uzņēmumiem, projektiem, precēm un pakalpojumiem, organizē uzņēmēju vizītes ārvalstīs valsts augstāko amatpersonu vizīšu laikā, biznesa dienas, tirdzniecības misijas un uzņēmēju kontaktbiržas un veic potenciālo sadarbības partneru meklēšanu ārvalstīs, dibina kontaktus un organizē potenciālo sadarbības partneru un investoru darījuma vizītes.⁴⁹

Jau tagad Rīga tiek uzskatīta par galveno krustpunktu starp rietumiem un austrumiem, jo pilsētā tiek organizēti ne tikai pašvaldības un valsts līmeņa, bet arī starptautiski dažādu nozaru un veidu biznesa pasākumi. Perspektīvi pilsētā varētu izvietot dažādu institūciju centralizētus birojus, kuri darbojas Eiropas Savienības, Baltijas valstu, Ziemeļvalstu un Krievijas tirgos.

⁴⁸ Ārvalstu investoru padome: www.ficil.lv

⁴⁹ Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra: www.liaa.gov.lv

NODERĪGA INFORMĀCIJA

Valsts institūcijas

www.am.gov.lv	Latvijas Republikas Ārlietu ministrija
www.em.gov.lv	Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
www.liaa.gov.lv	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
www.ur.gov.lv	Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs
www.varam.gov.lv	Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
www.vid.gov.lv	Latvijas Republikas Valsts ieņēmumu dienests

Rīgas pašvaldības institūcijas

www.riga.lv	Rīgas pašvaldība
www.rdpad.lv	Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments
www.investeriga.lv	Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments
www.rpbv.lv	Rīgas pilsētas būvvalde
www.liveriga.lv	Rīgas Tūrisma Attīstības Birojs

Nozaru asociācijas

www.chamber.lv	Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
www.masoc.lv	Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmumu asociācija
www.alta.net.lv	Latvijas Tūrisma aģentu un operatoru asociācija
www.atci.lv	Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācija
www.bleea.lv	Latvijas Elektroenerģētiķu un energobūvnieku asociācija
www.ficil.lv	Ārvalstu investoru padome
www.lakifa.lv	Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācija
www.latvianwood.lv	Latvijas Kokrūpniecības federācija
www.latvijas-buvnieku-asociacija.lv	Latvijas Būvnieku asociācija
www.letera.lv	Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija
www.lidere.lv	Biedrība „Līdere”
www.likta.lv	Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija
www.lmvasociacija.lv	Latvijas mazo un vidējo uzņēmumu asociācija
www.lpua.lv	Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācija
www.lpuf.lv	Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija
www.lta.lv	Latvijas Tirgotāju asociācija
www.luac.lv	Latvijas Uzņēmējdarbības attīstības centrs
www.lvra.lv	Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija

**RĪGAS DOMES
PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS DEPARTAMENTS**

Amatu iela 4, Rīga, LV-1050, Latvija

Tālrunis +371 67012947

pad@riga.lv

www.rdpad.lv

 @rdpad

 RDPilsetasattistibasdepartaments

